॥ ॐ श्री हरि ॥

॥ [illegible] ॥

वीरपत्नी

ચોપાઈ.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

સાધુ શ્રી [illegible]દાસજી [illegible] શ્રી [illegible]દાસજી

પ્રસિદ્ધ કરનાર.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

સંવત ૧૯[illegible]

[illegible] કિંમત રૂ. [illegible]

॥ ॐ श्री हरि ॥

॥ तत्सद्ब्रह्मणेनमः ॥

वीरपसली

ચોપાઈ.

વિલસત વિમલ પ્રગટ સતએના,
નિરખત ઉધરત અનુભવ નેના;
સંશ્રતિ સોક હરતિ શ્રુતિ દસ્તક.
પઠે પ્રેમે વિરપસલી પુસ્તક.

રચનાર કચ્છ ભુજ તાબાનું ગામ રીયાના.

સાધુ શ્રી રણછોડદાસજી બાવા શ્રી હરીદાસજી

પ્રસિદ્ધ કરનાર.

ઉકત સ્વામીજી શ્રીના આજ્ઞાકારી અનુચર મંડળ
ને માટે કચ્છમુદ્રા તાલુકાનું ગામ ભોરારાના
મીસ્ત્રી દેવરામ કેશવજી.

સંવત ૧૯૫૯

ન્યોછાવર કીમત રૂા. ૧-૦-૦

“ભારત જીવન ”પ્રીંટીંગ પ્રેસ—મુંબઈ.

શ્રી ગણેશાયનમ: શ્રી સારદાયનમ:

વિર પસલી પુસ્તક.

સ્તુતિ—દોહા.

અજ તનયા આનંદકી, દાતા બડિ દયાલ;
વીણા પુસ્તક કરલસે, વાહન શ્વેત મરાળ, ૧
સુભ્ર શરીર અનૂપહે, સુભ્રમતી મમ દેહુ;
અંબા બાનિ બિલાસ હુ, કરહુ કૃપા ધરીનેહ. ૨
શ્રી પતિ સદગુરૂ સંત જન, એક રૂપહે તીન;
નમસ્કાર નિત પ્રત કરોં, મેં સેવક મિસ્કીન. ૩

શ્રી ગુરૂ સ્તુતિ છંદ રોલા.

સદગુરૂ ગરીબ નિબાજ, આપહો અસરન સરના;
કરો કૃપા મહારાજ, મિટે તબ જનમહી મરના. ૧

પીડત ત્રવિધિ તાપ, તિનહીકો તુમહી હરના;
જરજર જરજર જરત, જરત ચિત બઊતહી [illegible]ના. ૨
અવગુણ અંગણીત બાલ, પિતા મનમે નહી ધરના;
અખંડ ધામ અવિનાશ, અમરવર સબદૌ પરના, ૩
અનંત શક્તિ હે સ્યામ, હુકમ બિન હોત ન પુરના;
મેર બિના મહારાજ, બને કબહી નહી તરના. ૪
પ્રગટ હોંત હે સૂર, દૂર જયોં ટલે તિમરના;
તુમ સરને મે સ્યામ, નિવારો સકલ ભરમના. ૫
અવિનાશી ગુરુદેવ, ઉધારન જન અવતારા;
સહર હૈદરાવાદ, પ્રગટ જન સરન ઉધારા. ૬
સિંધ દેશ શુભ દેશ, મેરામણ મિઠ્ઠા [illegible]લ્લે;
દઇ દાદાહે ગામ, સબે તહ પુરૂષ હિ ભલ્લે. ૭
નેણુ સાગરહી નામ, જગત મે જાહેર કીના,
અગરદાસ લાલદાસ, આદિ નિરભય કરિદીના. ૮
પાવર પટપર માન, કચ્છ નિરોના વાસ;
અગરદાસ કે શિષ્ય, પ્રતાપી ભયે હરીદાસ. ૯
લાલદાસ કે શિષ્ય, દેવીદાસ હી સુબરાસ;
તાકે ભયે મુરાર, ભક્તિ દ્રઢ ઉર વાસ. ૧૦
મંડન પુરી અસ્થાન, તહા જન બહુ સુખ પાવે;
સરન આયકો સઘ, નિજાનદ પદ દરશાવે. ૧૧
અરૂ પાવર પટમાહિ, કચ્છ નિરોના વાસી,

સત સબ્દ પહિચાન, જુઠ નહિ બોલે ભ્રાત; ૧૦
પ્રભુ ભજન બિન ખાંખશ, ખરી હોત હે ખાદ;
દિન પર દિન ચલી જાતહે સો આયુશમે બાદ;
સો આયુશમે બાદ, જાદ જદુપતિ કોં કરના;
અવસર આય અમૂલ, મીલીહે હોતા મરના;
કહે દાસ રણછોડ, સેવીએ સાચા સાધ,
જીનતે સરતા કાજ, ઓરકુ કરીએ બાધ; ૧૧
મીઠા મોબત રાખીએ, હરિ ગુરૂ સંત સે હેત;
બાઇ બીજે નામ લે, અમર વસ્તુ આ દેત;
અમર વસ્તુ આ દેત, રેત સો જગત જણાવે;
અવીનાશી અલખ, તાઇમે તેઇ સમાવે;
કહે દાસ રણછોડ, કાલ કબૂ નઇ આત;
સુનીયો સાકર બાઇ, ભાઇ કહે સાચી વાત. ૧૨
મીઠાં મેડાં પંચીકા, આજ કાલ બિલાઇ;
સત સંગસો કીજીએ, હોત લાભ સવાઇ;
હોત લાભ સવાઇ, જાઇ નહી જમકે દ્વાર;
અક્ષર તીત અદ્વૈત, રેતહે બાવન બાર;
કહે દાશ રણછોડ, માનો તુમ મીઠા બાઇ;
અભય અવિચલ ધામ, કાલ તાં નાહી બાઇ. ૧૩
મીઠા મોડ નૂ કીજીએ, પદ રોપે રણજીત;
સદાય સમરણુ કીજીએ, પરમેસ્વર સોં પ્રીત;

પરમેશ્વર સોં પ્રીત, રીત જો નીતી આવે;
જસ જગતકે માંઇ, સરમ કો નાંહી ગમાવે;
કેહે દાસ રણછોડ, મન કો લેન જીતી;
સુંનીઓ સાકર બાઇ, પ્રભુમેં પૂરણ પ્રીતી; ૧૪
મીઠા મોજ ભજનમેં, રામચરણ લવ લાઈ;
જનમ મરણકા મૂલ સો, જાતહિ સેજ કપાઇ;
જાતઇં સેજ કપાઇ, બાઈ તુમ સુનીઓ સકર,
સાધન બિન ઉપદેશ, મિટે નહિ કાહુકી ફીકર;
કેહે દાશ રણછોડ, માનો તુમ મીઠા બાઇ;
અવસર જાત અમૂલ, ભજન બિન નાહી ઉપાઇ. ૧૫
જયું દુગ્ધ મેં ધ્રત હે, રે'ત પથર મેં આગે;
ઈક્ષુ માહે મીસરી, ત્યું આતમ તું જાગ;
ત્યું આતમ તું જાગ, ભાગ જન બડે સેં બલીયા;
દિલમેં ધરો વિચાર, મુંબઇ મેં આએન મલિયા;
કેહે દાસ રણછોડ, બાઇ બીજે મત માગ;
કહ્યા સુ કપડા જાત, બંધવસેં લાવો લાગ. ૧૬
મનસા દેહકા લાભ એ, ફેર અમુલ નઇ આઇ;
ફેર અમુલ નહિ આઇ, બિખાઇ જાત મુસાફર;
અવગુન નાહી એક, કાયકું તુમ ગુસાકર;
કેહે દાસ રણછોડ, ક્ષમા કર સાચી બાઇ;
રેના હે દિન ચાર, બછાત જાત હિ બીખાઇ; ૧૭

ખાઇ એહ ઉં કપડાં, રહે દીલ આનંદ;
તામે અમર એક હે, દુજા માયા ફંદ,
દૂજા માયા ફંદ, પ્રબંધ હે જગત જે નાતા;
સરીરકી સુધી હોત, તબ લગ એની ભ્રાતા;
કહે દાસ રણછોડ, સત સો જીંદકા જીંદ;
સમજો સાકર બાઇ, દીલમેં ધરો આનંદ; ૧૮

સાકર બાઇ સમજીએ, ભાંડરૂ ભલી પ્રકાર;
અમર આતમ કપડા, કરો બાઈ વિચાર;
કરો બાઇ વિચાર, સારકોં સમજે સાધૂ;
વિરલા જનુની જાય, માયામેં ચિન્ત ન બાધૂ;
કહે દાસ રણછોડ, મનકું દેતા માર;
એની બાવન બાર સન્તસો દિલમાં ધાર. ૧૯

સાકર સલ્લા દેત હું, જાસેં ઊપજે સ્વાસ,
ખરી ખબરસેં ખોજીએ, પ્રાણનાથ સો પાસ;
પ્રાણનાથ સો પાસ, આસ બાજાંતર જૂઠી;
જગત જાણુ સુપન, વારેં વારીકી મૂઠી;
કહે દાસ રણછોડ, પુષ્પમેં રહતી વાસ;
સાહેબ સબમેં જાણુ, મેદીમેં રહે જ્યું રતાશ; ૨૦

સાકર સૌકો જાતહે, બિચાર દિલમે સોઇ,
ચંદા સૂરજ ચાલતા, રહ્યા અમરના કોઇ,

રહ્યા અમરના કોઇ રોઇ સો પીછે રોતા,
સેવે સબ સમસાન, ધરતી કે દાખલ હોતા,
કહે દાશ રણછોડ, વિષયકો ચિતમેં પ્રોઇ.
ભજન બીના અમૂલ, વથા મનસા દે ખોઇ. ૨૧
મીઠા મરના હકહે, નહિ પડે ફેરફાર;
બાઇ એક દિન આયગા, લાગે નાહી વાર,
લાગે નાહી વાર, કાળ સિર સબપર ગરજે,
નામ રૂપહે આર, છોડે નહ જે કોય સરજે,
કહે દાસ રણછોડ , રામ બિન નહી નિસ્તાર,
અવનીશ અંતર માહી, સમરો સબ સરદાર, ૨૨
મીઠાં મોરારી ભજીયે, જાસેં સરતા કાજ;
બાના દેખી વંદીએ, કૃપા કરે વ્રજ રાજ,
કૃપા કરે વ્રજ રાજ, જાજહે જાકા નામા;
ઉતારે ભવપાર સતસો રાજ સામા;
કહે દાસ રણછોડ, હરીહે ગરીબ નિવાજ;
મારીયો જોરાવર જુદ, તારીયો જીન ગજરાજ. ૨૩
હદ બેહદ સેં પારહે, ક્ષર અક્ષર સેં રહિત;
તતપદ ત્વંપદ તે નહી, અસીપદ અક્ષર તીત;
અસીપદ અક્ષર તીત, ગીત ગાણા નહી સુન;
અકલ અવિનાશી જાણ, જહાં નહી પાપ અરૂ પુન્ય;

કહે દાસ રણછોડ, તીહાં નહિ હાર જીત;
પ્રાપ્તી પૂરણ બ્રહ્મ; ચિત્તમેં રહે પરતીત; ૨૪
સાકર તત્વ સાર હે, આતમ ઇ ઉપદેશ;
અજબ દેશ બાઇ આપણા, જ્યાં નઇ કાલ કલેશ;
જ્યાં નહી કાલ કલેશ, શેશ જપતા હે જીનકું
તિન મિલને કું જાણુ, મુની વસ કરતા મનકું;
કહે દાસ રણછોડ, કરે પુરા પરવેશ
સુનીઓ સાકર બાઇ, આપણા આ પરદેશ; ૨૫
મીઠાં માંગ્યા કપડાં, હિરદે હુવા હુલાશ;
ઉછરંગ સું આપસું, ભએ બ્રહ્મ વિલાશ;
ભએ બ્રહ્મ વિલાશ, અવીનાસીકી પ્રાપ્તી હોતી;
બાઇ લખાવું સોય, જગત કી કરૂં નિવૃતિ;
કહે દાસ રણછોડ, તનકા કરો તપાસ;
સત સંગ કીજે બાય, પુરણ પરસોતમ પાસ; ૨૬
અજબ દેશ બાઇ આપણા, જીહાં નહી સમસાણુ;
અવીનાસી અદ્વૈતહે, જિનકીં અમર રે આણુ;
જીનકી અમર રે આણુ, હાણુ કોઉં નઇ કાળંતર;
સબકા હે સરદાર, વિલસ્યા સોઇ ખતંતર;
કહે દાશ રણછોડ, જયુંકા ત્યું જરીયાણુ;
પડે ઘોર નહી ચૂપ, અભંગકા નહી ભંગાણુ. ૨૭

ત્યહાં સુન નાહી જાણીયે, જાત વસ્તી વિખાઇ
એ દોનેસે ભિન્ન હે સમજો સાકર બાઇ;
સમજો સાકર બાઇ, છાહી તહાં નહી ધુપા;
કુદરત કેરી બાત, એકહે આપ અનુપા
કહે દાશ રણછોડ અંધેરી તાં નઇ સાઇ
આણા જાણા નાહી, સ્પુરણ કોં દીયો સમાઇ. ૨૮
બાઇ બરત સંસાર સબ, જલે ત્રિવિધી તાપ;
તામેં વિરલા ઉગરે, વસ્તુ વિચારે આપ;
વસ્તું વિચારે આપ, જાય જો સોહં કરતા;
કાળ કર્મ નહી રહત, જનમ જોખમ નહી ધરતા;
કહે દાશ રણછોડ, મીઠાં માર્યાં નહી ધાપ;
બાંધવ બોલે સત, સમજ સો ગુરુ પ્રતાપ. ૨૯
સંત દેશ સોહામણા, જ્યાં નહિ દુખ લવ લેશ;
વિરલા વાતુ જાણતા, કરે પૂરા પર વેશ;
કરે પુરા પર વેશ, રેશકા ચઢિયા રંગા;
અહનિશ આનંદ માહી, મોબતે મલ્યા અભંગા;
કહે દાશ રણછોડ, જગતકી જુઠી આશ;
માનો મીઠાં બાઇ, પરમ ધામમેં વાસ. ૩૦
અવની કદંબર કોશ જયું, વરણ ગણતરી જાણ;
ગગન ગવન બેહુંગ જયું, અનૂભવ પરમાણ;
અનુભવ પરમાણ, ભાણુકા પ્રગટ પ્રકાશા;

તત પદ તઉંસે પાર, કાલકા નાઇ આશા;
કહે દાશ રણુછોડ, મનકી મિટે તાંણુ;
ગુરૂ ગમસેં રમજ, પાયસો પદ નિરવાણુ; ૩૧
અનલ ગતી હે ઉનકી, જ્ઞાન બાન ગંભિર;
શબ્દાતીત સો રેત હે, અથા આસય હે ધીર;
અથા આસે હે ધીર, શરીરકા સોચ ન કરતા;
અચલ અડોલ હે ધામ, કાલસે કબહુ ન ડરતા;
કહે દાસ રણુછોડ; સુખકી પ્રગટે શીર;
માનો મીઠા બાઇ, સતસો કેતા વીર. ૩૨
ચલે ઉસાસા જાહિતેં, તાહી ચિત્તકોં આણુ;
નિસ્પુરણુ સો બ્રહ્મ હે, પુરણુ મન એ જાણુ;
પુરણુ મન એ જાણુ, હાણુ સો કરતા એસી;
ચઉદશ ભટકે ચોર, ભોગવે લખ ચોરાસી;
કહે દાસ રણુછોડ, મન સબ કરતા કાણુ;
સમજો સાકર બાઈ, અંતર મુખ વૃતી આણુ. ૩૩
એક રસ હે આતમા, દ્વૈત .મ-ત મ ધાર;
પૂરણુ પરસોત્તમ હે, નિરાલંબ વિચાર;
નિરાલંબ વિચાર, સારસો નાહી તાતેં;
પ્રગટ ખેલ પરમાણુ, આવત નહી તેરે ધાતે;
કહે દાસ રણુછોડ, ઉલટા મન કુ વાર;
માનો મીઠાં બાંઇ, બંધવ કે મિલે ન બાર. ૩૪

સાહેબ સબ ઘટ રે'તહે, ગ્યાનીકું ગમ હોત;
મરમ ન જાણે મૂરખા; પડી દૂર હી ગોત;
પડી દૂરહિ ગોત, જોત જો દિલમેં જલકે;
જ્ઞાની જાણેગૂઢ, પૂરાસો નાહી છિલકે;
કહે દાસ રણછોડ, સૂર અંતર ઉદ્દોત;
અનુભવ સચરાચર, દ્રષ્ટમેં નાવે જક્ત; ૩૫
કપડા આગેવાન હે, જાણે જાણુ સુજાન;
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વર, તાસે ન્યારા માન;
તાસે ન્યારા માન, કાન ધર શબ્દે સાચા;
ગુરૂ ગમ વિન નાઇ, તબ પરપંચમેં રાચા;
કહે દાસ રણછોડ, સીયાણા સમજે સાન;
ઘર કુદરતકી બાત, વિરલા જાણે સુંજાન. ૩૬
કપડા કોયક પેરતા, બ્રહ્મ બોધ બલવાન;
જગત દ્રષ્ટ નહી આતહે, ભયા ગેબ ગુલતાન,
ભયા ગેબ ગુલતાન, દાન ગુરૂ શિષ્યકું દેતા;
સાધન ચારૂ સઇત, જાઇકે ચિતમેં રેતા;
કહે દાસ રણછોડ, જાણે કા વેદ પુરાન;
ગીતાકું ગમ નાઇ, ઉપનીશદ નાહી આન. ૩૭
સોઇ શબ્દ સેં બાર હે, શબ્દ હે માયા જાલ;
તાકા તાં નાહુ કામ હે, નાહિં બાતમેં માલ;

નાહિ બાતૂમે માલ, કાલ સો તાકુ ખાતા;
નામ રૂપ હે અહાર, લોક ચઉદેકુ પાતા;
કહે દાસ રણુછોડ, વિષયકી માંડી ચાલ;
જનમ મરણુ નહિ જાત, જુઠી હે માયા જાલ. ૩૮
શબ્દ મીલાપા હોત હે, દેહ મીલાપા નાહિ;
તનકા મિલના બનત હે, ગમ ન પડતી તાંઈ;
ગમ ન પડતી તાંઇ, જાઇ રામ કથામે દેખો;
મુનેશ્વર સૂરત, ગાદીકા ચિતમે લેખો;
કહે દાસ રણુછોડ, કર્મકી ગતિ વેહેન;
દસરથ સુત વનવાસ, મનમે માનો બેન. ૩૯
મીઠા મલુક હે કપડા, આદ અંત મધ એક;
બાંધવ આગળ બોલીયા, બાઇ ખડા વિવેક;
બાઇ ખડા વિવેક, ટેક સંતનકી પાલે;
કરે કોઇ સનમાન, બ્રહ્મકોં સોઇ ભાલે;
કહે દાસ રણુછોડ, ગુરુસોં રાખો નેક,
સચિ સકર બેન, ચિતમે લિયા વિવેક. ૪૦
સદગુરૂ સોઇ માનીયે, જ્ઞાન વિજ્ઞાન લખાય;
ચિંત આપણે હાપડે, પૂરણુ પદસો પાય;
પૂરણુ પદસો પાય, જાય નઇ જમકે દ્વાર;
અવિનાશી અભંગ, વિલસ્યા સચરાચાર;

કહે દાસ રણછોડ, આતમા તત્વ ચીનાય;
સોઇ સતગુરૂ જાણુ, સબે સંસય સમાય. ૪૧
અંતર અનુંભવ હોત હે, તબ આતમ ઓલખંત,
મનાતીત મહેબૂબકા, નુર પૂર નિરખંત
નુર પુર નિરખંત, તંતકા કરે તપાસા;
એક રૂપ અદ્વૈત, દ્વૈત હે વિશ્વ વિલાસા;
કહે દાશ રણછોડ, વસ્તુ વ્યાપકહી સ્વતંતર;
તબ આતમ ઓલખંત, હોતહે અનુભવ અંતર; ૪૨
અપના તન્ન તપાસીએ, બાહીર જુઠી આસ;
કસ્તુરી મૃગ માહે હે જાહિ સૂંઘતા ઘાસ;
જાહી સૂંઘત ઘાસ, વાસના ખડાહે લિંગા;
હોત જનમ જંજાલ, મિલે નહીં પદહી અભંગા,
કહે દાશ રણછોડ, મિટે નહીં મનકી પ્યાસ;
સતગુરૂ બિન ઊપદેશ, મિલે નહીં પદ નિરાસ, ૪૩
હરી ભજન બિન હોતહે મહા બડીહી ખોટ;
દીવસ ચલેહી. જાતહે, લગે કાલકી ચોટ;
લગે કાલકી ચોટ, મોટપણુ કામ ન આવે;
સ્યાના સામતસૂર, જુમીમેં સબી સમાવે;
કહે દાસ રણછોડ, દીયે સંતનમેં ડોટ;
સો નર અમર હોત, કાલકી લગે ન ચોટ. ૪૪

હરદમ નેણુ નિરખીએ, હરીજન સંત સ્વરૂપ;
તન મન ધનસેં સેવીએ, તબ પદ મિલે અનુપ;
તબ પદ મિલે અનુપ, ધુપ તીહા નાહી છાયા,
વ્યાપક પુરણુ બ્રહ્મ, કાલ અરૂ નાહી કાયા,
કહે દાશ રણુછોડ, એહી પદ તુરીયા તીતા;
નેતી નેતી વદવેદ, અભેદહી અલખ અદ્રૈતા. ४५
નુરત સુરતસેં નિરખલે, તનમેં ચલતી તાર,
તાર તત્વ દરસાવતી, પુરન કીજે પ્યાર;
પૂરણુ કીજે પ્યાર, સાર નિજ વસ્તુ પાવે;
નિર્દાવે નિહ કામ, આપને આપ સમાવે;
કહે દાસ રણુછોડ, ખ્યાલ ગર કુદરતસેં;
તનમેં ચલતી તાર, નિરખલે નુરત સુરતસેં; ४६
આપા આપ તપાસીયા, સમીયા વાદ વિવાદ;
શત્રુ મિત્ર નહી તબ કહા, કેસેં વેર વિવાદ;
કેસેં વેર વિવાદ, દાદ ફરીઆદ સુ કિનકી;
માનીનતા મિટ ગઇ, ભઇ લય વાસના મનકી;
કહે દાસ રણુછોડ, વિલાયા પુન અરુ પાપા;
સમીયા વાદવિવાદ, તપાસ્યા આપહી આપા. ४७
દુનીયા મેં દોલત દઇ, જીનકું શ્રી જગદીસ;
પર અર્થહી ધન વાવરે, સમજુ વિશ્વાવીશ;
સમજુ વિશ્વાવીસ, રીસ ઉરમેં નહી ધરતા;

પરમારથ કા કામ, દામ તન મનસે કરતા;
કહે દાસ રણછોડ, સજન વિરલા વસુધામે;
જીનકો શ્રી જગદીશ, દઇ દોલત દુનીયામે. ૪૮
દોલત પૂરણ પામોયા, દુનીયા કે દરમ્યાન;
પૈસો પેરમારથ વિષે, ખરચતહે દિલજાન;
ખરચતહે દિલજાન, ધન સો ધન્ય કહાવે;
દીયાન ખાયા દામ, હામ દિલમે રહિ જાવે;
કહે દાસ રણછોડ, દોડ દસહુ દિસ દોલત;
દુનીયા કે દરમ્યાન, પામેયા પુરણ દોલત. ૪૯
શાંતી પરાયણ મન ભયા, નિજાનંદ ભરપુર;
ત્રવિધ સૂલ નિરમૂલતા, નિરમલ જલકે નુર;
નિરમલ જલકે નુર, દૂર નહીં નેરે દરસે;
દરસ પરસ દીદાર, ધાર અમૃત ઇક બરસે;
કહે દાસ રણછોડ, નહીં ન્યારા નારાયણ;
નિજાનંદ ભરપૂર, ભયામન શાંતી પરાયણ. ૫૦
અજબ અનોગમ ખેલહે, મનાતીત મહેબૂબ;
સચરા ચરમે સુભ રહે, ખુબિયા યાકી ખુબ;
ખુબી યાકી ખુબ, આપહી આપ પ્રકાશી;
નિત પ્રતચિત વ્રત ધાર, તાકા જી જીએ ખાસી;
કહે દાસ રણછોડ, સમજકે રખના સોગમ;
મનાતીત મહબુબ, ખેલહે અજબ અનોપમ. ૫૧

ગમ પાઇ જબ ગેબકી, જ્ઞાન ધ્યાન ગુલતાન;
નિજાનંદકી લહરતેં, વિખયાનંદ વિહાન;
વિખયાનંદ વિહાન, આન નહી નજરે આવે;
ખોલે જલમેં નેંન, જલહી જલ સબ દરસાવે;
કહે દાસ રણછોડ, જોત જલમલ બલ કાઇ;
જ્ઞાન ધ્યાન ગરકાબ, ગેબકી જબ ગમ પાઇ. ૫૨

કુંડલીયા "સવૈયા" સિંહાવલોકન.

ધરિયે ઉર ધ્યાન રઘુવરકો, ગુરૂદેવકી સેવ સદા કરીયે;
કરિયે સતસંગ સુ સંતનકો, અભીમાન તુરંગસે ઊતરિયે;
તરિયે ભવસાગર ગૌપદ જ્યોં, કલિ કાલ કરાલસે ના ડરિયે;
ડરિયે ખટ ઉર્મી વિકારનસેં, રણછોડ કહે તબ ધીધરિયે.
તરવો ભવસાગર દુસ્તરતો, મહાવાકય વેદાંત અનુસરવો;
સરવોપરિ કાજ બને તબહી, જબહી સત સંગત આદરવો;
દરવો જુ ચહે રઘુનાથ કૃપાલ, તો માન ગુમાન પરિ હરવો;
હરવો રણછોડકે સંશ્રતિકો, ભવસાગર પારહી ઊતરવો. નર.
નરકા તન પાઇ અમુલ મણા, સતસંગ કરો સુખ સાગરકા;
ગરકા બરહો રામરંગ મહે, કટે ત્રાસ રવી સુતકે ઘરકા;
ગર કાનનમે કઉ જાઇ રહો, કરો પ્રીત જો હંસ સરોવરકા;
વરકાજ સએ રણછોડ કહે, નિત નામ જપો પતિ વાનરકા. નર.

દોહા.

સ્વામી સેવક જાનકે, કૃપા કરો મહારાજ;

ચરન સરન સેવા કરૂં, તુમહો ગરિબનિવાજ. ૧
કૃપા ગુરૂ મોહે કીજીએ, તુમચરને ચિતવાસ;
વરણવું મેં ચિંતામણી, કરજોડી કહે દાસ. ૨

છંદ ચિંતામણીની ચાલે.

શ્રવણ કરો કેતા ભાઇ, માની લીયો મીઠાં બાઇ,
કુમખો પેરે બીન જાતા, તાકું કાલહી ખાતા; ૧
કુમખોપેરે બિનગૈ બોત, દાખલ ધરતી મેં હોત;
તનસો રચાના તિનકા, ભરોંસા નહિ હે છિનકા; ૨
જુઠી જગતકી રે આણુ, કરતા કાલસો ભંગાણુ;
જોધા જંગી મહા બલવંત, તીકાલીયા કાલે અંત. ૩
બળિયા કંસને કરણ, તાકા ભયાહે મરણ;
જાતા જંગી જોધા જાણ, ભોગવે ધાર સોએ ખાણુ. ૪
સઇ કોરવ કેરી કાણુ, જુગમેં જાદવોંકી ત્રાણુ;
ગયા સૂર સંમત સોઇ, રહ્યા નહિ અમર કોઇ. ૫
જાતા ચંદ ઓર સૂર, જાકા જલકતાહે નુર;
જાતા તેજવંત તારા, તિનકા હોત અંધારા. ૬
દેવ દાનવકું જાણુ, કરતા કાલ ધમસાણુ;
મરના સબકુંહે હક, જાતી રેતી અમુલ તક. ૭
ગયા રંક ને રાણા, તાકા નાહિ ઠેકાણા;
ગયા હાકમ હોદાદાર, તાકી કોઇના ચડીઆ વાર. ૮
જાતા મહીપતી મોટા, સબિપર કાલકી ચોટા;

ગયા સાહાજાદા સુર, કરતા કાલ ચકચૂર. ૯
રહે નહીં સુબેદાર, કિ-તે ગયે ફોજદાર;
જાતા જોઇ કામદાર, ન્યાયાધીશ પટેદાર. ૧૦
બજીર ગએ કોટવાલ, કાલે કીયાહે બેહાલ;
ગયા ચક્રવર્તી ભૂપ, માટી માહી મલેયા રૂપ. ૧૧
ફોજા ચઉદિશ ચલતી, તાકી ખાખ નહીં મલતી;
પડતી નોબતે ડાંડી, ગયા સાં જીંદગી છાંડી. ૧૨
થર નહી થાનદાર, દિલમાહિ સુ વિચાર;
જાતિ અમુલ આ દઇ, સમજાંચો સોહે કઈ. ૧૩
માન ગાફલ ગમાર, આયા ઉ-તમ અવતાર;
જાતા નહીં લાગે વાર, પીછે પડેગી પોકાર. ૧૪
રોતે માત તાત ભાઇ, તાકા ચલે ન ઉપાઇ,
રોવે સને સગા સાઈ, રોતી ગરકી લુગાઇ. ૧૫
રોવે દેખસો લોકાઈ, રોવે બેન માતુ જાઇ;
રોવે પાડોશી ઘડી ચાર, જુગમે રોવણા અપાર. ૧૬
છોડે કાલ નહી કેમે, સબકુ આવતે લેતે;
વરતા નહીં પૈસે લાચ, કુલ ખલકપરહે આંચ. ૧૭
જોતા જમરા વિકારાલ, દેખત પડે ઉરમે ફાલ;
લેતે સબકું પકડી, કરમે લોહેકી લકડી. ૧૮
હાથે રેત અગની કુંડ, કયું નહીં ચેત[illegible];
જાતા જો કેઠા મોર, તાક[illegible]

મરગએ રાવણ બંકા, છોડી ચલ ગયે લંકા;
જોધા કુંભસો કરણ, તાકા હુવા હય મરણ. ૨૦
રેણા નાહી કોઇ જાણ, જાકી જમીમેં સમસાણ;
જોતા જંગલ હોતા વાસ, નામ રુપ સર્વે નાસ. ૨૧
જોધા જાણ જો બલવંત, તાકા કાલ લેતા અંત,
મારગ બલેશેં બલીયા, સો નહીં જાતહે કલીયા; ૨૨
ગતી કર્મકી ગેરી, શિરપર જમડા વેરી;
કદી કાલ છોડે નાહી, સબી ચલે મારગ માહી. ૨૩
ફુકે પરવત ફાડે, તાકું કાલહી પાડે,
જાતા સહેન સાહ જો સૂર, ચલતા પાની હદે પુર. ૨૪
જાતા દેવતા દેવી, જાકું જગત રહે સેવી;
જાતા પીર પેગંબર, જગમે કોઇ નાહી અમર. ૨૫
જાતા શેઠ શાહુકાર, જુઠા જાણજે સંસાર;
ઊદે અસ્ત કરતા રાજ, તાકા રહ્યા નહીં મીજાજ. ૨૬
કાલ નાહી છોડે જાણ, કેતા ગ્રંથ સો પુરાણ;
કરતા કાલ નિશ્ચે નાસ, અંતે જંગલમેં વાસ. ૨૭
કુ[illegible] કાલ સો ભારી, છોડે નાહી નર નારી;
જપેટા દેત સીર તેરે, હરદમ હોતહે હેરે. ૨૮
નાહી છોડતા ગેમાર, જુઠા જગત હે જંજાલ,
જાતા પવનને પાણી, રેતી નાહી નીસાણી. ૨૯
સમુદ્ર સાત જે જાતા, ઉનકું કાલહી ખાતા;

પ્રથવી જાણુજે નવ ખંડ, કાલ તોડતા બ્રહ્માંડ. ૩૦
ભાર અઢાર જો જાડી, તાકું ખાતહે દાડી;
ડુગર આઠ હી કરોડ, તાકું કાલ દેત મેડ. ૩૧
નવ કોડ નાગહે બળવાન, સોહે સેવતા સમશાન;
જાતા જો જમી અસમાન, કરતા કાયકુ ગુમાન. ૩૨
દેખો જાત ઉડી હંશ, બોત હોતહે નરવંસ;
એશી કાલકી ગતિ, મંદીર ખુલતી બતી. ૩૩
રેણું દેખ દિન ચાર, કરતા કાલ મારા માર;
એસી કાલકી ખુબી, જલતી અમનમેં સુબી. ૩૪
કાલ સબીસો ખાતા, જબર જંગ લેશતા;
કાલ બડાહે વિકરાળ. છોડે નાહી ખુઢા બાલ; ૩૫
કરલે ભજન મન મેરા, જંગલ માંહે હે દેરા;
જન જો દેતહે મરડી, જાકી દાઢહે કરડી. ૩૬
કરડી કાલકી દ્રષ્ટિ, ખાતા સબી સો શ્રષ્ટી;
કરતા કાયકું ગુમાન, મર ગયે મસુદી દીવાન. ૩૭
વ્રથા કરત અભીમાન, મર ગયે હિંદૂ મુસલમાન;
છત્રપતિ હોતા છમ, તાકા ઉડ ગયા દમ. ૩૮
કરતાં અંગ અમર જાણુ, તાકા કાલ વારે ઘાણુ;
શિરપર ચલા ચલી જાણુ, સબકા લેતહે સો પ્રાણુ. ૩૯
પવન ચલા સબ જાતા, તબહિ મન પછતાતા;
અવસર જાતહે ગેમાર, ભજન બિના નહી નિસ્તાર. ૪૦

જાકી બંદગી મોટી, જાતા જમ નહી લૂટી;
અજા મીલકા એધાણુ, કેતા પ્રગટ પુરાણુ. ૪૧
એસા નામકા માતમ, જાતે ઓલખે આતમ,
આતમ નરહે વિકાર, કોયે નાહીં પામે પાર. ૪૨
જાકી કલાહે અનંત, બુજે કોઇ વિરલા સંત;
પેદા બુંદસે કરતા, જેસી ઇછાહી ધરતા;
સંકલ્પ સિધસો પરમાન, જીનને રચીહે કુલજાન. ૪૩
જાકી અટપટી માયા, જામેં મુની ભરમાયા;
માયાહે મહા બલવાન, ગુરૂ દયાએ જીતે જાન. ૪૪
ગુરૂસો કૃપા જબ કરતા, તબહી મોજમેં ફરતા;
નાઇ સોક સોનઇ હાણુ, મનમેં મિટ ગઇહે તાણુ. ૪૫
ભયા ચિતમેં ત્રપત, સંતોષ મિલ્યા સોઇ ચિત;
જબર જંગ આસામી, ભરતા સબ સલામી. ૪૬
આલમ ઓચરે મહાલક, સબપર કાલકાહે સક,
સતગુરૂ કાલકા હે કાલ, જીનકી ભુજાહે વિશાલ. ૪૭
સતગુરૂ સોહેવ્યાપક જાણુ, ચિતમેં મત સંસય આણુ.
અભીમાન કું છોડો, ચિત રામસે જોડો. ૪૮
ગુરૂ રામ એકે જાણુ, મિટે તબ ચારે ખાણુ;
ગુરૂ ગમજો પાવે, ત્યાં કાલ નહીં ફાવે. ૪૯
ગુરૂકી ગુજજલે જાણી, મિટે કરમકી કાણી;
ગુરૂબિન મિલે નાહી જ્ઞાન, સમજીલેત સો સુજાન. ૫૦

ગુરૂકી સેવાજો દિલ આણુ, તો તું પ્રવીણ પ્રમાણુ;
ગુરૂકી સેવા જો કીજે, તન મન હરીકું દીજે. ૫૧
ગુરૂ ગોવિંદ સો તું જાણુ, અંતર ઉગતા હે ભાણુ;
લે પ્રસાદ ગુરૂકા ગોત, જામે પ્રગટ જલકે જોત. ૫૨
સોહે નુરકા હય નુર, સર્વ માહી હે ભરપુર;
સદગુરૂ જીંદકાહે જીંદ, જીને તોડયા માયા ફંદ. ૫૩
સીલ સંતોષની સેજ, જામે ખુબી રેતી મેજ,
લીજે ગુરૂકા સરના, તાતે મેટતા મરના. ૫૪
રેતા બાવનથી બાર, જીહા જીત નાહી હાર;
આપ પ્રકાસી સો એક, જામે ભાસતા અનેક;
સોહે આનંદ હે ઘન, લય વતો યામે મન. ૫૫
જાણુા જમકે નહી હાથ, રેણુા સતગુરૂ કે સાથ;
સતગુરૂ સત સોના મોર, જમડા જાય ખોરા ખોર. ૫૬
સતગુરૂ સાન જો આલે, જમકા જોર ન ચાલે;
સતગુરૂ કરે કૃપા જાણુ, મલતા તબે પદ નિરવાણુ. ૫૭
સતગુરૂ સબતેં અધીક, જાનઇ જમ કેરી બીક;
મહિમા અગમ સો અપાર, શેષ નિગમ ન લે પાર. ૫૮
સતગુરૂ સબકા શિર મોડ, મેટી દેત માયા ગોડ;
સતગુરૂ સરવકા સરદાર, રેતા સોઇ સચરાચાર. ૫૯
સચદાનંદ આનંદ ઘન, જાકુ નાહી મન અમન;
કુદરત કલાહે ભારી, દિલમેં જુવો વિચારી. ૬૦

સુન લ્યો કમખેકી બાત, સોહે કાલકું ઇ ખાત;
અજબ એસ એ માણે, જાણુણ હાર સો જાણે. ૬૧
અંધા દેખતા કયા સુર, મીસરી ભોગ નાહી ભુર,
જુવો શાકરકા સ્વાદ, ગુંગા કયા કરેગા નાદ. ૬૨
સમજી મન મુસકાય, તિનસે કહ્યા નહી જાય;
દેખ અકથ કાની વાત, કિનુસે કહીં નાહી જાત. ૬૩
જાન સતસંગ સોઇ કમખા, પેરે પૂન જીન હોય અલેખા,
તાકા બડા માનો ભાગ, જાકા સદાહી સોહાગ. ૬૪
જાકા અભંગ હે ચુડા, તાકા રૂપ હે રૂડા;
ગરકાબ એક રુપ, અરધું અંગ સો અનુપ. ૬૫
નિત પ્રત નવલ રંગ. સુંદર સોભતે અરધંગ;
સજે સોલ સણુગાર રીજે પ્રેમ પ્રાણુ આધાર ૬૬
સદા રહત સ્વામી સંગ, પડતા નાહી માહી ભંગ;
એક મેક સો દરશાય, અરધું અંગ એ કેવાય. ૬૭
ભકતી કંચવો હે સોય, દેખી પરી બ્રહ્મ મોય;
ભકતી વસ હુય ભગવાન, ગોપી નચાવ્યા જો કાન. ૬૮
એક રસ રંગ રુપ, કહ્યા જાત નહી અનુપ;
ચમક ચાલહે ભારી, રીજી રેત મોરારી. ૬૯
ભકતી વસ ગિરધારિ, કેતા પુરાણુ પુકારી;
જાકે ઉર ભકતી જાણુ, કમખો પેર્યા સો પરમાણુ. ૭૦
ભકતી નવધા પ્રસિધ, કરતા કોએ સોહે સિદ્ધ,

સંકલપ સીધ્ધ જો હોતા, પરમ પદમેં પોતા. ૭૧
આપહી આપ એ તું જાણુ, સોઇ પદહે નિરવાણુ,
સોએ સબ્દાહે તીત, જાકા વેદ ગાવે ગીત. ૭૨
કમખો પેરતાહે ઓઇ, જકત વાસ્ના જીન ખોઇ;
હરીદાસ હરી એક, કરો વિચાર વિવેક. ૭૩
એસા અમર અદ્વૈત, જાકો સંભવે ન દ્વૈત;
સુર સમીપેં અંધેર, ઠેરે નાહુ ઘડી દેર. ૭૪
દ્વૈત જાત એ વિલાઇ, આનંદ લેત સો અલાઇ;
હરીદાસ ગુરૂ મેરે, મિટે ચોરાસી ફેરે. ૭૫
તાકા બાલકા રણુછોડ, સેવા માહી રે કરજોડ;
સંવત ઓગણીસો જાણ, અઠાવન સાલસો પરમાણ. ૭૬
મહીના આખાડ સો માસ, સૂકલ પંચમી પરકાસ;
ચેતા મણી તત્વ સાર, પુરી કરી સો વિચાર: ૭૭
કમખો પેરતા જન કોઈ, આવાગમણ તાકું નોઇ;
કેતા રણુછોડ દાસ. ગુરૂચરણ માહી વાસ. ૭૮

દોહરા.

અવતાર જો આવે નઇ, અનુભવ હોત લગાર;
પુરણ ભાગે પામીએ, ઊર આવે વિચાર. ૧
ચેત ચતુર ચેતામણી, જીનસેં સરતા કાજ;
ભવસાગરકે બિચમેં, સમજ તરત સો જાજ. ૨
એક આસરો નામનો, ધરા દ્રઢ વિસવાસ;

ગુરૂ ગમ પદ સેવતા, મલે અખંડ વિલાસ. ૩
તજીએ આસા અવરકી, કોય ન આવે કામ.
હુદે હુલાસ ધારીએ, ભજીએ સૂંદર સ્યામ. ૪
અંતર આનંદ પ્રગટે, નિત કરે સત સંગ,
આતમ એકસો જાણીએ, ચેતનહે સર વંગ. ૫
સ્થબિન મછ મરતા નહી, મલે સબસો સાજ,
દુરલભ દરશન સંતકા, જીનસેં સરતા કાજ. ૬
સત સંગમેં રેતહે, સેવત નાહી સાધ,
દિન રાતસો જાતહે, સો આયુષ મેં બાદ. ૭
ચતૂર ચમકે વીજલી, તીયું તન તુમ જાન;
જબહી જાત તબ છીનમેં, સમજો સુગડ સુજાન. ૮
સુજન સરસ સો બાતહે, જો મુખસેં કહે રામ;
સ્થિર અમર નહી મહીપતી, જાણ જગત મુકામ. ૯

દોહા

ઓર સકલ હે ભરમના, જબલગ ના દિલ સોધ;
બાઇ સાકર સમજીએ, સોએ સત પરબોધ. ૧
ગત શબ્દમેં બોલીયા, માનો મીઠાં બાઇ;
સુગંદ સાપડી કહતહોં, સાચી રામ દુવાઇ. ૨
કપડા આતમ તત્વકા, જબલગ પેરા નાઇ;
તબલગ તાપ સો ના મિટે; ચલે ચોરાસી માઇ. ૩
જનુંની જાયા વિરલા, કમખો પેરે કોઇ;
જ્ઞાન વિજ્ઞાનકો કંચવો, બેની માંગીયો મોય. ૪

છંદ મોતીદામની ચાલે.

શ્રવણ ધરી સાંભળો સાકરબાઇ, મીઠા માની લેજો સાચું કહે ભાઇ.
માગ્યા કપડા જે આવી અમ પાસ, કમખો સો સમજો અવિનાશ.
સત સંગ લાભ કંચવો ઇ જાણી, બાઇ બુધીવાન માગ્યોં પરમાણી.
કમખો પેરે અમર તે સંત, તેના પુન્યતણો આવે નઇ અંત.
કમખામા પ્રેમ પેટી પરમાણ, કઇએ કટારી ક્ષમા દયા તે જાણ.
બાંયુ બેઉ દીપે વિવેક વિચાર, શીલ સંતોષ નાખણુ સોભાદાર.
મન મૃદુલ સરવ ઉપકાર, ઘણા ગમતા ગોખરૂ તેજદાર.
ગંગા જમુના સમાધાનને સેન, મોઢીયાના મૂરમાહે ઓપેએન.
કોડે કાંઠલો રામ નામ ઉચાર, પડયા પાટ્ટા માહે સમદમ સાર.
માહે થાંભલી બે સુરતી નિવરતી, કઇી કમખામાં નીતી પ્રીતી ભરતી
સરસમધ્યાન કમખાના માંહી, કવડા કૃષ્ણ એક દરસાઇ.
જુકિત જડીદાર બુધી મહી બૂટા, સોભા શ્રી કાર ફાટે નઇ ફિટા.
કમખામાં સોભા પામે કસચારી, શ્રદ્ધા ઉદારતા ધીરજદાતારી.
કમખામાં રેસ રેણી રંગદાર, મલે તેને કરે કૃપા જો મોરાર
ચતુરબાઇ માંગીયું ફેનમાં અન, કહું સત સાભરજો તમે બેન.
કરે હંસ હીરા મોતીઉનુ હાર, બીજે ચિત લાગે નહી જો લગાર.
કમખો ઇ શેશ સારદા સરાવે, કમખો ઇ મહાદેવને મન ભાવે.
કમખો વિષ્ણુને ઇ લાભકારી, સંતપાસે કરજોડી રહે મોરારી.
ભકતી વસ સહાયઇ ભગવાન, પામે કમખો જે ધરે નિત ધ્યાન
સતસંગની સમજો કરૂં વાત, જેને શીવ શીશ નામે મહીમાત.

વિશ્વામિત્ર વશિષ્ઠનો પડચો વાદ, જેનીમતી અતિ રહીછે અગાધ.
સતસંગ તપની તે છે લડાઇ, કીધ્યો ન્યાય સત્સંગ શેશ બડાઈ.
કમખોઇ પેરયો પારાસર જાણુ, જેણે જાકર કીધી પેદા પરમાણુ.
કમખો વ્યાસ લીધો દિલધાર, જેણે બનાવ્યા છે પુરાણુ અઢાર.
દીધું સુકદેવને જનકે રાજા, સંકલ્પ સિદ્ધ સરે સર્વ કાજા.
ધરે અવતાર અઠોતેર રામ, બેઠા બગડાલવ એક જો ઠામ.
જેને જૂપઠી કરવાની ન આસ, પેર્યો કમખો પદ પામ્યા નિરાસ.
પેર્યો રૂષી લોમસ આસન દ્રઢ. પડે પિતા બ્રહ્મ ઉઠે ના આરૂઢ.
તોડયો તનથી મોવારો જેણે એક, લઇ લૂંવારો દીધો ગંગામાં ફેક
પેર્યો દધિચી રૂષી અમર આડ, જેણેં ઇન્દ્રને આપ્યું હતું હાડ.
પેર્યો ભ્રગુરૂષિ કહું સત્યવાત, જેણે વિષ્ણુંને આવી મારી લાત.
પેર્યું રૂષી નારદ ગોવિંદ મન, ઘડી બે ઉપર કરે છે ગમન.
પેર્યો અષ્ટા વક્રે જનક નરેશ, પાઊ પાગડે દીધો બ્રહ્મ ઉપદેશ.
જો જો ધરીયું કુંભ રૂષિનું રૂપ, પેર્યું ચૂડેલા પતી બોધેયા ભૂપ.
પેર્યુંરૂષી કર્દમ દેઊતિ નાર, જેને ઘરે કપીલનો અવતાર.
પેર્યું અમરીષ અડગજો. મન, દુર્વાસા વાસે થયો સુદરસન.
પેર્યું રુષી વાલ્મિક વાત પ્રમાણુ, કીધી કથા સતકોટી રામાણુ.
પેર્યું રૂષી અગસ્ત એવું જે નામ, કિધું એક અંજલીએ સિંધુપાન.
પેર્યું દતાતરી મુને ઉપદેશ, અભેપદ આપીયું નાહિ કલેશ.
પેર્યું નવ યોગેશ્વર નિરવાણુ, આપ્યું ઉપદેશ જનકને જાણુ.
સાર્યો કમખો સનકાદિકે શાચો, પેર્યું પ્રીતે કાગ ભુશંઢી ન કાચો.

જેણે શંશે કીધા ગરૂડ ના દૂર ઉગ્યો અનુભવ અંતરમાં સૂર.
પેર્યો અકરૂર ઓધવ એકાંતે, જેને સંભલાવ્યું કૃષ્ણ વેદાંતે.
આપ્યો અરજુનને શ્રી કૃસન્ન અમર આનંદ સદાઇ પ્રસન્ન.
પેર્યું મેલાદ અમૂલ અભંગ, ફોડી થંભ પ્રગટીઆ નરસંગ.
પેર્યું વિભિક્ષણુને ભિસ્મપિતાએ, જેણે કાલ વારીયું સમૃથ સાય.
પેર્યું બલરાજા બેઠા જુ પાતાર, જેને દરવાજે હરિ છડીદાર.
પેર્યું ષડવાંગ રાજા લીધું સાર, જો જો જેનો ઘડીમાં ઓધાર.
પેર્યું શિવીરાજા તજી જેણે રીશ, તોડિ તન આજવે મેલ્યું શીશ.
પેર્યું હરીશ્ચંદ્ર મોરધ્વજ રાજા, જેના કાજ કીધા ગરીબ નિવાજા.
પેર્યું પ્રીતે ભરથરી ગોપીજચંદ, જેણે રાજ મેલી દીધાં જાણી ફંદ
સોભા પામે અંગીકાર વ્રજગોપી, જેને વસ્તુ મલીછે અજબ અનૂપી.
પેર્યો પોતે દ્રપદી કુંતાજી માત, જેની પરસિધ્ધ જગત વાત.
પેર્યો જુઓ મહાલા મીરાંબાઇ, જેના જશ જકત રહ્યા છે ગાઇ.
પેર્યું ધના શેના કરમાજે બાઇ, જેની જગન્નાથે જો ખીચડી ખાઇ.
પેર્યો કમખો સુદામા નામે ભકત, જેને જાણી રહ્યોછે જોજો આ જકત.
પેર્યું કમખો તુંલસી અગ્રદાસ, જેનો ભગવંત ધામ માહે વાસ.
પેર્યું પીપે નિવૃત ત્રવિધ તાપ, જેની પરગટ દુવારકા છાપ.
પેર્યું નામદેવે શિર શોંપી દીધો, જેનો દુધ હરી હેતે કરી પીધું.
પેર્યું ધને ભગતે ખેડીયું ખેત, ઘઉ ઉપજાવીયા વાવીને રેત.
પેર્યું કમખો સુરસામ સવાઇ, જેની લકડી પકડી હરી આઇ.
પેર્યો કમખો રામાનંદજી સ્વામી. જેણે જોયા ઓલખીયા અંતરજામી

પેચું ગોરખે જુઓ દાસ કબીર, જેનું મધા ક્ષેત્રમાં પુષ્પ શરીર.
પેરે તેને આપે અનંત અપાર, ફરિ નઇ આવે એને અવતાર.
કમખો ઇ પેરે કોઈ રણધીર, પોછાં પગ નાહી ભરે સૂરવીર.
મલે કમખો ઊપજે જો વિચાર, માનો મીઠાબાઇ સત્ય દિલધાર.
સત ચિત આનંદ આત્મ સ્વરૂપ, જાણો અવિનાસી અખંડ અનૂપ.
રાતા નીલા પીરા સફેત નકારા, વરણવી નાહી શકે વેદ ચારા.
જાગ્રત સુપન સુસુપતી પાર, તુરીયા તીત માનો નિરધાર.
ત્રણ ગુણ રહિત અક્ષરાતીત, બીજો કોઈ નાહી ન હારન જીત.
કરો સતસંગ વિલંબ ન કરીએ, સૂધ વિચાર ઉર આપને ધરિયે.
આવી મનશા દેહ ઉસાસો અમુલ, ચતુર! બાઇ! ચેત આવે નઈભુલ.
અહનિશ જપો અજપા ઇ જાપ, જેણે કરીજાએ પૂરવના પાપ.
સત સંગમાનો મોટો મહીમાય, જેને સતસાસ્ત્ર નિરંતર ગાય.
શતસંગ સૌથી જાણો અધિક, માનો મીઠાંબાઇ નાહી જમ બીક.
સત સોએ નાશ નહી કોએ કાલે, વિરલા મન જીતીને ઇ માલે.
સત વસ્તુ સમજો ચિત વિચાર, જેથી ભવસાગર ઊતરો પાર.
સત સંગ બડા ગેરાને ગંભીર, જેના એંધાણ ઇંદ્રીજીત સોધીર.
તેના લછન જોજો શીલ સંતોષ, કામ કરોધ નાહી હરખને શોક.
આવી અવગુણ જોગે કરે માર, તેને ગુણ કરે તેની બલહાર.
દયાવાન દિસે મહા પુરુષ પ્રમાણ, જેનું લક્ષ લાગ્યું અલક્ષ નિરવાણ.
સમદ્રષ્ટી જેનું જે શીતલ ચિત, મગન ભયા મલ્યા આનંદ વિત.

જેની જકતમાં રહી નહી આસ, તેની વૃતી લય પામી અવીનાશ;
અખુટ અજીત પ્રકાશ ઇ પોતે, ગુરુ ગમ વિન ગોથા મારી ગોતે.
મૃગ કસતુરી રહી નાભી માંહી, સૂંઘે બાર ઘાસ મન ભરમાએ,
કરી ભ્રાંતીએ બ્રહ્મ ભાસેછે દુર, રહ્યા રામ -હૃદયમાં ભરપુર.
પ્રગટ પ્રભુ હરી નાવે ઇ ધાતે, સતસંગ વિના સરે નઈ વાતે;
ખાધા વિના ભુખ ન ભાંગે લગાર, આદીત ઊગ્યા વિના રહે અંધકાર
સતસંગ કીજે સાકર સોજાણુ, જેણે કરિ બાઇ મટે ચાર બાણુ;
જાણો એ જાંજવા જલ સંસાર, બગીચાઇ નોએ પાણી બાંધેપાર.
વાંજણીનો સુત કરેછે પોકાર, તેને જોઇ રોવા લાગ્યા નરનાર,
મને માનીયાજો માંડયા છે મંડાણુ, વંજ્યા સુત લડેવારે જુઓઘાણુ.
સારી રીતે સમજે સોએ વિજ્ઞાની, જેણે ઉર આતમા લીધો પેચાની.
જેને જાણે જાણપણો નહી ઓર, સાચા શબ્દ સમજો સોના મોર;
જાણવા જોગ વસ્તુ નવ જાણી, વૃથા પોથા થોથા સર્વ તે વાણી.
સતસંગ મહીમાં અગમ અપાર, તને તોઇ જાણે જાણનુ હાર,
કમખો ઇ પેરે નારી જન સોય અર્ધું અંગ એક મેક હરી હોય.
જેમ લુણ સાગર માહે સમાયે, તે તો રસરૂપ સમુદર થાય,
જોજો કમખો અર્થ કામ જે ખોઇ, જાણે વિરલા વાત સતજ સોઈ.
કામ ક્રોધ લોભ મોહ નહી મન, એવા તમે જાણો સાચા હરિજન,
આસા ઇ રખા ચિંતા નાહી જો ચિત્ત, મગન આનંદ મનમાંહીરહંત
અવિદ્યા આવે નહી એની પાસ, જેમ સુર ઉગે અંધકાર નાશ;
ખેલે સદાશીલ સંતોષની સેજ, અમર અખાડો જામ્યો જેનોએજ

મળી મોજ મોબત મોવન સાથે, કૃપા કીધી ગુરૂ હરી દીધા હાથે.
કમખો ઇ પેર્યો પ્રેમે કરી જેને, રણછોડ દાસ કહે વંદૂ તેને.

દોહા.

કમખો ઇ સત સમજીએ, જાણે ચતુર સૂજાણ;
બાઈ બીજું મેં સું કહું, સંત સેવ ઉર આણ. ૧
આરત જાગે અંતરમાં, જો હોય સાધન ચાર;
લગન લાગે જો રામમા, ઉતરે ભવજલ પાર. ૨
અંતર આતમ ઓલખો, ધરો વચન વિશ્વાસ,
સાકરબાઇ સમજીએ, કહે રણછોડ દાસ. ૩
ઘર બેઠે ગોવિંદ મિલે, સંસે નહી લગાર;
સત સંગસો કીજીએ, પ્રભુ પરાથી પાર. ૪
કપડાં પેરે પ્રેમથી, જુઠા જગ વેવાર;
મીઠાંબાઇ ! માનીએ, કહે રણછોડ સત સાર. ૫

દોહરા.

જ્ઞાન વાન ગંભીર હે, બુદ્ધવાન બલધીર,
તાકી ચરન રજ પરસીએ, સુંન સાકર ! કહે વીર. ૧
બડી બેન મેં માનતા, ધરો દિલ વિચાર;
જુઠા જોખ નઇ કાંટેમેં, સંસચ નાહી લગાર. ૨
ગુરુ જ્ઞાન પ્રકાસતેં, તિમર ત્રાંસ સબ જાત,
સત્ત સંગમેં માલીએ, માનો મીઠાં ! માત. ૩

છંદ નારાચની ચાલે.

સાકરબાઇ ! સોહં જપીએ નિશ દિનજી;
કપડાં કહ્યા વીરસેં સતસે ચિતવનજી. ૧.
અપાર પૂન અનંતહે પ્રસંગ સત સંગજી,
દુરલભ દેહ જાનીએ પૈચાનિયેં ન રંગજી. ૨.
દેખો આતમ એકહે, સબ ઘટમેં વાસજી;
ખરી ખાંખતેં ખોજીએ અભંગ અવીનાશજી. ૩.
વ્યાપક બ્રહ્મ જાણીએ સો એક રસ આતમા;
બાલન બૂઢા માનીયેં જોબન નાઇ જાતમા. ૪
અખંડ અદભૂત હે સો મનમે ન આવતા;
સતસંગસેં હોત હે કોટીમે કોએ ધ્યાવતા. ૫
અસંગ સોહે આતમા ન નામ રૂપ રેખ હે;
અચંત અચળ જાણીએ સરૂપ સો અલેખ હે. ૬
અભેદ નિરમલ માનીયેં ન કાલના કલેશ હે;
સુધ સદાય રેત હે કર્મકો ન લેશ હે. ૭
અપાર સો ગેરા ગંભિર, અગાધ એ અક્રોધ હે;
વિકાર જાહી નાહી હે સીયાણા રહે સોધમે. ૮
અકલ સો અજીતહે, બાવન બાર સાર હે;
હદ બેહદ પારસો, વિરલા સંત ધાર હે. ૯
પદ સો નિરાસ હે કલપના કાહુ નાહી;
ત્રગુણ રઇત રેતહે સમજ સો દિલ માંહી, ૧૦

સુન સો નાહી જાનીયે પ્રકાશી પરમાતમા;
વિચિત્ર ભગતી માનીયે નક્ષાલ કિન ઘાતમા. ૧૧
હાકમ હરી જાણીયે ન દુસરા હે એકમા;
સત ચિદ આનંદ હે સમજ સો વિવેકમા. ૧૨
મસાણ નાહી માનીયે અમર વિલસી રહ્યો.
નભ ન્યાયિ જાનીએ નિગમ સો નેતી કહ્યો. ૧૩
અગમહી અપાર સો અવસ્થા ચાર નાહી ત્યાં;
દિન રેણી ન માનીએ આણા જાણા નાહી જ્યાં; ૧૪
ચૈતન જડ જાણીયે સો ઓત પ્રોત માનીયે;
અકથ કાની એક હે કહ્યો ન જાત જાનીએ. ૧૫
જ્યુંકા ત્યું આતમા સો આપ માંહી સ્થિત હે;
પુન્ય પાપસે પારહે [illegible] અવિગત હે. ૧૬
દુંદુ અાદીલના [illegible] અનંત [illegible];
અડોલ [illegible] આતમા ત્રવિધી નાહી તાપહે. ૧૭
અક્રિય અજીત અચંત હે સ્વતંતર સ્વરૂપ હે;
અભેદ શુધ આતમા સમજ એ અનૂપ હે ૧૮
અજર અમર આતમા, ન [illegible] કોઉ કાલ [illegible],
કરે કોટી બ્રહ્માંડકો સબકા પ્રતીપાલ હે ૧૯
નિરંજન ગુનકા પતિ વ્યાપક સો વિમલ હે;
પ્રગટ સો પહેચાનીએ ગુરૂબિન ન મિલ હે. ૨૦
સાકરબાઇ ! સમજો ખરિ ખોજ સો રાખીયે;

જલાઈ દીયો જેર કોં અમૃત રસ ચાખિયે. ૨૧
મીઠાં ઇ બાઇ ! મૂરકુ પકડ સો પ્રગટ હે;
થિર ચિતસે રાખીએ બડા મન મર્કટ હે. ૨૨
કમાઇ બાઇ ! કીજીએ, દુર્લભ દેહ દેવ કુ;
સરસ સાજ સો મિલે સમજ લેઓ ભેવ કુ. ૨૩
મીઠાં ! ઇ માન ધ્યાન કોં પ્રતી હરી મેલે કરો;
ઓર ન ચિત્ત આનીએ મન મોવનમે ધરો. ૨૪
પુરણુ ભયા મનમે કપડા તબહી કીયા;
રસનાસે જો બોલીયા ભાઇને સો એસો દિયા. ૨૫
પેરો તબહી કપડા, મિલે મહાતમા સંગજો;
અનુંભવે સો ભાસતા ચૈતન્ય સરવંગ સો. ૨૬
સત શબ્દ ઉચ્ચારેયા. ધન કેહારી કોડ હે;
હરી ભજન સો જ્યાં વસે ભાગ ભોમી રણછોડ હે. ૨૭

ગુરૂ જ્ઞાનિસો જાનીયે, જીનસે સરતા કાજ;
પુરણુ પુરૂશોતમહે, ફિર હરશે વ્રજરાજ. ૧
અલખ નિરંજન એક હે, કરો ચિત્ત વિચાર;
સબ [illegible] મત્ત હે ૐ સો દિલ ધાર. ૨
સત્ત સંગસો કીજીએ, તજી અવરકી આસ;
ખુલે જ્ઞાન લોચન સહી, કહે સો રણછોડદાસ. ૩

છંદ રૂચિરા સવૈયા.

મીઠાં ! મહેબૂબા ઘરહે ખૂબા રહુબાહે નહી જાણાહે;
અકથ કહાની, કુદરતજાની બાની બોલ ન વાણા હે;
તીન ગુન તીતા શબ્દ રહિતા ગીતા નાહી ગાણા હે;
વેદ ઉચારા નાહી પારા ન્યારા રણછોડ નાણા હે. ૧
મીઠાં ! મેલા દોદિન રહેલા અકેલ ચલંધા હે;
તારા ચંદર ઓર હે ઇંદર ગાંધરવ ગલંધા હે;
એક દિન એસા નાહી ઉશાશા વાસા જંગલ મિલંધાહે
સમજો બાઇ સાકરબાઇ ! ભાઇ રણછોડ બોલંધાહે. ૨
બખત્ત બીતા પાનીલેતા સીતારામ સમરનાહે;
સબહી જાતા દિન ઓર રાતા ભાતા ટીમણ કરનાહે;
કોઇ ન અમર ચલે ડિગંબર, આડંબર એ મરનાહે;
જંગીમ જોધા હાકમ હોધા મુડદા રણછોર બરંધાહે. ૩
ખાખસો હોતી અવની મિલતી જલતી સબ સમસાણાહે
સાઠ હજારા પલમે છારા જરાસંધ મરાણા હે;
જદુવંસ કૈરવ કંસ હંસ તનકા ઉડાણા હે;
દાખલ હોતા ધરતી પોતા મરતા રણછોડ રાણાહે; ૪
રાવણ રામા લડીઆ સામા ધામા છોડી લંકા હે;
કુંભ કરણા તાકા મરના ધરનપે ગિરાગે બંકા હે;
કાલકું વારે સમરથ ભારે મારે અરજણ નહિ સંકાહે;
શિસુપાવ ઓર ભૂપાલ કાલ રણછોડ સિર ડંકાહે. ૫

આ તન ખોટા તોય પરપોટા ગોટા ધુમર માનોજી;
આદમ જાતા નાહિન રેતા વેતા જલ જ્યું જાનોજી;
બાદલ છાઇ બાત બિલાઇ સલાઇ પરમાનોજી;
જૂઠા જકત ભજો ભગવંત સત હે રણુછોડ બાનોજી; ૬
દેવકીનંદા તોડે ફંદા કંધા કોઇક ધ્યાનાજી;
પરવત કંદર જપતા અંદર વાંદર જાંબૂ વાનાજી;
બ્રહ્મા જેસા ઓર મહેશા શેશા શમરે સ્યાનાજી;
સબ મુંની જાકું સમરે તાકું યાકું રણુછોડ ગાનાજી. ૭
સાકર ! સનેડા જુઠા નેડા મેડા પીર પિગંબરજી;
સૂભ સુ કરના બાંદલ ધરના મરનાહીં ડિગંબરજી,
સિર પરહેરા કાલ કેરા દેરા જંગલ ધંબરજી;
કોહુ થરના સબહી મરના કરતા રણુછોડ અમરજી. ૮
રાજ સ્યામા જપીએ નામા ભામા અવર છોડીજી.
શબ સિરદારા હે કરતારા ધાર્યા શંકર જોડીજી;
જુગલ કિશોરા શામસો ગોરા ભોરા નહી મન મોડીજી
કૃષ્ણુ કે ચરના ચિતકું ધરના તરનાં રણુછોડ બેડીજી. ૯
મીઠાં ! મોહુન થા બિદ્રાબન ગવનકરી ગોપી જાતીતી;
મોરલી વાગી લાજકું ત્યાગી ભાગી ચરણુ રજ ચાતીતી
રાસ રમાયા રંગ જમાયા આયા શિવ પારવતીતી,
બ્રહ્મા આદિ શેશાં સનાદી રાધે રણુછોડ ગાતીતી. ૧૦
સુનલે બાઇ ! કૃષ્ણુ લીલાઇ જાહી રાસ રમાઇહે;

વ્રજકી નારી સોભા સારી પ્યારી રજની સાઇહે;
ખટકર માસ રચ્યો વિલાસ રાસ રંગ જમાઇહે,
તન સુધ નાઇ પ્રેમ ઉરછાઇ માઇ રણુછોડ સમાઇહે. ૧૧
ગડી ગુજરાન મિડે હેરાન ફોકટ પુલ્યા ફરતાહે;
જનમહી મરતા રેનહી થરતા બાવરા બોલમેં કરતાહે
કાલ કડાકા કરે જડાકા વાંસે કયું નહી ડરતાહે;
સેવા સરના ભવજલ તરના રણછોડ નહીં દિલ ધરતાહે. ૧૨
રાજા રાના પડ પીયાના આખર એજી મટ્ટીહે;
ગર ઓર નારી ગોખ અટારી છોડ ચલેજી હુટીહે;
જંગલ વાસા જાત ઉસાસા રેનેકો નહી ટટીહે,
કાલ ન છોડે મહાબલ જોડે રણુછોડ સિરજમ જટીહે ૧૩
જાંબુવાના મહાબલવાના મર ગયે માન ધાતાહે;
ચંદા સુરા સો ચક ચુરા કાલ સબીકું ખાતાહે,
જટપટ કરના શ્યામ સમરના કયોં રેતા મદ માતાહે;
રણુછોડદાસા ખેલ ખુલાસા બખત બીતી જાતા હે
તું કર મેરી હે નહી તેરી સંગ કિનુ નહી ચલતા હે;
રે ધરની પર માનલે તુંખર કાયા કોટી હલતીહે;
અમોલ આઇ જાત બિલાઇ જો જીરાને જલતીહે;
રણુછોડદાયા શીમ સમાયા સો માટી મહી મલતીહે. ૧૫
પૂસ્તક પડતા જુઠા લડતા નાહી મરમ પહીચાનાહે;
ગમ નહી ગરકી બોલી બરકી પોત પણા નહી જાનાહે

અનુભવ નાચા મન ભરમાયા ભોગ વિષયકી ચાના હે;
વર બિન જાના નહીં સનમાના રણછોડ બાંચત પાના હે. ૧૬
જૂઠી બાજી વામેં રાજી પાજી પ્રીત કરંધા હે;
કાલસો આતા લેકર જાતા રાત દિન્ન મરંધાહે;
તું કર મેરા ના તન તેરા હેરા શિર ફરંધા હે,
રણછોડ દાસા ભોગ વિલાશા આસા કિયું ઘરંધાહે. ૧૭
કઇ કલંદર બાલી બંદર ગાંધરવ દેવ દટંધાહે;
માનવ મુની સુકર સની તિનહી તેજ ઘટંધાહે;
કોરવ કેસા જાદવ જેસા વેશા વછ બટંધાહે;
રણછોડ કેતા વિલા કુતા સુતા કયોં ફીટંધાહે. ૧૮
કિઉ નઇ જાગે જાણા આગે લાગે વિશય વાલા હે;
બખત જાતે ઘેર ન લાતે ખાતે કાલ કરાલા હે;
ચંદા સૂરા જલકે નૂરા ચૂરા ચેત સો ચાલા હે;
રણછોડ હોતા પલમેં મોતા રેતા જંમ કર ભાલા હે. ૧૯
કહાસેં આયા, કહા કમાયા કહા જાના નિરધારા હે;
કોન તું વસ્તું દેખે રસ્તુ આયે અમૂલ અવતારા હે;
જીવત જાણ એ પરમાણુ સૂજત નાહી લગારા હે;
પદ નિરાસા વામે વાસા રણછોડ નહીં આકારા હે. ૨૦
સન દીન ચારા સુન ગેમારા ના અમર કો રેતા હે;
ચૈતન દ્રષ્ટી વેર ન બ્યષ્ઠી ભજલે બ્રહ્મ વેતા હે;
તરહી.તારણ એ આધારણ સત્યા સત્ય ઈ કહેતા હે;

લેના સરના મેટે મરના રણુછોડ ચાકો ચાતા હે. ૨૧
આપ અરુપા સોહે સરુપા મન વાણી એ બારા હે;
અજબ ખેલા આપ અકેલા પાવત નહી કો પારા હે;
અન્તર તીતા આપ અજીતા નિરાકાર આકારા હે;
રહુતા રમતા નહી કહાં કમતા રણુછોડ મોહે પીયારા હે. ૨૨
સકલ નિવાસી હે અવિનાશી વિરલા જન જાનંદા હે;
સૂતા જાગા ભરમહી ભાગા તોડ જગતકા ફંદા હે;
દીના દંકા નહી દિલ શંકા સોઇ સુખ આનંદા હે;
રણુછોડ દાશા ધામ નિવાસા બે પરવા રહંદા હે. ૨૩
કુદરત કૈએ સમજી રહીયેં અજ્જબ અનોપંદા હે;
વૃત આકાશી સુન્યહી નાસી જાગત નાહી સોવંદા હે;
મિથ્યા મિલેયા સુખ દુખ ચલીયા રાજી નહી રોવંદાહે;
રે ભરપૂરા જલકે નૂરા રણુછોડ સોહં કંદા હે. ૨૪
અકથ કાની લુનહિ પાની આદ અંત અપંદા હે;
જોગી જત્તી સુરા સત્તી શંકર શેષ જપંદા હે;
ભયે ગુલતાના ગલેયા માના કાલ કરમ કપંદા હે,
ધીરજ ધરિયા અમર વરીયા રણુછોડ નાહી ખપંદા હે. ૨૫
નિરહિ વિકારા નિરઆકારા સ્વ પ્રકાશ સરુપા હે;
શબ્દાતીતા હારન જીતા નામ નહી ના રુપા હે;
પાપ ન પુન્ય વસ્તી ન સુન્ય નાહી સીત ના ધૂપા હે;
સબ સરદારા ખેલ ચોધારા રણુછોડ આપ અનૂપા હે, ૨૬

વેદહિ વાચા જાનન સાચા આતમ નહી ઓલખ'તા હે,
સાસ્ત્ર પડિયા સો અણગણિયા જાતી નહી કલપ'તા હે;
કઢેયા દૂધા સ્વાદ સૂધા કડછા નાહી લખ'તા હે;
રણછોડ દાસા નાહી સમાસા જાન્યા નાહી અલખતા હે. ૨૭
જિનહી પાયા તિનહી છુપાયા બક બક નહિ બોલ'તા હે;
ભયા હે મગના એસા તગના તક તક તે તોલ'તા હે;
ફિકર ફકીરા નાહિ જનેરા હક હક નાહી ભુલ'તા હે;
રણછોડ ર'ગા ભયા ઊમ'ગા ડગ ડગ નહી ડોલ'તા હે. ૨૮
આન'દ ક'દા આપ રહ'દા ફ'દાસે નિરિયાલા હે;
હે ગરકાબા સ્વે' સુખ ક્રાબા દાબા દુનીયા ખ્યાલા હે;
પુરના નાશા અખ'ડ વિલાસા લાશા સ શ્રતી સાલા હે;
ગુરુકા બાલક મિટ ગઈ તાલક રણછોડ ર ગ રસાલા હે. ૨૯

અથ ઝુલના લખ્યતે.

જડ જ'ગલ સુન્ય તે' સત્ય કીયા સુખ સાહેબી દેખ પ્રપુલતા હે;
ત્રતાપ જેરી રગો રગો ગેરી મહા મુની મહીપત ભૂલતા હે;
ઊંચા ગોખ મેડી હોલ મોલ કરે સ'ગ અરધા'ગ ઝુલે ઝુલના હે;
રણછોડ રેના ગડીભર ફેના ખ્યારે શાખમે' રતન રોડતા હે. ૧
ખેલ ખુસી હસી ર'ગ રાચતારે ત્રીયા સ'ગમે' તાન લગાવતા હે;
નારી નેણુસા બાણસે' મારતીહે કાંમ પ્રબલ રેન જગાવતા હે;
વની વસ્ત બોલે મસ્તક ડોલે માત તાતકોં બોત ખીજાવતા હે;

ગરકાબ રહે કર જોડી કહે રણછોડ દસો દિશ ધાવતા હે. ૨
મુસાફ્રર મન ધણી પત કરે સમાન સઠ હઠ દેખ દેરા;
કાલ આય અચાનક નાહી સકે તેરે સિર પર જમકા હોત હેરા;
કદી નહી છોડે લહાલચ તોડે કોઇ સંગ ચલે નહી ભૂર ભેરા;
ખબરદાર રેના રામનામ લેના રણછોડ પરના નહી ફોગટ ફેરા; ૩
રાવણ કરણ મહાબલ જોધા જરાસંધ જોરાવર માન ધાતા;
ચક્રવંત ચતુરજે ભૂપ ભારી ગમનાહી ઉદે દિન અસ્ત જાતા;
દેવ દાનવ માનવ બલવંતા મિલે ખાખમેં રાખ સો સચ બાતા;
તું જાણ અજાણ હોત હાણ તેરી રણછોડ અચાનક મોત આતા; ૪
દેખ મન મેરા સમસાન જલે થિર થાપ કરી કયું બેઠતાજી;
ગયે બાપ દાદે સૂર સ[illegible]જાદે રાણા રંક રાજા ઓર સેઠતાજી;
ધરી હરી ચિત વાવર વિત ગુજ ગરકા પકડ નેઠતાજી;
સમરણ સતનામ નિત પ્રત રણછોડ પ્રેમે પ્રભૂ ભેટતાજી; ૫
આશા ત્રષ્ણા લોભ લપંટ લૂંટે મોહ મદમેં મન ભટકતાજી;.
ચટપટ લાગી ધન ધાંખ જાગી સુત વિતમેં ચિત અટકતાજી;
વહેવાઇ વેલા ઠેલબઠેલા સાધુ જંતકો દેખ સટકતાજી;
અચાનક આતા ખલક ખાતા રણછોડ પલક પટકતાજી. ૬
ફિટ ફિટ તાકું શઠ હઠ કિયા કામ ક્રોધ કરી મદ મોહ ચડે;
આપ ઓરકી ઓર તું દેખકરી માયા મોહકી જાલમેં જાહીપડે;
ધિક ધિક જનમ જરૂર ગયે વ્રથા ખોઇ બેઠે હીરો હાથ ચડે; ?
પાઇ મનખા દેહ અમૂલ મણા રણછોડ કેશેં વિશે બીચ અડે. ૭

સંત સેવા જીનુ નાહી ઉરધરી વૃથા જાત જનમ અમૂલ આયા;
પસુવત પ્રાણી શ્રંગપૂંછ નહી આઠે જામ અવિદ્યા ઘોડ ધાયા;
સંત દેખત ચિત મહેનત નહી સત્ સંગ ગંગાજલ માહી નાયા;
ભટકત રેતા દિન જાત વીતા રણુછોડકે લાભકું નાહી પાયા. ૮
કાયર દિલ કંપે લસ્કર ચડે દેખ દૂરસે આપહી ભાગતાજી;
જલદીય જાતા તન મદ માતા, કુટંબસે ચિત નહી ત્યાગતાજી;
મણુધર ઝૂલે મોવર બો તન મનસે મૃત્યુકું માગતાજી;
સુંન મૃગ રેતા દેહ નાહી ચાતા રણુછોડકે ધ્યાન લગાવતાજી. ૯
રામનામકા દેખ પ્રતાપ એસા જુક પાની પર પાષાન તરે;
અજામેલ નારાયણુ નામ લીયા ગજ ગનકા ગીધ કારજ સરે;
અલ્યા ઇંદર મંદિર શ્રાપ ભયે રામ રજ ઉધાર પથર તરે;
રણ્ણુછોડ કહે મન માનમેરા, વિધી શેષ મહેશ હિ ધ્યાન ધરે. ૧૦

અથ સગુન ઝુલણા.

મેરી મહિ મટુકી ફોડતાજી જલદી જસોંદાપેં જાય કહું;
ગાલી બોત દીયા ચૂપ નાહી રહ્યા ચલ નંદ આગે તેરા દાન દહુ;
અટપટ બોલે ઘુંઘુંઘટ ખોલે તેરા કેણુા મેહ નહી સહું;
છેલ છોડ છેડા દૂર રહો ખડા રણુછોડ કહે રોંકી નહી રહુ. ૧૧
જાને નાહી દેહોં હુમસત કહોં ફુહા ઠમક ચમક ચાલતીજી;
ફ્હી નાહી છોડું ઉર હાર તોડું જસોદાકો જોર બતલાવતીજી
કહે કંશ આગે કાન દાન માગે નંદ બાબાસેં ક્યોહિ ડરાવતીજી;
હમા હાંણુ પડે ઉસસેંહી લડે રણ્ણુછોડ યહા કયું હિ આવતીજી. ૧૨

મેરી મનકી મોજસે મેહી ચલો, કહેણા કિસીકામેં નાહી કરૂં;
નઇ રસમ કરકે મહી ઢોરે તેરી આંખનસેં નેક નાહી ડરૂં;
દેખ દૂર રેના નેરે નહી આના તેરી વારી અબમેં નાહી વરૂં,
અબ દેહુ જાણે ચીરમત જાણે રણછોડ કહે તેરે પાય પરૂં; ૧૩
થોડી બાતકે કાજના જેલ કરો દાણ દેહીં પીછે પ્યારી પંથ ચલો,
બાત દેર હુઇ તકરાર ચલે, મરજાદ રખો જરા સમજલો,
બર જોરી કરી અબદાન લેહો નવ જોબના જુઠકા છોડ પલો;
તેરો ગોરસ દે મોહે ચાખનકું રણછોડ કહે તબ હોય ભલો. ૧૪
નંદલાલ તેરે પાસ હાર માની મન માનકે ગોરસ ચાખ લીજે;
ચતુરાઇ કલાઇ ન જાત તેરી હેરી મત હમેરીજુ સરન લીજે;
હમ અબલા આપ આધીન ભઇ લેહી રસમ અભય દાન દીજે;
રણછોડ કહે નિગા નાથ કરી અવીનાશી અબે અનુચરી કીજે. ૧૫

છંદ મનહર કચ્છી ભાષામાં.

મોબત મસાણ જાણ, છડે કે તાણુબ તાણ,
પુઠિયા પિટાંધે કાણ, અમર તા નાય રોણાં;
જરાસંઘ જેડા જોધા, તેજા તા જુડે ન ફોધા;
સમજ તું કિંક બોધા, જગત હી જુંઠ ! સોણું;
નેર તું રાવણજા હાલ, દંત્ત વક્ર સિસુપાલ,
તે કેતાં છડે ન કાલ, ત્રી રાતમેં હલાણું;
વયા વિઝે ચંદ સૂર, પાણી જીં વિઝે તો પૂર;
રણછોડ ઉઘાડ નુર, મોવન કે મિલણું. ૧

ફિટ તોકે' લજ નાયે, તોંજી મા પથર ન જાય:
હુલણુ' પોંધું હે' આંએ', વિચાર કીં મનમે';
દિસ'ધે વીંખાધ વે'ધે', પુઠિયા તા ધુડ રોંધે';
સેતા તોજે' પાઘ પોંધે, વિઠો એએ વનમે';
કાલજી ગજેતી ગોર, છડિએ' ન તોકે ચોર,
ભગવ'ત ભજ ભુર, સમજ તુ' સાનમે';
સ'ત વિનાં બે ન સાર, પુરાણુ કરી પોકાર,
રણુછોડ ચે વતિવાર, જુરે' કોતો જાનમે'. ૨
તોકે' ચેતાં સ'ત સારો, વિખ જેડો લગે ખારો;
નીર છડે ગોતે ગારો, વ'શ વલો પરીવાર,
ભેરાજે આઓ આએ તન, તેકે છડણુ'પોંધે જુન,
મિઠી લગે રન કુ'ન, તપાસી તુર્ત ન્યાર,
તોજો તા આએ ન કોએ, ઠલો કરિએ' હાએ વોએ,
પોંધોં પછતાવો પોએ, પાણી પેલી બ'ધ પાર;
સચા સગા સ'ત ખરા તેકે' રો'તો પેટ ભરા,
રણુછોડ ચે ન્યાર બરા, નરક વે'ં ધા ધરીર. ૩
કિતેજો એએ' તુ' કેર, હિરા ડઇ ગિને'તો બેર.
સોધે મે'તા ઘણાં ફેર, ભુખ અચે ઓડડી;
તેજી તુ' કર સ'ભાર, તુ'તા એએ પરા પાર;
છડ જગતજી લાર છોરા છૈયા લાડડી;

ખોટેકે કરિએં તો વલા, જુડધે તોંકે જીજા ખલા,
ઓચંધો થીંધોની હલાં, બારેં દીધેં ખુડડી;
ડોએ દૂધ ડોંણા ભરે, છોકરે કે સડ કરે,
રણછોડચે પુલ્યો ફિરે, મેકે આવે પાડડી. ૪
કાલ જી લગે થપાડ, પ્યા રોંધા પેટી કબાટ,
તિજોરી હિંડોરા ખાટ, સંગ તોં જે ન હલંધો;
હંડિયું ઝુમર ગલાસ, નેરીએં જેંજો પ્રકાશ,
ગજરા તૂરા પુલેં વાસ, અગીઆ ન મિલંધે;
ખોટી સંસાર જી બાજી, ભોગવી થીએ તો રાજી,
અંતે છડણી પોધી પાજી, સેતા તોકેં શલંધે,
સમજી નેઆરો, થીજ, પુછી ઘર પાણી પીજ,
રણછોડ ચે ગાલ ઈજ, ડઅ વેંધે ખિલંધે. ૫
જેકે કરે વિઠેં મઢ, સેતા ફિટી વેંધે મુંઢ,
સંસાર જા સુંખ ઢંઢ, તેમે કરીએ તો તું લેર;
બન્યો મેડો ગુલમાલી, તેંમે પુરી ભર પાલી,
તુંતા વેંનેં હથેં ખાલી, કુલા કૈંએં જેર વેર;
હીતા ઝાંઝવેં જા જલ, ભએંણુ વિંજે વડી ભુલ,
ખિસી વઇ કુરો કલ, સાંધે જે નતો પેં પેર;
વાઝે પીઆરી હિ પલ, સંતજા ચરણ ચલ,
છડ બેઇ શિલ ફિલ, રણછોડ ટાણો આયો હેર. ૬
લડે વ્યા હેડા ઈમામ, જાદવ કૌરવ કુમામ,

મિણી વસાયો મુકામ, સેતા વેઆ સગરા,
કાલ ગજે તાંજે શિર, તાકે કીં છડે કાફ્રર!
કરે ગિન હિર ફ્રિર, જોપ જોરિંધેઇ ઢગરા,
જડે કંધોની હુકલ, તડે ઊડંધી અકલ,
રોંધી તા ન હી સકલ, કઢી વિજંધાઇ ડગરા;
ડિસજે તો વડો ણુંભ, ડિને જેડો એંએ ડંભ,
રણુછોડ ચે પાડ લંભ, મરિ વેને લિગરા. ૭
કૈયેં ક્રોધ કુરે સારૂં, કઢી વિધે હેડો તારુ,
ખોટીઉ ખંખેર મ લારૂં, તોજો તા ન વરંધે;
ભરજે ન તન ખોટ, ગાફ્લ ગેમાર ભોટ,
લગંધી કાલ જી ચોટ, મસાણુમેં બરંધે,
તું કર હુરીસેં હેત, સરજે ન ભૂત પ્રેત,
સમજી મનમેં ચેત, કારજ ત સરંધે;
પિન જો જાણી કરિઆં ગાલ, સમરી ગિન ગોપાલ,
રણુછોડ ચે આય માલ, સંતે જેડાં લરંધે. ૮
છત્રપતિ થેઆ છમ, તોંજો ઉડી વેંધે ધમ,
વીટયોં રોંધે હુતે કમ, વેને જંતર વજાય;
સગર રાજા વડો જાણુ માન ધાતા હિ પ્રમાણુ;
તેજી કુટાંણી ની કાંણુ, તેકે વેઓ કાલ ખાય;
તોં જોં તુફાન મેં વાણુ, ખબર કર અજાણુ,
નિકા નિકરંધી ઘાંણુ, જીંઅ વીજલી સમાય;

વાચા થીધીં જડેં બંધ, તડેં સુઝધી ન સંધ;
જમ જોરે વીંઝે કધ, રણુછોડ લગે ન ઊપાય. ૯
સત સંગ કૈએં સૂરા, ઓડા ન અચેં અધૂરા,
ખોટા લખણેંજા પૂરા, મન મિંજ કાતી હેડી;
સમજેં નતા મિઝાર જેંસે તેંસે કરિએં ખાર,
પિનજી થીએતી હાર, વિજેં હીતા ન ચેં સેડી;
લખેં દીધે ન ચે પલ, સંત શેવ ભુખ ડલ;
કાલ કરે હલ ચલ, વેલો વેનેં તું તા ઉડી;
તેં જો તું રખજ ધ્રા, અધ વિચ રોંધે ધ્રા,
ઉપડંધો ન જરા, રણુછોડ ચે તો વેનેં લડી. ૧૦
હિએ હોરી ભરે મચ, હલેં ન તો તું તા સચ,
કરમ કૈએં તો ગચ, નડંધે નાધાર ! પાપ;
સારે મિઝ પતી રખ, કેડિ કૈએં ખિખ ખિખ;
મલાખ વિજંધે ભખ, અચે ઓચિંધો ઉતાપ;
ટમ ટમ નેરે નારી, પીડા પોંધી અતી ભારી,
ચીશ દેવાંધી નીકારી, ગુસા વીજેં ખુણે દાપ;
લગભગ વિઠા બેટા, ઊભીં રોંધા સેંતા છેટા,
અવતાર અચિધેં ઘેટા, રણછોડ થીંધો ની સંતાપ; ૧૧
ડિસજેં તો વખર વોણું, તોકેં હાણેં પોધું ચોણું,
કેં જેંડા તું થેં અકોણું, ફિગાએ અમૂલ મણી;
ફિરે મોં ચર્યો બેતાલ નિરસા થાંધે હવાલ;

વડો તોં મથે આય સાલ, હુએ હૈં નેર ફણી;
ધન જોબન જા નીર, વયા વિંજે ન રે થિર,
ઓલીયા પેગંબર પીર, ચો તા કુરો વેયા ખણી;
તેં માટે કર કમાઇ, સચો તો કેં ચાંતો ભાઇ,
મહા પ્રભુસેં લે લાઇ, રણછોડ મર્મ તણી. ૧૨
હલે બોલેમેં અકડ, કરે પાપમેં તકડ,
હાણે હિનકે પકડ, માર દે હુનકે ભારી,
અખ ફાંડે કઢે તારો, ગરીસેં કે ડિએં ડારો,
તોજો કડેં અચે આરો, સેતા નેરે ન વિચારી;
ખોટા બોલેં વિઠો બોલ, ખોઇએં રતન અમોલ,
તોમેં આવે ભારી ભુલ, ભૂત! ભજ્યા ન ગિરધારી,
વથા સંસારજા સૂખ, તેંજી લગી તોંકે ભુખ,
હુરેં કરી ગિડે દૂખ, રણછોડ હીરો વિંજે હારી. ૧૩
કેડી કે આય ભક ભક, તોંજી વિંજે તી હી તક,
જેંકેં તેંકે પાઇએં ચક, મોસેં બોલ મીઠી વાણી,
મિડયા સ્વારથે સહુ, ભેણુ ભાવર પૂત્ર વહુ,
મૂંજો કુટંબતા બહુ, હુથેં કરી ગિડે હાણી,
સોઢેં વર વોણી જંજ, કન્યા કેર દીધે મંજ,
ત્રેઓ કરે ગરેં વંજ, તોંજી વતી ભરમાણી,
વાંઝણી હાલેણાં આય, ગોડીઓ હેતે હલાય,
રણછોડ કરે બલાય, બ્રહ્માનંદ સૂખ માણી. ૧૪

વડા સુબા સુરવીર, હુવા ધુરંધર ધીર,
ચોવાજે પીરેંજા પીર, અમર રેઆ નાઇ કોય;
હેડા ચક્રવંતી ભુપ, થયા ખાક જા સે રૂપ,
કાગર કેંજો નાંય ચૂપ, સમસાણે વેઆ સોઇ,
કાલ કઢે વિઠો સુડ, તોકેં ન છડે અપરૂડ,
ઠલી કૈએં વિઠા હુડ, સગા વર્તે દીધે બોઇ,
જેંજે હલે ડુગે ધરા, વડા વિધાંઇનિ નરા,
ધ્ર ના ન ઇકાલ ભરા, રણુછોરે રતન વેઆ ખોઇ. ૧૫
સુડી સોપારી જે વિચ, કેડી કૈએં નચા નચ,
છડ તૂંતા કિચ કિચ, કુતા ડાપમેં મુત્રાય;
કુલા કરિએં તો પાપ, નેર ભોગવીને આપ,
ડિઆણી નિકરે માપ, ગટી વિંજે તો[illegible] રાય;
કાયા માયા નાસ ડાયા, જેડિ વદસેંજી છાયા,
ઉડી વિંજે ઉના પાયા, કેડાં વેઆ માય બ્યાય,
કોય પ્રકારે નતો મજેં, ઠલી પિંજણુ તો પિઝેં,
રણુછોડ કેકે નતો તુંજે, વિંજી ભરસાડ વાય. ૧૬
કેડા બધા મથે ભઠ, તોય સમજે ન સઠ,
જેંજા તેંજા નેરિએ ચિઠ, તોજા લક્ષણ મિડે કાગ;
કેડા કૈએં વિજી કમ, ચુંથીએ હડા નેં ચમ,
ચાર ચોરાસીમેં ભમ, ફુટા કર્મ સુભ ભાગ,
[illegible] [illegible] [illegible], વેર અન [illegible]તા પાણી,

તોકે ચાંતો નતો જાણી, જ્ઞાન લોચનસે જાગ,
તોંજો ઘરે હુવે ડીઅ, સત સંગમેં થી સાંઅ,
રણુછોડ ચેતા ડંચ, જીવ પણે કેતું ત્યાગ. ૧૭
જનમ જીવન કે વિખ, કુડ ભર્યાં નખ સિખ,
તુંતા ખરીથી નેં રખ, અમર લીખાયો ન પટો,
અધમ ઉપાડે જલે, વિંજી પોંને ઉધેં ખલે,
સૂખ તોજો ભેરો નલે, નેરે રાંધા બાપા બેટો,
સંત તારણુ જે હાર, ૪ ચેતાની વેદ ચાર,
તેંજો કર તું વિચાર, તેંસે કરે વિઠેં છેટો;
મિઠી વિઠી લગે રન, કથા નતો સુણે કન,
હેયાં હુવાં ખણુ ધન, રણુછોડ મઢે ખોટો ખેટો. ૧૮
જેંકે મજેં તુંતા સચા, સેતા ખરે ખરો કચો,
જેંકે તેંકે વિજે ગચા, હડકવા હલ્યો કુરો;
સંગ ન લે છંદગાનો, ઠગા મિલે તો હેરાનો,
તોજી બુધીહુવ સ્યાનોં, મત્ર ભેરો ન હલ દોરો;
ચોડો લોક પચા બંભ, જેડો કેડુજેની થંભ,
મિંજાં નિક રંધો ડંભ, તોંકે ઠલો હલ્યો હોરો.
જરૂત પુરેણુ મેં જાણુ, વડો વેદજો પ્રમાણુ,
રણુછોડ ખણું ખોટા ધાણુ, માલ નાઇ ધોડો બોરો. ૧૯
મરે હિંદુ મુસલમાન, વયા વિંજે જુગ જાન,
તેંજી ખબર રખ સ્વાન, અંત જંગલમેં ડેરો,

ખપી વેઆની ખલક, નાચે ભેગંસો પલક,
વડિ વિશેજી હુલક, ફ્રિગાય વિગ્રે કરે ઢેરો;
તેસે બિગડે, તો કાજ, ફિરી ઇંધેન હી સાજ,
જીય તિતર તેં બાજ મથે મલાખ જો હેરો;
સુખ નેરે કઢે દંધ, કુડા, કએં વિઠો ફંધ,
રણછોડ તોડી ગુદ્દા બંધ, જડે જમથીયે ભેરો ૨૦
ખેલ રચ્યો સિરદાર, અદભુત ઇ અપાર,
વડી ઉઠેંજી કતાર, હલૈ નાકે સુઇ મેં,
તેંજો રખ વિસવાસ, પ્રભૂ પુરીં ધ્યાનીં આશ,
થીજ દાસેં જો તું દાસ, મોઇ રેં તો લોઇ મેં,
તિડા વિજે તો તું તણી, તાં જો કેર થીંધે ધણીં,
માર પોંધી અતી ઘણી, પેધા થીનેં સોઇમેં;
ઘાંઉ ડીને સીમ શુન્ય, સંતે જો ચેચો તું મંઝ,
રણછોડ ચેતો નકા વિંજ, સ્વાનજી તું ગુઇમેં. ૨૧
દુખ ચોરાસી જા વડા, જરૂર જુરંધે હુડા,
અવતરનેં ઉઠ પાડા, થીને દુખી દઇમેં;
પીડા પોંધીની અપાર, તું નિકિ દિલમેં ધાર,
ન તો મજેં! ની મિળાર! ઉતપન અઇ મેં;
વડો થીએં તો વેપારી, ખોટ ખણે વિઠો ભારી,
ગરાક વોર વિચારી, ઓાઢાડીએં તો લઇમેં;
હુવર નકે આયો દાગો, રંપા કર ભગો ભાગો,

ચેતો રણછોડ લોવાણો, તપાસ તું વઇમે; ૨૨
કાલજી વજેતી ડાડ, પેતી જગતમેં રાડ;
વેને તુંતા સોંધે પાડ, તુરત સંભાઇની;
મુલકાણુા મનોરથ, પડછાઇએ કે વિંજે બથ,
કુરો ઇંધે તોકે હથ, રેંનેં બૂથ ની ગુમાઇની
પોંતા પોંધે તોકે ધોંખો, અગ્યા મારગ ઇતા ઓખો;
હીતા હીતે આય સોંખો, સડ થિએ ગિન ખાઇની;
થધી હલાઇએંતો છુરી, જબાબ દીનેં તું મરી.
રણછોડ ચેતો ખરાખરી, ગિને લેખો રાઈ રાઇને; ૨૩
સમસાણ કરે સડ, જીત બરેં હુડ ગુડ,
લડ સાધેકેં તું ગડ, છણી પોજ પગેમે;
સંત દીનની દયાળ, તોજી કંધા પ્રતીપાલ;
જેજી સલાસેં ન અચે કાલ, કેજે નાઇ ભગેમે;
દીંધા ભજન જી કુંચી, જુડે તોજી તોંકે પૂજી.
કુલા રેંતો તુંતા મુંજી, વિજી વેજ ઢિગેંમે;
તોં કે ચાંતો ગાલ ખરી, નિસટેં ગિન તું કરી;
રણછોડ ચેતો નકા ફરી, મોચડા એંએં લગેમે ૨૪
જબર જંઘ કે આં પુન્ય, દુર્લભ ધરે તડેં તન,
વાર તું તા તોં જો મન, બાર ભટકેં તો ગણુ;
રંગ દીયાંની છબારા, વૃથા વિંજે ન ઉશારા,
તોં સેં કરીઆ કિતરી કાસ, લાભ ગિને ન તો અણું;

ખોટા કરિએ વિઠો ખેલ, વડો ઐએ‍ં ભે અકલ;;
તોં કે કડેં મૂંજો ચેલ, વિજી કુસંગ મેં વેણું;
ખપે ઇંદ્રી સુખ સ્વાદ, વથા કૈએં અપવાદ.
રણુછોડ ઊતરંધા લાડ, નકા ડે ઇનકે છેણું; ૨૫
કૈએં મેડીઉં અગાસી, ઐએં ગડી જો નિવાસી,
તોંજી બુધી વિઈ નાસી, અચે નતો વઇરાગ,
ખાસા ખાસા ખપેં ખેણુ, લગેંતા મિઠા ભા ભેણુ;
કિતરાક લેણુ દેણુ, તેં મેં કરે વિઠેં રાગ;
જીરા વારજો ની વેણુ, ખોટા કેઆ સગા સેણુ,
નેર નિકરંધો છેણુ, કેંણોં પોધે હેંઆથી માગ;
ગિનેં નજર સેં દિસી કિતરા વેઆની ખિસી,
રણુછોડ ચેતો પુત્ર ફસી, તુંતા તેં કે કર ત્યાગ. ૨૬
નેર ભર્થરી ભાજંદ, ભજી વેચેો ગોપી ચંદ,
ખોટો સંસાર જો ફંદ તેં કે મારે વેઆ લત;
ઘોડા હીંસે ઝુલે ગજ, કેં કે ચેઆ ન [illegible]ી કજ,
છડે જગતજી લજ, સર્ણ ગિણાં જીની સત;
તેંજી સાહેબી ની ભારી, જેંજી સોરો સો નારી,
તોંજી બાયડી હિકડી કારી, સેતા વલી લગે ચિત,
તોંજી જનુની કે ધિક, કપે જેડો ઐએં નક,
તોંજી ડાપણુ કે ઢક, રણુછોડ સચંમેં ન રત. ૨૭

વેંધા પાણીની પવન, કેંણું પોંધોની ગમન,
વડો કાલની જવન, સેતા બરી થિયો છાર;
નેર કંશ જેડા કઇ, વેંધે પૂર વેઆ વઈ,
તોંજી ન અમર દઈ, કુલા કૈયે તો જંજાર;
હીતા પંખીએં જા મેડા, સેતા સદા ન રે ભેડા,
સચો ચાંતો તોકે ઢેડા! મઞે નતો તું લગાર;
વેંનેં પલક મેં ફિટી, જડેં જમ વિળેં જટી,
થીંધી મિટી ભેરી મટી, રણછોડ ચેતો સારધાર. ૨૮
સૂગડ સંતસેં નીહેત, કો કરિએં નતો પ્રેત,
વિંજે તો ખવાઇ ખેત, લોભ મો મૃગ અચે;
વિચારજી કર વાડ, રામનાં જીદે રાડ,
વજાય વૈરાગ જીતાડ, કામ ક્રોધ પંખી નચે;
જ્ઞાન લોચનસેં જાગ, ચારા વેંધા રેંધા કાગ,
તોંજા વડા હુવે ભાગ, સત સંગ મીજ રચે;
સુખ અચેની અભંગ, નેર તુંતા તોજો વંગ,
રણછોડ ચેતો તોકે રંગ, તડેં કાલથી નીભચેં. ૨૯
મઞ મુકેની આધાર, છડ જગતજી લાર,
નિકરે ન મિંજાસાર, ઠલો કોતો બરેં પંચી;
સુચો તડેં ચાંતો ભા, સકર જેડો અચે સા,
ખોટો સંસાર જોવા, તેંમેં રોજ મ તું રચી,
મિઠા વલા ચેઓ કર, સચી સામજીની સર,

હાણે હૈયે હરિ ધર, નકા જમ ઝલીંગિચી;
વડી વજે કાલ ધાક, ચોડે લોકે મથે હાક,
મિડે બરી થીંધા ખાક, રણછોડ સંત ચેતા સચી. ૩૦

લાવણી કચ્છી ભાષામાં.

માતા જસોદા વાર્યોં વાલેકે, વાટે ઘાટે રંજાડે તો;
ચેયો ગણે પણ કરે ન કાનો, લુગડાં ત્રાંણે ફાડે તો. ટેક૦
કપટી કાનુડો આએ અટારો, હલધે હાર ત્રોડે તો;
મથે મૈજા માટ ભર્યા હુવે, તડે ગેંઢસેં ફોડે તો. માતા જ.
આરૂં કરે જો આર આય ઈનજો, હથજો પોંચોમોડેતો
ગરે ગોવિંદકે રખજે માડી, કપડે કોંઈઊં છોડે તો. માતા જ.
અધમ ઊપાડે કરે તો જુલમી, ઢકયા કમાડ ઇ ખેડેતો,
ખાઇ પીનેં ખુસી થીએતો, ડઇ દુધ પટ રેડે તો. માતા જ.
મારે મચરકા એડા અખિયનસે, ઉરમેં બાણ ચોડે તો;
માડુ ઠાકુજી રખે ન મનમેં, ડિસી અસાંકે ધોડે તો. માતા જ.
એલ ફેલ ઇ એડા તો બોલે, લજ શરમ નઇ ધારે તો.
રણછોડ ચેઇ ચતુર ચામઠો, હિરંધે ફિરંધે મારે તો. માતા જ.

લાવણી ૨૭.

મોવન મેરૂં મૂંતે રખજા, અસલ એયાં સગી દાસી,
ચરન સરન સેવામેં ગિનજા, દરશનજી લગી પ્યાસી. ટેક.
ભૂલવણી મેં ઘણે ભટકેઆ, તડે ભોગવૈ ચોરાસી;
અજર અમર વર આંકે જાણ્યા, બઇ વસ્તુ ઇ સાંસી. મોવન. ૧

અલબેલા અંતર જી જાણે, કિડાં કુરેમેં નાંય આસી;
ધણી ધારેઆ માલક આંકે, ઇઅ ગાલ ભાસઇ ખાસી. મોવન. ૨
સંત સુધારણ અસુર સંઘારણ, મણિયા મોર મારૈ માસી;
જડેં જડેં પે ભીડ ભગતેકે, ધર્યો અવતાર મથુરા વાસી. મોવન. ૩
ખાવિંદ મૂજા ખેણુ ન ઉકલે, આં વિના દિલ ઉદાસી;
વર વરઇ વીઠલ આઉં આંકે, તોડેઓ જનજી જે ફાંસીં. મોવન. ૪
લેરખડા લાડિલા ન છડીયાં, કરે જગત ભલે હાસી;
રણછોડ ચે આઇ નેહુ નિભાઇ ધા, આય ખાતરી અવિનાસી. મો. ૫

લાવણી હિંદુસ્થાની ભાષામાં.

ૐ સોહંકા જાપ જપીલેં, અનુભવ ઉર પ્રગટે ભાણા;
જનમ મરણકા તિમિર ત્રાસે, જીત જમકાં ધીંગાણા. ટેક. ૧
નિરભે નામ કા દીયા નગારા, સતચિદ ચિતમેં સાંધાણા;
આનંદઘન આતમ યા વિલસ્યા, ઔર સમજ સબ ભરમાણા. ૐ સો.
હદ બેહદસેં રહિત રહેત હે, યા પદ અદ્વૈત નિરવાણા;
અક્ષરાતીત અચલ ઇ એસા, જ્યૂંકા ત્યૂં સંતન જાણા. ૐ સો.
ચાર અવસ્થા તીન શરીરા, રહ્યા પાર કર પરમાણા;
અસ્તી ભાંતિ પ્રિય રૂપ હિ તેરા, વદત વેદ કહે પુરાણા; ૐ સો.
સચરાચરમેં ચૈતન્ય વ્યાપક, છોડ મન ખેંચાતાણા;
રણછોડરામ રહ્યા સ્વતંતર, ગુણ ગાવત બડે તિન જાણા. ૐ સો.

લાવની

તીન ગુનસેં તીત આતમા, અજર અમર કુદરત કાની;

રૂગુ યચુર ઓર શામ અથરવેદ, પોચત નહી તિનકી બાની. ટેક. ૧
આતમ અમલરી જિનકું ચઢેઆ, સોનર હોતા ગુલતાની;
બ્રહ્મ ખુમારી કબહુ ન ઉતરે, ષટ અષ્ટ સુંખકો નહીમાની; તીન. ૧
જ્યું ઇક્ષુમેં રહુતહે મિશ્રી, ત્યો, ત્યોં સ્વરૂપ તું લે જાની;
નભ ન્યાયી વ્યાપક સો વિલસ્યા, બૂજે વિરલા વિજ્ઞાની. તીન. ૨
બાવન બાર કર વિચાર, સાન સમજ અકથ કા'ની;
તતપદ ત્વંપદ કયા વરનું મે, મલે જલમેં જ્યું પાની. તીન. ૩
નિજાનંદ અવીનાશી એક રસ, જાન જનમકી નહી હાની;
રંગ રણુછોડ કાહુ નહી દીસત, પૂરા લેગા પાહિચાની. તીન. ૪

અથ રાગ જંગલો જીંજોટી.

ઠમ ઠમ નાચત ગોપાલ, મૈયા તેરે આંગનમેં ટેક
શિવ સનકાદિક ઓર બ્રહ્માદિક, અવનિસ રિદેમેં દયાલ. મૈયા.
શેષ સારદા વાકો પાર ન પામે, ગુનગાવે નારદ રસાલ. મૈયા.
તોરે કરમકીકા બાત બરનું, ભ.ગ બડેરે વિસાલ. મૈયા.
કોટી બ્રહ્માંડકે એહી કરતાઃ એસેહેજી તેરે બાલ. મૈયા.
જે જન વાંકે સરન આવત હે, કબહુનગ્રસે વાકું કાલ. મયા.
વેદ વિશેખી નામ ધરીયો, સબકેં હેં જી પ્રતીપાલ. મૈયા.
દાસ રણુછોડ દરસન ચાહત, કબહુ મલે નંદ લાલ. મૈયા,

પદ ૨ જો રાગ એજ.

વાલીડા વેલા પધારો, તમ વિના તલખે વ્રજનાર ટેક.
અવધ કરીને અહીથી ચાલ્યા, ખોટો પડયોરે કરાર. વાલીડા.

કાલી કુબજાએ વશ કીધા વનમાલી, અમારી તો લીધી ન સ'ભાર. વા
તમ વિના અમે રહિયે ઉદાસી, વાલા વાલો નહિ વેવાર. વા.
તનમન તમને સોંપ્યા સામરીયા, વાલા વેહેનો પ્રગટી પીડા જાર. વા.
ઘડી ગુજરાન જાય જુગ જેવડી, કેમ કરિયે' પ્રાણુ આધાર. વા.
દુખના દાડા કેણીપેર લઇએ', તેનો મેલોરે સમાચાર. વા.
રાત દીવસ રડતા જાય છે, મનની જાણો છો મોરાર, વા.
દાસ રણુછોડ કે દરસન દિજે', મથુરાંને' મેલો ભરથાર. વા.

રાગ કાફી.

મનવા માન કયોરી, નિશદિન ગોવિ'દ ગાય. ટેક.
સ'સાર સાગર તરનકોરી, નહી આન ઉપાય. મનવા.
માત તાત જુઠા પરીવારા, વામે' જન્મ કયુ' ગુમાય મનવા.
ધર્મ અર્થ કામ મોક્ષકો મારગ, સતગુરુ દેત બતાય. મનવા.
દાસ રણુછોડ કહે સેવી સાધુજન, જખમારે જમરાય. મનવા.

રાગ એજ " તેરે જીવનાહે દિન ચાર"—એ રાગ

મનવા મૂલ પકડલે, રામ નામ નિજ સાર. ટેક
આહે અમુલ તન સમસીયાના, મિલે ઉતમ અવતાર. મનવા.
દેહ દુર્લભ દેવનકુ' જાનો, લે લાભ હો હુસીઆર. મનવ.
આ અવસર ફેર ન મિલેગા, માન મેરો ગેમાર ! મનવા.
દાસ રણુછોડ દીવસ ચલે જાતહે, કરદિલમે' વિચાર. મનવા.

રાગ એજ.

સખીરે સમજ સયાની, રેનાહે દિન ચાર. ટેક.

ખટરૂત માહી ખલકરે બદલે, પનર તિથી અષ્ઠવાર. સખી.
સાંજ સમેરી પંછી આય બેઠે, ઉડ ચલેંગે સવાર સખી.
સત શબદકું માની લીજે, છોડ જગતકી લાર. સખી.
દાસ રણછોડ દીખત સબજાતે, સમરી લેરે મુરાર. સખી.

ગરબી.

"રઘુપતી રામને નિત ભજીયે એ રાગ"

સેવા ગુરૂ સંગની નિત કરિયે રે, તેના ચરણ કમલ ચિત ધરિયે. ટેક
ગુરૂ ચરણથકી સુખ થાશેરે, અજ્ઞાન અંતરનું નાસેરે
દુખ જનમ મરણના જાસે. સેવા ગુરૂ. ૧
પદ પંકજ આનંદ કારીરે, જેને સેવે મતી થાએ સારીરે;
તેનું ધ્યાન ધરે નર નારી સેવા ગુરૂ. ૨
ગુરૂ ગોવિંદ સરખા જાણેરે, બીજો ભાવ અંતર નવ આણોરે
એમ વદે છે વેદ પુરાણોરે. સેવા ગુરુ. ૩
રણછોડદાસ એમ ગાવેરે, જેને ગુરૂ ચોરાસી છોડાવેરે;
તે તો ભવમા ફરી નવ આવે સેવા ગુરૂ. ૪

ગરબી ૨ જી રાગ એજ.

સદા ગુરૂ દેવનો સંગ કરીયેરે, ભવ સાગર પાર ઉતરીએ ટેક.
ગુરૂ દેવ સમીપે જે જાયરે, જમ માર થકીં તે મૂકાયરે;
એતો ભવમા ફેરા નવ ખાય. સદા ગુરૂ. ૧
ગુરૂ પૂરણ બ્રહ્મ કહાવેરે, વ્રજરાજ જેના જસ ગાવે રે;
એવી શાંખ પુરાણ બતાવે. સદા ગુરૂ. ૨

મહા તીરથ સાધુંને ચરણેરે, ખટ શાસ્ત્રમાહી એમ વરણેરે;
માટે રહિયે સદા તેને શરણે. સદા ગુરૂ ૩
ગુરૂદેવ મહા સુખ દાનીરે, તેને સેવો તજી કુલકાની રે;
રણછોડ કે લ્યો વાત માની. સદા ગુરૂ. ૪.

ગરબી ૩ જી રાગ એજ.

દયા ગુરૂ દેવની જેને થાશેરે, દુખ દૂર ચોરાસીનું જાશે રે ટેક.
ગુરૂ વાકય રવી પરકાશે રે, તેણે તિમર અજ્ઞાનનું જાશેરે,
સચ્ચિદાનંદ સર્વમા ભાસે. દયા ગુરૂ. ૧
ત વાસના તેની ટળસેરે, મન ગ્યાન માહી જેનું ગળસેરે,
બ્રહ્મ સાગર માહી ભલશે. દયા ગુરૂ ૨.
ગુરૂદેવ કલપતરૂ કઈયેરે, ધરી ભાવ સમીપે રહિયે રે,
ફલ શ્રેષ્ટ મનોરથ લઈયે. દયા ગુરૂ ૩.
ગુરૂ દેવના દેવ કહાવે રે, ગુણ પાર પુરાણ ન પાવેરે,
રણછોડદાસ મન ભાવે. દયા ગુરૂ. ૪

ગરબી ૪ થી રાગ એજ.

બ્રહ્મવેતાનો સંગજ કરિયેરે, સંશ્રતીમા ફેરા ન ફરિયે. ટેક
સંગ કરતા અસંગ આપ થાઇએરે, તેથી પરમાનંદ પોતે પાઇએરે
એવું સમજીને શરણે જાઇએ. બ્રહ્મવેતા. ૧
તત્વમસી વાયક આપેરે, જીજ્ઞાસુ હોય હિરદે તે થાપેરે,
શબ્દ કાલચક્રને કાપે, બ્રહ્મવેતા. ૨.
સંગ પ્રતાપ શાસ્ત્ર સરાવેરે, સુર સરી આદે અંછે આવેરે,

વેદ સરવને નિશ્ચે કરાવે. બ્રહ્મવેતા. ૩
આતમ જ્ઞાન ઇહાંથી મલસેરે, ભ્રાંતી માત્ર સંસય સર્વે ટલસેંરે
પોતે પોતામાંહી ગલસે. બ્રહ્મવેતા. ૪
સત કૈંયુ સંશય ન લગાર રે, જેમા નહી કાઇ ફેરફારરે,
દાસ રણછોડ કે દિલધાર. બ્રહ્મવેતા. ૫

કાફી રાગ આસાના સુરમા.

" સંસાર સપનો ખોટી બાજી—એ રાગ "

જમુના ત્રટપર શ્યામ સુદરવર, મોહન મોરલી બજાવે છે. ટેક.
જમુંના જલહું ભરવા જાતી, મોહન મનમા ધારી કાતી;
મોહ બાણુથી છેદી છાતી, વ્રેહ અગની સંતાપે છે. જમુના.
પ્રીતમ પ્રીત લગાડી એવી, જેવી દિલમા ભાવે તેવી,
લગન વડેથી લીધી લેવી, તનમન સુખ ઉપજાવે છે. જમુના.
અંતર આરત એવી લાગી, લોક લાજ મરજાદા ત્યાગી,
નેંણે નિરખું સ્યામ સોહાગી, ભુધર મનમાં ભાવે છે. જમુનાં
સરદ પુનમની રજની સારી, રચ્યો રાસ ભારી ગિરધારી;
રમવા ચાલી વ્રજની નારી, રણછોડ હિય હરષાવે છે. જમુના.

પદ ૨ જો રાગ એજ.

રચિયો રાસ વૃંદાવન માહિ, રસિક મનોહર ગિરધારી, ટેક
બંશી અધુર ધરી વ્રજરાજે નિજ જનને સૂખ દેવા કાજે;
શ્રવણ સુણી તન નવ સત સાજે, રમવા આવી વ્રજની નારી. રચિ

તન ધન પ્રાણ હરીને સોંપી, રાસ રમે નટવર સંગ ગોપી;
આભા અધિક રહી છે ઓપી, દામની સરસ બની પ્યારી રચિ.
મોર મુગટ સોભે વનમાલા, કુંડલ કાન ધર્યાં નંદલાલા;
રસ નિધાન પ્રભુ દીન દયાલા, અધુર મધુર મોરલી ધારી, રચિ.
વિનતા સંગ રમ્યા યદુરાઇ, આનંદ રહ્યો વૃજ મંડલ છાઇ.
રણછોડદાસ કહે લલચાઇ, સુરનર નાગ રહ્યા ન્યારી. રચિ.

પદ ૩ રાગ એજ.

સજની રાસ વિલાસે રમતા, નટવર અંતર ધ્યાન થયા ટેક.
મનમા માન થયું જે વારે, વીઠલ તજી ગયા તે વારે;
કોડીલો વર મલશે કયારે, એ સંકટ નવ જાય સયા. સજની.
કૃષ્ણરૂપ થઇ જયારે ગોપી, લોક વેદ મરજાદા લોપી;
તન મન પ્રાણ જીવનને સોંપી, તન મય તરૂણી બનીગયા; સજની.
ત્યારે પ્રગટયા કૃષ્ણ મોરારી, રણછોડદાસ નામ લલકારી;
ભાવે ભેટયાં કુંજ વિહારી, એ આનંદ નવ જાય કયા. સજની.

રાગ પહાડી તાલ હીંચની ગરબી.

સીખામણ સાંભરોરે, કહું છું હું દાખી;
દિલથી દુબધાને રે, કાઢો ને નાંખી. ૧
દુબધા ડાકણ છે રે, અંતર બહુ પીડે;
દીઠા મા નાવે રે, કર કોલે કીડે. ૨

અવિદ્યા એવી છે, સરવે ને ભૂલાવે;
વિષયો ને દેખીરે, મન બહુ ફુલાવે. ૩
આ ચાર દીવસનો રે, સંસાર ચટકો;
મૂરખ મરણનો રે, રાખી લ્યો ખટકો. ૪
દેખંતા જાસેરે, સુખડા જે સારા;
થિર રેસે નહી રે, સમજો ગેમારા. ૫
જાયે છે પૂર રે, એકે તાર વયો;
અવની પર અમર રે, કોઈ નહી રયો. ૬
સત સંગત કીજે રે, પરપંચ ને મૂકી;
દાસ રણછોડ કેછે રે, મ જા અવસર ચૂકી. ૭

પદ ૨ જો રાગ એજ.

તારા સિરપર કાલરે, ગરજે છે ભાઇ;
પકડી તો લેશે રે, વાર નથી કાંઇ. ૧
આ કાચી કાયા રે, ખબર નઇ પલ પડતી;
ગુંગટ ગેરાણોરે, અવિદ્યા ઇ નડતી. ૨
આ કામ કેવું રે, હાણી છે ભારી,
બીજી ખોટ આવે રે, એથી તે સારી. ૩
રાણાને રાવણ રે, કુંભ કરણ જોધારે;
ગોત્યા નઇ જડતારે, તેના તો ફોધા. ૪
આ અમર એવું રે, તારૂં તન નથી;
સંત કઇ સમજાવેરે, જોને જુગતે કથી. ૫

આહી નહી રેવું રે, બટા છેડા વાઇ;
દાસ રણછોડ કેછે રે, લાભ સુરૂ માંઇ. ૬

રાગ કાલિંગડાના સુરમા ત્રતાલ "મારે ઝાંઝરિયોરે-એ રાગે"

મારો ઢોલરીઓારે, ડોલર જમુના કાંઠે ઝુલે;
મારો ,, ડોલર દેખી મનડો ફૂલે. ૧
મારો ,, ડોલર દેવકી ઊદર આવ્યો;
મારો ,, ભગતુ ને મન ભાવ્યો. ૨
મારો ,, ડોલર નંદ આંગણીયેં નાચે;
મારો ,, ડોલર દહીં દૂધથી રાચે. ૩
મારો ,, ડોલર ગોપીને મન ગમતો;
મારો ,, ડોલર રાસ મંદિરમાં રમતો. ૪
મારો ,, ડોલર પારાસરને પાસે;
મારો ,, ડોલર વાસ લીધી વ્યાસે. ૫
મારો ,, ડોલર અરજુનને અંગ સંગ;
મારો ,, ડોલર કર્યો કોરવનો ભંગ. ૬
મારો ,, ડોલર જનકેં પોતે જાણ્યો;
મારો ,, ડોલર સુખદેવે઼ઇ માણ્યો. ૭
મારો ,, ડોલર નામ દેવેં નિરખ્યો;
મારો ,, ડોલર પ્રહલાદે઼ઇ પરખ્યો. ૮
મારો ,, ડોલર બલભદ્રનો વીર;

મારો „ ડોલર પુર્યાં પંચાલીને ચીર. ૯
મારો „ ડોલર લેરૂં લાંબી ખાય;
મારો „ ડોલરને લાગો સહુ પાય. ૧૦
મારો „ ડોલર રણછોડ ગુણ ગાય;
મારો „ ડોલર સમરે તેને સાય. ૧૧

રાગ ઠુંમરી સમયાનુસાર.

દેહ મિથ્યા સત માની સંતો, દેહ મિથ્યા સત માની;
પુનરપી જનનં પૂનરપી મરનં, પડે નરકકી ખાની. ટેક.
આદ અંત મધ્ય બ્રહ્મહી કહાવે, બીચહી માયા બંધાની.
આપ સ્વરુપ અગ્યાને ભૂલા, આતમ નહી ઓલખાની. દેહ.
માયા અલ્પ કલ્પના મનકી, આપે હોત હેરાની,
જેવરીમાં જ્યું ભોંરિંગ ભાસે, જેસા મૃગ જલ પાની. દેહ.
મિથ્યામેં અધ્યાસ કીયો હે, વાકું હોત બડી હાની,
જ્યોં મૃગ મારૂ સ્થલમેં ભટકી, આપહી ત્યાગત પ્રાંનો. દેહ.
સૂધ વિચાર અબ કીજે સંતો, નહી હે સો ભરમાની;
રણછોડ કહે નિજપદ પરખો, પહુચત નહી મનબાની. દેહ.

ગોડી રાગે.

યેહી વરદાન મોહી દિજે સદગુરૂ, યેહી વરદાન મોહી દીજે.
કરૂં સંત સેવ શ્રધા પ્રીતસેં, સકલ અભાવહી છીજે. ટેક.

સકલ સાસ્ત્રમેં સંત શ્રેષ્ટહે, ચરણામૃત વાકો લીજે,
જીત પ્રસાદે પરમપદ પાઇયે, જુગમેં અમર રહીજે.
સંતનેક સુભ સાધનહે તીરથ, સંતચરણમેં વસીજેં;
દાસ રણછોડકે કૃપા ગુરૂ કીજે, તુમુ પાયમેં પીજે.

ભજન.

દેખો પુરૂષ અદ્વૈતા, જીનુ ખેલ રચાયા દ્વૈતા. ટેક.
મારૂ સ્થળ જેસા જગત હે, દેખ્યા માત્ર હુઇતા;
હે કાચા પણ દીસે સાચા, બડે બડેરે મુઇતા. જીનુખેલ.
જનમ મરણ ગડ ભંજણ લાગી, જાય પુર યે વઇતા
વિરલા સંત સમય સમજીકર, વાકુ જનમ નઇ અઇતા. જીનુખેલ.
કરે અનુગ્રહ સતગુરૂ જારે, તારે શિષ્ય સમજીતા;
આય પ્રારબ્ધ ઉદય જો હોવે, તારે મહાત્મા મિલીતા. જીનુખેલ.
સંગ બિના સીધા કો નાહી, વાર વાર કે ગીતા,
દાસ રણછોડ કરે ગુરૂ કરૂણા, જ્યુંકા ત્યું રે રહીતા. જીનુખેલ.

રાગ કાલિંગડાના સુરમાઃ તાલ હીંચ.

કોઇ કરી ન શકેરે મુલડીઆં (૨) તું દેને રાધેરે ઝુલડીયાં. ટેક૦
ગર પડયો છે ગોતો માતાજી (૨) સાનેં બોલો છો બોલડીયાં. તું દે.
વાટે ગાંટે વાલો ખોઇ (૨) ઇઆં કરો કાં આંખ કરડિયાં. તું દે.
આંઇ ...ી ઉતપાત માંડ્યુ(૨)જુવો તોડી નાંખ્યાછે તોરણીયા. તું

ગ્વાલ બાલ ભેરા થઇ ભમતા, તીહાં ખોઇ જીહાં ફરે પુછડીઆ. તું.
દધી મેરા ખાયો મટુકી મેરી ફોડી, જુઓ ઢાલી મેલ્યા છે દુધડીયા.
જોર જસોદા શાને બતાવો, અમને સું જાણ્યા ન ધણીયા. તુંદે.
ચોરી ચડાવી અમારા ઉપરે, કે છે દાસ રણછોડીયા. તુંદે.

સાઇ રામ સમરો રે મારી આતમનો આધાર—એ રાગ.

સતગુરૂ સબદે રે, કોય સમજે સંત સાચચાર;
મહા સુખ પામેરે, તેનો કહિયે ન આવે પાર. ટેક
શબદ ન કહે મન ગમન ન કરે, વાણી રહીત અપાર;
નિરાવેવંઇ પદ કહાવે, આપ સરૂપ નિરાકાર;
માની લેજોરે, ઇં પદ આપણું નિરાધાર. સતગુરૂ.
ચાર વેદ અઢાર પુરાણો, ખટથી વસ્તુ બાર;
વિરલા સંત સમજી દિલ સમીચા, આનંદ કંદ અપાર,
મનથી મેટયોરે, તેણે સરવે આર પંપાર. સતગુરુ.
મહાપદનો ઇ મરમ બૂજે, આપે અખંડા કાર;
નિરભે બે કોઇનુ: નાહી, જાણે જાણુણ હાર,
સ્વામી શબ્દે રે, કોય વિરલા સીધા સાર. સતગુરૂ.
સાને સંત રહ્યા છે સમજી, લાગી નઇ કોઇ વાર;
પુનરપી જનમ હોત નહી મરના, મેલી જગતની લાર;
દાસ રણછોડ કેરે, એવા સંતને નમસ્કાર. સતગુરૂ.

ભજન "મેરા હંસા તર્ં વશ—એ રાગે"

આતમ ગેબ ગર ગુલતાન જહાંસે પ્રગટે સબ જુગજ્ઞાન,
વિરલા સોઇ સમજે સાન; આતમ નાઇ માન અપમાન.
આતમ નાઈ માન અપમાન, આપે આપાહે નાહી આન.
આતમ કરિયે દિલદીદાર, ખાંખત ધરી ખોજીએજી. ૧
આતમ જાણવા કહ્યો હે જાણ, જાકી અમર હેરૈ આણ
આતમ પડે નહી ભંગાણ, જ્યુંકા ત્યું હે જરીયાણ,
આતમ સેવે વહિ સમસાણ, આતમ સેવે નઇ સમસાણ,
હાકમ હેવે નહી દાણ, આતમ કરીયે ૨
આતમ ક્રોડ લજીત ભાણ, નઇ પ્રકાશ કા પ્રમાણ
આતમ નાહિ વિષે વાણ, ઇંહી પરાહે પરિયાણ,
આતમ અસલ એ ઉમાણ, આતમ અસલ હે ઉમાણ,
સેવે સંત સોલે માણ, આતમ કરીયે ૩
આતમ હદ બેહદ પાર, નામ રૂપક આધાર;
આતમ નેતી નેતી ચાર વેદ કરતા પુકાર,
આત નિરાલંબ નિરાકાર, આતમ નિરાલંબ નિરાકાર.
કોઇ નાઇ ભારો ભાર, આતમ કરીયે ૪
આતમ પદહે નિરાસ, સર્વ ઘટમેં સોવાસ.
આતમ રચ્યો આ વિલાસ, જુઠી જાણ માયા આશ.
આતમ કહે રણુછોડ દાસ, "૨"
ગુરુ પ્રતાપે હોય સમાસ, આતમ કરિયે. ૫

ભજન.

આતમખરી ખબર દિલ ખોજ, ગુરૂ ગમ વિચારીએ. એજી—ટેક.
આતમ બાવનથી બાર, તેનો કોય ન પામે પાર,
આતમ જાણે જાણુ હાર, જીનુને કીયાહે વિચાર.
આતમ આપનીઃ વિકાર, આતમ આપ વિર વિકાર,
વિલાસ્યા સોઇ સો આધાર, આતમ ખરી ખબર. ૧
આતમ ચંદ નાહીં સૂર, જહાં જલેકતા અવનિશ નુર;
આતમ સરકાહે મુર, જુગતે જોઇ લેને ઉર,
આતમ સોહં શીવ ભરપુર, આતમ સોહં શીવ ભરપુર;
નેડા નિકટ નાહિ દુર, આતમ ખરી. ૨
આતમ અવચલ યા જાણુ, પુસ્ત પોંચે નહી પુરાણુ;
આતમ પદઃ હ નિરવાણુ, જીહા નાહી ખેંચા તાણુ,
આતમ હરખ નાહી હાણુ, આતમ હરખ નાહી હાણુ;
કરતા વેદ નહી પરમાણુ, આતમ ખરી. ૩
આતમ શબ્દા સોતીત, જીહા નહી હાર ન જીત;
આતમ અસ્ત નઇ ઉદીત, જીહા નાહી વેર પ્રીત,
આતમ અજબ એવી રીત, આતમ અજબ એવી રીત;
અગ્ની નાહી વ્યાપે સીત આતમ ખરી. ૪
આતમ સતગુરૂકા દેશ, પુરા કરે તો પરમેશ;
આતમ અવિદ્યા નઇ લેશ, જાકું જપે શેખ મહેશ,
આતમ અખંડ હે ઉપદેશ, આતમ અખંડ હે ઉપદેશ,
જીહા નાહી કાલ કલેશ. આતમ ખરી. ૫

આતમ સચરાહે ચાર, ખાલીં નાહી વે લગાર;
આતમ ધરે નહી અવતાર, હોયે નઇ વાણોએ વિસ્તાર,
આતમ ગુરૂ ગમ પદ સાર, આતમ ગુરૂ ગમ પદ સાર;
રણછોડ દાસ બલ બલ હાર. આતમ ખરી. ૬

ભજન

"ઉજલા દેખી નવ રાચીંયે—એ ઢારે"

તન તારૂં નઇ જાણજે, તેને જાતા નહી લાગે વાર વીરીયારે.
ઓચીંતાનો કાલ આવસે, તે તું ચેતી લેને ગાફલ ગેમાર. વીરીયારે
તન તારૂં નહી જાણજે એજી. ટેક.

સમસાણ સાદ ફેરવે, તેને કેમ કરી થાસેરે નાકાર. વીરીયારે,
મોબત મલાબ તોડસેજી, તેને લાલચ ન આવે લગાર વીરીયારે તન.
પંચતત્વનુરે પૂતલુરેજી, ઇતો રચ્યોહે માન્ર વિલાશ વીરીયારે.
માયાપતી પરમાતમા, જેની છે તેની ધરીયેંતે પાસ વીરીયારે તન.
સ્વારથે સહુ આવી મલ્યારેજી, ઇતો સુત વિત નારને પરીવાર વીરી.
ચૂકે સ્વારથ ચાલસેરે, ઇતો રોકયો નઇ રેસેવાર લગાર. વીરી. તન.
રંક લુગાઇ રાજા મારી ભણેરે, ઇતો અનીતી અજે કહેવાય. વીરી.
અજાપંતી અવીનાસી જાણોરે, તેને મારી માને નરકમાં જાય વી. તન.
હેલમસા હરીશ્ચંદ્ર રાજા રે, ઇતો મોરધ્વજ સિબી સમાન. વીરી.
સિર સોંપ્યો સાહેબ નામેરેજી, ઇતો તનમન ધન કુરબાન. વી. તન.

અજબ તડાકા કાલનારેજી, ઇતો કરાવશે કાગારે રોડ. વીરીયારે.
ચતુંર નર તમે ચેતજોરેજી. એમ કહે છે દાસ રણુછોડ. વીરી. તન.

ભજન ઠુમરી સમયાનુસાર.

રામ ભજીલે ભાઇરે તેં અમર પટો ન લખાઇરે તું રામ ભજીલે ભાઇરે
કુંભકરણ રાવણુ રાજીયા, સો એ સમસાણુ બસાઇ હોજી.
ચલે ચંદ તારા ઓર સુરા સબહી મહા પરલાઇં. રે તું રામ ભજીલે.
જરાસંધ જોધા મહાબલીયા, ભીમસેન લડે લડાઇજી.
કુરે કેદ હજાર રાજવી, સો સમરથ મરજાઇ તું રામ ભજીલે.
કોરવ જાદવ જોરાવર ઇ, તનકા પતા ન પાઇહોજી,
કોર વર્યો કોરઇ કેરો, જાદવ જુમી સમાઇરે તુ રામ ભજીલે
હે નઇ હે નઇ સાચી ભાસે, બડા રયા ગુંચાઇ હે જી,
હરી ભજન બિન હોત ન સુખીયા, સમજુ મન સમજાઇરે તું રામભ.
જગત ઝાંઝવા જલ જો દાસે તામે તું ભરમાઇ હેજી,
તું નાહી તિનકા તે નાહી તેરા, આયુષ એરે ગમાઇરે તુ રામ ભજીલે.
માતતાત સબ જુઠી બાજી. ઓર સમજવે લુગાઇ હેજી.
ભાઇ ભાણેજા ભતીજા ઓર, જુઠી જગત સગાઇરે તુ રામ ભજીલે,
બેટી બેટા હે નઇ છેટા, ઓર કાકી કુટમાઇહેજી.
અંતકાલ કોય કામ ન આવે, તિનમે રહ્યા લોભાઇરે તુ રામ ભજીલે.
કદા કાલ કીનકો નહી છોડે, ચલે નાહી ચતુરાઇ

ધરતી દાખલ સબહી હોતા, કુદરત એસી રચાઈરે. તુ રામ ભજીલે.
થયા થિર નહી અવની ઉપર, માટીએં માટી મીલાઇહેજી.
જંગલ વાસા ઉગે ઘાસા, તાપર ખર ચરાઇ રે તું રામ ભજીલે.
ચઊદ લોકકું કરે ચકચુરા, જાત કાલ સો ખાઇ હોજી,
દાસ રણુછોડ સીયારામ સમરન, બિન ઠાલી હે ઠકુરાઇરે. તુ રામ ભ.

રાગ કારાઇડા "પ્રાણી રંગ સુપને રાતો—એ રાગ.

મુરખ મન હુજી લે ચેતો, આયુષ જાય છે વીતી—ટેક.
સંસાર મૃગ જલ દેખાય, છે નથી સું પીવાય. મુરખ.
તે માટે સુમરણુ કર સાચો (૨) ભરોસો દેહનો કાચો. મુરખ.
સંસાર જાણો સુપનો (૨) કોઇ નથી તેમાં અયનો. મુરખ.
સ્વારથના સહુ સગા (૨) અંત વેલા રેસે અલગા. મુરખ.
અમૃત ઢોલી વિખ તેં પીધો, (૨) રામના નામ ન લીધો. મુરખ.
કાચ મણી કરમા લીધી (૨) અમુલ મણી નાંખી દીધી. મુરખ.
મુખડેથી સમર રામ (૨) બીજો કોઇ નાવે કામ. મુરખ.
રણછોડકે સમજી રહીયે (૨) સારમાં સાર ગ્રહીયે. મુરખ.

શ્રી ૧૧.

એક શમે બ્રજ ગોપી શખીઓ ટોળે મળીને વ્યાકુળ વૃત્તીમાં કૃષ્ણુ વિજોગમાં સોચ સમુંદ્રમાં ડુબતી શરિર શુદ્ધ ના રેહેતી એવી દશામાં હતી તે વખતમાં જે બ્રજ ગોકુળમાંથી પવન મથુરા તરફ જાતો હતો તેને ગોપીઓ કહેવા લાગી.

છંદ નારાચ.

વાયુ સંદેશ દીજીએ, કૃષ્ણજીકું કીજીએ. ૧
ગોપી ગોવાલ ખીજીએ, બ્રિજપે અબ રીજીએ. ૨
ચિન્તાસે એકુ—મેક હે, સાતન આઠ એક હે. ૩
જેશે હંસુકી ટેક હે, મોતી બીના ન નેક હે. ૪
ચકોર ચંદસે ચડે, રાધા ધેયાનમે પડે. ૫
ગોપી સબે રડેવડે, ઉશાશાઆ અડેકડે. ૬
ચમકે ચિત્તમે છબી, બ્રિજ જન દુઃખી સબી. ૭
લીખે પતા નાઇ કબી, શોક સિંધુ ગોપી ડુબી. ૮
ખાનપાન ખારા ખરા, નેને નીદ નાઇ જરા. ૯
મોવનમો બાંણુ ભરા, મેરેકુ ઊરમે મારા. ૧૦
જીવનજીકું કીજીએ, ગરલ મત પીજીએ. ૧૧
કારી કુબજા તજીએ, દાશીપે નાઇ રીજીએ. ૧૨
પવન કેના કાનમે, સમજ દેના શાનમે. ૧૩
પડે ફીઉ હેરાનમે, ધરો બ્રજ ધ્યાનમે. ૧૪
મારૂત મનપે લૈએ, બોલતા હમશો કૈએ. ૧૫
મથુરામાંએ ના રૈએ, બ્રિજ ગોકલમે જૈએ. ૧૬
તુમશે તન રેતહે; જાન જગત કેત હે. ૧૭
તુજશે કાજ હોતહે, તુમ બીન શો મોત હે. ૧૮
ગગન સુત પવન, વેગે કરો શો ગવન. ૧૯
ભ્રેજો રાધકા રમન, સુના ભાંસત ભવન. ૨૦

કુંકરી કંશ જો કેરી, વશ કીયા મોવનંકુ. ૨૧
મિંદર છોડી જાતના, પડે રયે ભવનકું. ૨૨
જાદૂ જાનત કુબરી, વા'લો વીશવાશે રયા. ૨૩
ભુધર ભરમાવીઆ, તિનુંકૂ કિનુ ના કયા. ૨૪
રચત રોશનાઇ શો, ખજાના કંસકે ચડે. ૨૫
હુંડી જુમર ઝલકે, જાજમ પથરી પડે. ૨૬
કોચ કબાટ ખુરશી, ઝુલા હીંડોલા હિંચકે. ૨૭
ડરત નાઇ બ્રજસે, ભોગવે દ્રગ મીચકે. ૨૮
ચંદન અતર અંગે, પુલ સૂગંધ એકતી. ૨૯
મેવા મીઠાઇ મીસરી, પયે કઢે વિવેકથી. ૩૦
રીઝાઇ લીઆ શામકું, છળ કપટસે ભરી. ૩૧
દેખત અરખાંમની, રૂપવંતી હરી કરી. ૩૨
પલંગ ઢોળીઆ જડે, હીરા મોતીમે ચમકે. ૩૩
સોર સંગાર સજતી, ચરણુ ઝેર ઝમકે. ૩૪
જવેર માણુક મણી, મિંદરમાએ ચળકે. ૩૫
મીજાજ મનમે ભરે, પાંવ ડાલેઇ ઠંમકે. ૩૬
પવન બાત કેત હું, કરત એ અરજ મેં. ૩૭
કુબરી કાન શેનમે, ઊડાએ લાઓ બ્રજમે. ૩૮
ચતુર ચીત્ર લેખહી, દુવારકાંમે આઇજી. ૩૯
હાથે હીંડોલા ઝુલતા, અનીરૂદ્ધ મીલાઇજી. ૪૦
આખ્યાન ઓખા બાઇકો, જુગોજુગે વંચાયજી. ૪૧

તમસે કામ સરત, ધરો દલ સચાઇજી. ૪૨
પવન સૂત તેજહે, પ્રકાશ ચૌદ લોકમે. ૪૩
જાંશે જગત હોત હે, એશી સમર્થ કોકમે. ૪૪
ઓર સુત હુનમંતા, શીયાકી સુદ્ધ લાઇજી. ૪૫
તેજ સુત તુમનાતી, રચના સો રચાઇજી. ૪૬
એશી સમર્થ આપકી, બરની નાઇ જાત હે. ૪૭
દેખો વ્રજ મંડળકું, શુના સો માત તાત હે. ૪૮
અબળા શો ઉદાસ હે, લગી આશ કૃષ્ણુકી. ૪૯
કરજોડ રણુછોડ, પે આશી દરશાંનકી. ૫૦

દોહરા ૧

જાઇ ક્રુષ્નકું કીજીએ, કરત વ્રજ વિલાપ,
મથુરામાંએ ના રઇએ, તજો દાશી મલાપ. ૧
(૨)
તરુની તુમ બીન જાનીએ, જીઉ ચંદ બીન રેન,
વ્રજ ભેયંકર ભાસતા, નાઇ નીદ કરૂશેન. ૧
(૩)
ધરધર ગોપી રોત હે, નેને નીર ઝરંત,
આપ સમેઇ બોલતી, કબહુ તન પરન. ૧
(૪)
પીડ પ્રગટી તનમે, કીઉ કર હોતી નાસ,
પવનં સંદેસા દીજીએ, કહે રણુછોડદાશ. ૧

છંદ નારાજ.

પંછી કામેડા જાણીએ, ઉડતા પરમાણીએ. ૧
સમજ ઉર આણીએ, બોલન બીન પાણીએ. ૨
ચલે ચંદા રવીતારા, સિંધુ સાત મેઘબારા. ૩
કાલકા સબ સો ચારા, છોડે ન ભાર અઠારા. ૪
જુઠી જગતકી કાંણી, અંત સમે ધુળધાણી. ૫
ખુટે ન પંથ એ ધાણી, ભોગવતા ચારેખાણી ૬
અનંત દુઃખ આવતા, અપાર પીડ પાવતા. ૭
વીશેકુ દોડ ધાવતા, વિપત ચીત્ત લાવતા. ૮
ગુરૂ ગેઆન મિલતા. ભેરાંતીમે ન ભુલતા. ૯
અડગશો અડોલતા, આનંદ તવ ખોલતા. ૧૦
દયા જબે ગુરૂ કરે, સંસાર સાગર તરે. ૧૧
અભે ઓઈ નાડરો, કાલકું ફાંસી એ ધરે. ૧૨
સબકા સરદાર હે, સોએ સચરા ચારહે. ૧૩
અજબ કરતાર હે, લીલા જાંકી અપાર હે. ૧૪
શરણુસો તાંકા લેના, રામ નામ હેતે કેના. ૧૪
જાસે જાત માયા ઘેના, પુરણ પુકારે બેના. ૧૬
અંતરમે વીચારીએ, અમુલ હે ન હારીએ. ૧૭
વીસેસે મન વારીએ, ભગતિ ચિત્ત ધારીએ. ૧૮
લોભસો મોહ મારીએ, કરોધકું સધારીએ. ૧૯

પોતપણું સભારીએ, ગુરૂકુ ન વીશારીએ ૨૦
અવ દયા આશ છોડ કે, વાશના લીંગ તોડકે. ૨૧
ભલમન મરોડકે, ગુરૂ ચરણુ જોડ કે. ૨૨
નીત ધેઆન કીજીએ, હુરી રસ સો પીજીએ. ૨૩
ઓર ન ચિત દીજીએ, સત સંગ મે રીજીએ. ૨૪
દુજી સુપન્નકી બાજી, આડંબર નએ આજી. ૨૫
દેખમત રેના રાજી, બહી જાત સબે પાજી. ૨૬
અચાનક મોત આતા, સરપર સોએ રેતા. ૨૭
કબુકીનુંકુ ના કેતા, નામરૂપકું લે જાતા. ૨૮
બને પેગંબર મેડા રચાઇ તાઇ જો ખેડા. ૨૯
અંત સમે તુટે નેડા, પડે વીછોડા વીનેડા ૩૯
રોવે બેટા બાપ ભાઇ, રોવે જનેતાકી જાઇ. ૩૧
રોવ… રેતા ન જમાઇ, રોવેવાલા સગા સાઈં. ૩૨
રોવે પેડોસી ગામાઇ, રોવે મામો માસી ફુઇ. ૩૩
જાતા જુંમી પે જો કઇ, સુખ સાએબી સો ગઇ. ૩૪
કાલ ખલકકું ખાતા, બડે મરે માન ધાતા. ૩૫
એક દન સબે જાના, જેસે જલપુર વેતા. ૩૬
દુત સો જમ કંકર, દેખ ભારી ભયંકર. ૩૭
જીવકું લેત પકર, છોડાવે સતી શંકર. ૩૮
શીવ સો સિરતાજ હે, જાકા અભંગ રાજ હે. ૩૯
જીનુકા કાલ ખાજ હે, માદેવ સો મારાજ હે. ૪૦

જલ થઇ સજે વાસ, જાને જુદી ઓર આશ. ૪૧
ગુરુ ગમે અવીનાશ, મિલે રણછોડદાશ. ૪૨

છંદ મોતીદામ.

નામ પરતાપ પ્રખ્યાત જણાએ, પુરાણ પુકારે તરે તે ગણાએ.
લીધુ અજામેલ નારાયણ નામ, હરી હેતે આપીઉ આપણું ધામ.
ચડયો પ્રીતે પ્રહ્લાદ ને રામરંગ, થંભ ફોડી પ્રગટયા નરસંગ.
જુડ ગ્રહ્યો ગજ ઉંડે જલ જાય, શમરતા શ્રી હરી થયા શાય.
પ્રગબીન જુઓ જવન ગેમાર, હરામ કયું અંત ઊતરે પાર.
ગીધ ઘણો લડયો રાવણસાથે, ક્રીપા કરી જો જો વઇકુંઠ નાથે.
અરધાં નામ ગીનકાંએ લીધું, પ્રભુ પદ પોતાતણું તેને દીધું
રૂષી વાલમીકની વાત છે મોટી, જેને રામાયણ કી શત કોટી.
ભારથમાં કયું ભલી પરકાર, પંચાળીને પુરેઆં ચીર મુરાર.
પડી વિપતી શીતાને જુવો જાણ, પાજ બાંધી વાળી રાવણની ઘાંણ.
એક શમે સોચ અમરીકને મન, દુરવાશા વાંસે તે સુદરશન.
ધર્યો ધ્યાન ધ્રુવે દ્રઢ નીશચલ, પ્રભુ ... જો આપીઉ અવીચળ.
રામ નામ જપતા જે નરના..., રણછોડ ધન તેનો અવતાર.

ધુન.

સો મેરે મન જય જય ...વરે ઉમંગા સો. ટેક૦
ફરીરે સામૈયા સં... ગરે લાવુ (૨) બાજત તાલ મૃદંગ હરિહર (૨)
સો મેરે. ૧
કાલ... ...ઝ ઘુંગરા ગમવમકે (૨) ઓર મોવર મુરચંગ હરિહર (૨)

સો મેરે. ૨
સ્યામ સુંદર મંદિરમે આય (૨) સ્યામાજી સોભિત સંગ હરિહર (૨)
સો મેરે. ૩
સેષ સારદ નારદ શુન ગાવે (૨) પાંઉમે પ્રગટી ગંગ હરિહર (૨)
સો મેરે. ૪
પેરણુ પીતાંબર મોતિયનકી માલા, (૨) કુંડલ જડીત્ર સુનંગ હરિહર(૨)
સો મેરે. ૫
ધરે અવતાર ધર્મ કે કાજા (૨) કરે અસુરનકો ભંગ હરિહર (૨)
સો મેરે. ૬
દાસ રણુછોડકે દયાનિધી આયે (૨) ઊલટ ન માયે અંગ હરિહર (૨
સો મેરે. ૭

રાગ ખંભાત,

હો નંદકે નંદન કંકરીયો મારો હેને—ટોઢ.
જબ તુમ કીની ચોરી અબ દેખ ગઇ ગોરી છુપાયો કેસે કરીરે.નંદ૧
જાન પડેગી તબ માર પડેગી, ભાઇ ભોજાઇ બોલે બે.નંદ૨
કુરત ચોરી દરત નહી દિલમે, ધરત નહી કિનકો લે.નંદ૩
તુમ કાના દેહુગે મેં લહુંગી, દાસ રણુછોડ કહેનંદ૪

રાગ સોરઠ.

કાનુડો કરે મેરી આર, નહીં જાઉં જલ ભરન કાનુડો૦ ટેક.
યમુનાકે નીરે તીરે ગઉધેન ચારે, મોરલી બજાવે મોરાર. નહીં. ૧
બૈયા મરોરી મોહે મસરી, તોડયો હૈયાનો હાર નહીં. ૨

અટપટ બોલે ઘુંઘટ ખોલે, સરમ ન રાખે લગાર. નહીં. ૩
ચૂંદડી ફાડી બિંદીયા તોડી, નીલજ નંદ કુમાર. નહીં જાઉં. ૪
સાચી સીખમેં ઇનકોં દીની, દેખ મુખસેં ગાર. નહીં જાઉં. ૫
નંદ બાવાજીકો દર બતલાઉં, ધરે નહી ધરકાર. નહીં જાઉં. ૬
દાસ રણછોડ કહે નહી માનુ સજની, તુમ જાઓ પાની બ્રજ નાર.
નહીં જાઉં ૭

રાગ રાસનો "અમને જાણે તેને અમે જાણીયેંરે" એ રાગે.

મૈયારી આવડો મિજાસ કાં કરતી રે,
છાસ વેચે ગરોગર ફરતી રે. યારી. ૧
ચાલ ચાલે ચતુર વય ચમકતી રે,
કાંબી ઠણુકે ગુગરી ગમકતી રે. મૈયારી. ૨
જાલ કાંતી દામની ઇ ચલકતી રે,
હાર હીરે જડેલ જોત જલકતીરે. મૈયારી. ૩
લાડે બાવડી નેં મુખ મુસકાવતી રે,
ચરણ ચાલથી કાંકર ઝમકાવતીરે. મૈયારી. ૪
દાણ લીધા વિના નહી મેલસુંરે,
તુને પાડી દેસું તારી હેલસું રે. મૈયારી. ૫
દાસ રણછોડના સ્વામી સંગે રમીયેરે,
મેલો મટુકી તો દહી દૂધ જમીયેરે. મૈયારી. ૬

પદ રાસનો રાગ એજ.

માવા મારગ મેલ જાવા તણોરે, મારે માથે ગોરસ ભાર ઘણોરે.

માવા. ૧
અરે ગોવિંદ સાદ થાય તમનેરે, જસોદાજીએ કયું છે અમનેરે.
માવા. ૨
વાર લાગી વાલમ વાટ મેલીયેરે, બાઇજી બરકે ઉભી છે દેલીયેરે.
માવા. ૩
વાત કરો વાલમ ઉભા દૂરથીરે, હાર તોડયો સાને મારા ઉરથીરે
માવા. ૪
દાસ રણુછોડ કહે સામ સુખ માણીયેરે, દાપણુ કરો છો તેને અમે જાણીયે રે. માવા. ૫

રાગ સારંગ.

જણુ ણુ ણુ ણુ ણુ ણુણુ ઝેર ઝમકે, રાધા ઠમકે આવેજી
જીવનજીં ઝરૂખે ઉભા, તેણુ નિરખી ભાવેજી દોઢ.
ગજ ગુમાની ચાલ ચાલે, કટી કેશરી ફાવેજી;
બિંદી ભાલ પૂનુ એ ચંદા, મુખસોં બિડલા ચાવેજી. જણુ.
દાડમ દંત નાગગો એણી, મૃગ લોચન લઇ લાવેજી;
કીર ફને નાસીકા લાઇ, કંઠ કોકિલા ગાવેજી; જણુ.
કર તુરા ગજરા ફુલનકા, મોતિન લરક સુભાવેજી;
હાર હબૂકે જાલ જબૂકે, સંગ સખીયન સોહાવેજી. જણુ.
સજ સણુગાર સોરશોભે, જાણો વીજળીં ચમકાવેજી:
હાવભાવ તનમેં દરશાવે, મન મોહન રીઝાવેજી. જણુ.
આઇ દરવાજે રાધા રાણી, સામ સુંદર બોલાવેજી,

દાસ રણુછોડ કહે સુ ં સુખ બરનુ, સબદે નાઇ સમાવેજી. જણુ.

સારગનો ભજન.

જાબુવ ંતી કહે છે બાઇજી, અમને જેવર જોઇએજી;
તમારા કુ ંવરને કઇ સમજાવો, અમને સોનાઇ સોઇએજી. ટેક.
સતભામા સૂતાં સાભરીઉં, જડ બડતાઇ જાગેજી.
રતન જડીત્ર અમને ઓપે, કૃષ્ણુ કનેથી માંગેજી. જાબુવ ંતી
દેવકીજી કે વસુદેવને, આપણે સહુ વહુ સરખીજી;
મુગડ સોની બોલાવી લાવો, પગ પરમાણુ પરખીજી. જાબુવ ંતી.
ઉરમલ આંખ ઉલારી બોલ્યા, અમને જેર સોસેજી;
દાસ રણુછોડ કહે સહુને સોંપ્યા, કોઇ ન ભરાણી રોસે ંજી; જાબુવ ંતી.

રાગ પરજ.

સખી નાંઇ નજીક નાંઇ દૂર, સો દેશ હમારારે;
તીહા પોંચે પૂરા જન કોઇ, જાણે જાણુણ હારારે ટેક.
સખી જનમતા હોય સૂર, ભાનુ નહી ભાસેરે;
ઇતો દેખતા કરે દરસન, પતંગ પરકાસેરે, સખી.
સખી ! મન વાણીથી બાર, નિગમ નેતી ગાવેરે;
ઇતો અકથ કહાણી આપ, સંકલપ સમાવેરે. સખી.
સખી ! હદ બેહદથી પાર, ધ્યાનરે તેનુ ં રે,
ઇતો કરે વિરલા ! હરીજન ! અરધુ ં અંગ એનુ રે. સખી.
સખી ! નાહી જીત નાહી હાર, ધુપ નહી છાંઇ રે;
દાસ રણુછોડ કહે લાગે રંગ વિચારે દિલ માઇરે. સખી.

રાગ—તલંગ.

જાંજવા જલ જુગ જાણુ, મનવા કયોં લપટાણુ જાંજવા. ટેક.
હોતા નાહી ભરમસે ભાળે, છોડ દિલહી તું તાણુ. મનવા.
જેસે સુપનમે મિલત સાહેબી, જાગત દેખે વિછાંણુ મનવા.
ચેત અભાગી અવસર જાતા, હરી ભજન બિન હણુ. મનવા.
ગરવ ગુમાની માની લેજે, સંત શેવ ઊર આણુ. મનવા.
મિથ્યા મોહ તું કાહેકુ કરતહે, ફોગટ હોત હેરાણુ મનવા.
દાસ રણુછોડ કે નિકટ દિન આતા, ડેરા હોત સમસાણુ. મનવા.

રાગ ભેરવી.

શિવ તોરે ચરનકી દાસી, આપો અવાચલ ભકિત મોહે,
અરજ માનો અવિનાશી. શિવ તોરે. ટેક
અંગ ભભૂત ગલે રૂંઢમાલા, કરો કૃપા અવિનાશી. શિવતોરે.
ભાલેમે ચંદ્ર સોભિત સ્વામી, જટામે ગંગ નિવાસી. શિવતોરે.
શેશ નાગસો તન લપટાયા, વાગાંબર આસન +ખાસી. શિવતોરે.
દાસ રણુછોડ કરત વીનતી, કંહો તુમ જમકેરા ફાસી. શિવતોરે.

રાગ ભેરવી.

શિવકાશી પુરીમે બિરાજા.
દીન દાસપે કરૂણા કીજે; તુમહો ગરીબ નિવાજા. શિવકાશી.
રહ્યા સ્વતંતર મરમ કોં બૂજે, સર્વ કાહો સિરતાજા. શિવકાશી.
અનંત સુરસો નિકસત સ્વામી, કરહમ દમરૂ વાજા. શિવકાશી.
દાસ રણુછોડ કહે કરજોડી, મેર કરો મહારાજા. શિવકાશી.

૫૬ લાવણીનો રાગ.

કથા સુણ ગુરુ મુખહિ ભાઇ, અમુલ અવસએ આઇ. ટેક.
જાતા નહીં લાગેવાર, ચેતીલે ગાફલ ગેમાર,
તન બલી થાશે છાર. અમર યા નહીં નિરધાર.
કાલ એચાનક આવસેરે. માની લે મિ'ઝાર,
જુઠાજગતને' જાણીએ, મિથ્યા માયાજાલ મારતસે વાલે લાઇ. કથા.
બખત દેખ બીતા જાતા, સ'તશે; સમજાઇ કેતા,
ચલે જયોં પાણી પ્રવદ'તા, તન ત્યોં તેરા ના રેતા,
મોબત મલાખ તોડસે, જાણી લે અજાણ.
જમજપેટા મારતા, પલમે' પડે ભ'ગાણ, હાણ આબરની નાજાઇ ક.
ખપી યા ખલક સારી જાતી, જલેગી અગનમે' છાતી,
સિરપર યા કાલગાતી, સમજણ દિલ કયોં નહીં આતી,
દેવ દાનવ માનવ મુની, સૂરપતી સબહી જાત,
ચ'દા સૂરજ સો ચલે અવની મબક્ ખાત જાત જયોં બાદલ બીલાઇ
કર વી'ચાર તુ' મનમે' સુખડા ચલે સબ છીનમે'.
દેરા દેખહોત બનમે', બરતી તોડ તન ધનમે.
સ'ત સમાગમ કીજીએ, અમુલ આય અવતાર,
દાસ. રણછોડ કહે માનજે, સાચુ કહુ ગેમાર, ધાર સ'ત ચરણે
ચીત ધ્યાઇ. કથા.

+ બીછાવી.

રાગ પીલુ.

અબ મન માન કહ્યો તું મેરા, અમર તન નાહિ આ તેરા. ટેક.
કાલ અચાનક આઇ ગ્રસેસા, જંગલ ઝુંપડા દેખ બસેરા. અબ. ૧
જાન જગતકી જુઠી બાજી, તામેં આયા કયોં તો કું અંધેરા અ. ૨
જમ જોરાણાં ગરજત ગાફલ, હરદમ હોત તેરે સિર હેરા. અબ. ૩
દાસ રણછોડ કહે સમજ સીયાણા, કર સમરણ સત નામસેં નેરા
અબ ૪

રાગ આશા.

હોનાર સો હોત જગતમેં, મગટ જુગમેં સો દરસાવે. ટેક.
ઘટ અન ઘટતી સોઇ ઘટાવે, માત તાત બેઠે બેટા મર જાવે. હો.
રાજા દસરથ કે કુવર ચાર કહાવે, અંતકાલ કોઇ કામ ન આવે. હો.
વસીષ્ટ મુની મૂરત ગાદી બતલાવે, ઉલટ પડે રામ બનમેં સિધાવે.હો
મેયા સીયાકું રાવણ લે જાવે, જીન સ્વામીકા શિવ જશ ગાવે. હો.
સતી દ્રુપદીજી સભામેં દુખપાવે, પાંચ પાંડવ શંભુ અવતાર
કહાવે. હોનાર.
ગૌતમ ગરકી ગ્રંથ સુનાવે, અહુલ્યાં ઇન્દ્ર ચંદ્ર શ્રાપે મિલાવે. હો.
રાજા હરીશ્ચંદ્ર કાશીએં વેચાવે, શિરપર ત્રણ પુરા ધરાવે. હો.
દાસ રણછોડ કહે કરમ લખાવે, યામે નાહીં કછુ ફેરફાર આવે.
હોનાર.

રાગ કાફી. ટોડીના સુરમા.

" સચો નેડો કજે, મનવા હરીં ચરણે ચિત ધરજે—એ રાગે "

પરીબ્રહ્મ છો પોતે, અજ્ઞાનેં અલગો કાં ગોતે;
વિચાર કર મન મૂરખા, પરીબ્રહ્મ છો પોતે. ટેક.
વસ્ત્ર જગત ત્રણ કાલેં નથી, આતમ છે તંતે. વિચાર. ૧
નવનેં પોતેં લેખી આવ્યો, આપ પણો ખોતે. વિચાર. ૨
સદ્દગુરૂ સંત પોકારી કે'છે સ્વેં સ્વરૂપ જોતે. વિચાર. ૩
કહે રણછોડ ગુરૂ વચનામૃત, પાન કરો શ્રોતે. વિચાર. ૪

રાગ રામગ્રીની પ્રભાતી.

અમર તન તારૂ નહી, જાતા નહી લાગે વાર;
ઓચિંતા નો આવસે, લઇ જાશે ગેમાર. અમર. ટેક.
તેની તુંનેરે ગમ નહી, રહ્યો કાળ સિરગરજી;
વખત વેરા જાણે નહીં, તારી ચાલે નહીં મરજી. અમર. ૧
આ તન ધન તારૂં નથી, મિથ્યા માને છે મારૂં;
અહંકારે અટકી રહ્યો, સુખેં પડસે લારૂં; અમર. ૨
જોબન કેરા જોરમાં, મૂછ રહ્યો છે મરડી;
અંત સમેં આવી કરી, કાલ જાશે કરડી. અમર. ૩
ગરવ ગુમાન મેલી કરી, સત સંગમાં રાચી.
દાસ રણછોડ કહે માનજો, કહું છું વાત સાચી અમર. ૪

રાગ પ્રભાતી રામગ્રીની.

પામ્યો નરોતમ દેહનેં, કરૂણા કીધી મુંરારી;
જઠરા અગનીની આંચથી, તુંને લીધો ઉગારી. પામ્યો. ટેક.
એ ઉપકાર અમાપ નેં, કેમ ગયો છે ભૂલી;
જોબન રંગ પતંગમાં, કેમ રચો છે ફૂલી. પામ્યો. ૧

જુઠી બાજી આ જગતની, તેમા રચો કેમ રાજી;
એમ વીખાસે ઓંચતી, જેમ બાજીગરની બાજી. પામ્યો. ૨
તે માટે સીતારામનો, સુમરણ કરી લે ભાઇ;
કાયા માયા તારી નથી, રહ્યો શું લલચાઇ. પામ્યો. ૩
માત તાત સુત નારને, અંતે જાવું છે મેલી,
રણછોડ કહે મોલ મેડીઉં, પડી રેસે હવેલી. પામ્યો. ૪

રામગ્રીનું પદ ૩ જું.

માયામા મોહી રહ્યા મુરખા, સઇ તારી અકલ વખાણું;
આજ કાલ કરતા ચાલવું, સાદ કરે સમસાણું. મા. ટેક
તારી મા એં તુંને જનમીઓ, પેટે પડયો કેમ નહીં પાણું;
પથર અરથ આવતો, ગંટી દરી છે દાણું. મા. ૧
હરી ગુરૂ સંતને સેવ્યા નહી, લોભે જાસ લેવાણું;
પછે પંસ્તાવો પાસે અતી ગણો, જારે હોસે હલાણું. મા. ૨
ઓચિતાના આણા આવસે, કિંકર કરસે ધીંગાણું;
કેડે કુટંબ તુંને કૂટશે, માંડસે મોકાણું. મા. ૩
ભૂર ભગવંત ને ભજી લૈએ, આવો આવે નહી ટાણું;
દાસ રણછોડ કહે ચેતજે, કાં પરપંચ મા ફસાણું. મા. ૪

રાગ કડખાના પ્રભાતી.

પ્રગટયો વૈરાગ જેને સાચો સરીરમાં, દાવાનળ અગ્નિ લાય ઉઠી;
સૂખ ન સરાવસે જગતના જે કૈએ, મનથી માયા જેણે જાણી જુઠી. ટેક
ભડ વૈરાગ ભરથરીનો જાણવો, સોર સત નારી મેલી મલતી;

મંત્રી સચીવેં સમજાવીઓ બહુ વિધી, તોય સાહેબી દીઠી જીરાણુ જલતી. પ્રગટયો. ૧

ભવન ભાજન તજી સેલેં સધાવીયા, ગેલ ગિર પડયો ઉઠીઓ મરી;
તેને તપાસતા ભય ભારો ઉપનો, રાજ મેલી ગયા ન આવ્યા ફરી પ્રગટયો. ૨.

વૈરાગ જેને થયો પૂરણુ પદ તે લયો, સાસ્ત્ર સત્ય એમ કહે પુકારી;
દાસ રણુછોડ કહે રંગ જેને લાગીઓ, સહુસ્ત્ર સતવાર વંદના મારી. પ્રગટયો. ૩

રાગ કડખાનો પ્રભાતીયો.

ધીર ધોરંધરા સંત સાચા ખરા, રણુ સંગ્રામમાં જાઇ જુંજે
સંતસો સૂરમા લડે જઈ મૂરમા, ક્ષમા ખડગ લેતા ન મૂંજે ટેક
કામને ક્રોધ અભીમાનને ઇરષા, નિંદા સહિત તેનેરે મારે,
પરપંચને પરહુરે વિચાર અહુનિશ કરે, રાગ દ્રેષને એ સંગારે. ધીર.
આસાને ત્રશના મોહુ મદ મમતા, નિકટ નાવે સંત પાસ,
અજ્ઞાનકોટ ઉડાડીઓ જ્ઞાનગોલે કરી, આપ થઇ બેઠા અવીનાશ. ધી.
લોભ લંપટપણો કપટકોએ નહુ. અંતર અવિદ્યા નવ્ય વ્યાપે,
શીલ સંતોષના આયુધ જેણે ધારીયા, ત્રવિધના તાપને તેજ કાપે ધી.
માન અપમાનના મુલ જેણે કાઢીઆ, કાલ કર્મ કોય ન પીલે,
દાસ રણુછોડ કહે ગુરૂ પરસાદથી, બ્રહ્મ સાગરમાં સોઇ જીલે. ધીર.

રાગ પંચમ.

તુંમકુ માગુ મેં મહારાજ, પ્રભાતમેં તુંમકુ માગુ મેં મહારાજ

સુદામાકી દારીદર દુરકરીરે, પુરાણુ કરતરે અવાજ. પ્રભાતમે.
જનમ મરણુકા સંકટ કાપો, જુઠથી છોડાયો ગજરાજ પ્રભાતમે.
દીનજાણી દયા મોયે કીજે તુમહો ગરીબ નિવાજ. પ્રભાતમે.
દાસ રણુછોડ કરતરે વીનતી, અરજમાનો વ્રજરાજ. પ્રભાતમે.

પંચમનો પદ ૨.

દરસન દેજોરે દયાલ, દાસીરે જાણી દરસન દેજોરે દયાલ ટેક.
થોડા દીવસની અવધી કરતીં, ખોટા પડયા નંદલાલ. દાસીજાણી.
તમરે વિના વૃજવાસી ઊદાસીં, ગોપી ગ્વાલને બાલ. દાસીજાણી
અનડા ન ભાવે નેણે નિંદ્રા ન આવે, વાલા વિયોગે બેહાલ. દાસી
દાસ રણુછોડ કહે દીનરે બંધુ, ભગત વછલ પ્રતિપાલ, દાસીં

રાગ વિભાસ.

પ્રીતમ પ્યારા મારા પ્રાણુ આધારા, વાલા વેલા આવો મારા. ટેક.
મથુરામાં મોહી રહ્યા અમને કી ન્યારા, આહી આવ્યો જોસે નંદકુમારા વાલા. ૧
તમરે વિના સુખ લાગે સર્વે ખારા, અનડા ન ભાવ નેણે નીંદ ન લગારા. વાલા. ૨
ગોવિંદ વિના ગડી જાય જુગ સારા, દીન જાણી દયા કીજે મોરલીવાલા. વાલા. ૩
દાસ રણુછોડ કરત પોકારા, મેલો મથુરાને હવે છેલ છોગારા. વાલા વેલો. ૪

પ્રભાતી "કોઇ ચડાવે ધંનુશ બાણુ" એ રાગે.

સંત બિના કોન કહે, ઓર ન ઊપાય; સાધુ બિન કોન કહે, ઓરન ઓર ન ઉપાયજી ઓર ન ઉપાય સંત બિના. ટેક.

ગુરૂ બિના ગમ નાહી અમુલ ગમાય, જ્ઞાન બિના ગોથાં ખાય, તાપમેં તપાય. સંત ૧

દુસરેસેં નાહી મિલે, હોય તો અપાય, બાવનથી બાર બોલે, અવિચલ થવાય. સંત. ૨

ત્રવિધ તાપ સો સંતાપ, ચિત્ત લાગી લાય, સબજ બિના સુખ નાંઇ, કેસેંહી ઓલાય. સંત. ૩

ગુણાતીત ગેબકી, નિગમ નેતી ગાય, કહી ન જાત કયા કહું, પુરા જન પાય. સંત ૪

અતિ હોય અંધકાર, સુરજેં સમાય, ભૂખ ભુંડી જાય જ્યારે પ્રસાદ પવાય. સંત. ૫

ચલન બિન પંથરી કબુ ન કટાય, તરસ લાગી તનમા સો જલસે છપાય. સંત. ૬

સેવા બિના રીજ નાહી, કેંશેં ઓલખાય, રણછોડ કહે રામ રહે, ગુરૂ સરણે જાય. સંત. ૭

રાગ કાફીની હોરી.

સામરા મત કરો મોરી આરી, મત કરો આરી નિલજ ગિરધારી, શામરા. ટેક૦

દીસંત લોક નિંદા કરત હે, બાત નહી એ સારી;
બબરી છોડો મેં ચલુંગી જતનકું, બેર હો ગઇ ભારી

લડેગી નનદ હમારી. સામરા. ૧
મરજાદા તુમ નાહી ધરત હો, મેં હોં સરમકી મારી;
મૂખસેં બાતા દુર કરોરી, કર ઊરપર કયોં દારી;
તેરે મેરે હોયગો બિગારી. સામરા. ૨
તેરા કહ્યા મેં કેસેં કરોંરી, દિલમેં દેખ વિચારી;
જાનત હોં મેં તેરી ચતુરાઇ, તુમ હો બડે છલકારી;
તેરી દ્રગ કામણુ ગારી, સામરા. ૩
જલ ભરનેં મેં જબહીં જાતરી, તબહીં છોરત મેરો બારી;
નાથ નહિં એસેં રી કીજેં, મેં તુમ હિં સેં હારી;
રણછોડ દાસ કહે પુકારી. સામરા. ૪

હોરી બીજી રાગ એ.

ઓલાવો અંતર કી હોરી, અંતરકી હોરી અંતરકી હોરી. ટેક.
રાત દિવસ રદિયે જલત હે, પીડા હોત અનોરી;
બિન ઇંધણુ જોરસેં જલત હે, કષ્ટ ઉપાય કરોરી;
કાયકું જનમો મરારી. ઓલાવો. ૧
જલ વિના સો બૂઝત નાંહિ, નાંહિ અપકી ચહોરી;
સુક્ષમ વાસના કા પરપંચ, ચિંતા ચિંતા સેં બરોરી;
હોવત નહિં તો સેં કછોરી. ઓલાવો.
સંતોષ ઉદક જબહીં પરત હે, તબહિં સાંત ઠકોરી,
સુખ સરૂપ સત્ય હે અપનાં, કાયેકું રંક રચોરી.
સિંગ જયોં ભેંડ મેં ભરોરી. ઓલાવો. ૩

ચિદ્દ ઘનં આપ તાપ નહિં વ્યાપે, નિશ્ચે દિલમેં ધરોરી,
ફેર ફેર ફાગનનાં મિલોરી, દુલભ દેવકું કયોરી,
રણછોડદાસ શાસ્ત્ર જોજોરી. ઓલાવો ૪

હોરી ત્રીજી.

લાડીલે કુંઅર કનાઇ હોરી ખેલન આયે, ટેક.
સંગ સખા મિલી ગ્વાલ મંડળી, સાથે બલભદ્ર ભાઇ હોરી ૧
હાથ ગુલાલ કપટ મન માંહિ, અંગન મેં ધુમ મચાઇ. હોરી. ૨
મેં સૂતીતી મેરે મંદીર મેં આઇ મેરેકું જગાઇ. હોરી. ૩.
દાસ રણછોડ કહે કર જોડી, બેર બેર બલ જાઇ. હોરી. ૪.

કાફી કચ્છી ભાષામાં.

અસાં કે અન ન ઉકરંધા, વાલે વિન્યા ડીં કીં ગુજરંધા વાલે.
અકરૂ આયા કાન કોઠણુકે, વારયા કેજા ન વરંધા. વાલે.
સેંણુ સચુલા ચોટા ચિતમેં પાવ પલક ન વિસરંધા વાલે.
બેયા બલરામ ભેરા ભજેંતા નેરક્ષે નીતરતાં જરંધા વાલે.
ચેયો ચણકાઇ મુધલ મઝેં ન, ચિતડા થેયાની બરંધા. વાલે.
દાસ રણછોડ ચે મન મોહનમેં, વારંવાર સભરંધા. વાલે.

કચ્છી ભાષામાં સારંગનો પદ.

વાવારે ધીલજા જાની, અંજી, પ્રીતલડી પુરાની, ટેક.
હુંથ બધી અરજી આંઉ કરિયાં, રખો મોવન મેરબાની. વાવારે.
પીંછ જેકે આંઇ પાર લંગાયો, જાણી ગોલી બાની. વાવારે.
ધ્યાન ધરીંયાં અવનિસ આંઝો, તન મન ધન કુલબાની. વાવારે.
દાંસ રણછોડ ચે ચરણ સેવીયાં, સુમરણમેં ગુલતાની. વાવારે.

રાગ ટોડીના સુરમા.

વલા લગેતા વેણુ, મુંજા સામીડા વેસેણુ,
જાદગરી આંઉં આંજી કરીયાં, વલા લગેંતા વેણુ. ટેક.
દરસન વિન્યા ઐંયાં દોયેલી, તિલખેં તા મુજા નેણુ, જાદગરી.
અઠોયે પોર આંકે આંઊ જપીયાં, ખારા લગેં તાખેણુ જાદગરી.
આંકે મીલણુ સારૂ બાર નીકરાં, ગરે ચોંધા વિઇ ફેણુ, જાદગરી.
દયા કરી દીયાણી ઇજા, રણછોડ ચે મુકે મેણુ. જાદગરી.

રાગ કાફી એજ.

વલે વીસરેં નતા, ભલાહીત કેની થીધા છતા,
સખી સુણુ મુજી ગાલડી વલા વીસરેં નતા. ટેક.
વલે વીન્યા ઐંયાં ઊદાસી, રુઇ રુઇ નેણુ થયાં રતા, સખી.
મથુરામેં મોઇ રહ્યા, કુબજા કન ગતા. સખી.
કોઇ મુકે કાન મીડાયે, જાણે ભુખે કે જુડેઆ જાતા. સખી.
દાસ રણછોડ ચેદી નતા ગુજરેં મોવન વેયા હીતા. સખી.

અથ ઠાકર થારી રાગ ધનાશ્રી.

અચો મુંજા સેંણુ સચા, રબ રંધાણી;
રબ રંધાણી, તેકેં આડર ડયો આંઇ. અચો મુંજા મિઠા માડુ.ટેક
હુંઇ વિઝીનેં હીંઆં આકે, કર્યો સીરાંણી;
જટપટ જિમીનેં ગિનો, બાર વિઇ ડેરાણી. અચો મુંજા. ૧
સસ સવારો સુતી ઇતા, સોઠ સે તાણી;
અગોર નિંદ્રા આવે ઇનકે, રાત જગાણી. અચો મુંજા. ૨

સચે આંકુ સોં ડીધીસે, કર્યો મ તાણી;
હેતે હુરી હલ્યાગરમેં, ચાં નતી જાણી. અચો મુંજા. ૩
ગુંણી જો ઠકર ગરમેં નુવો, વિછાયો આણી;
પ્રીતે મુંતાં પાટલા છાયો, ભરી રખ્યા પાણી. અચો મુંજા. ૪
અર્થાણું જો ઇ અચે ગરમેં ગરમરતા ગણી;
કેરા આંકે આડે ડીંઓ, ભરે આય બેણી. અચો મુંજા. ૫
ગુંધ ભખીયું, ધરમેં ઇંતા, સેતા રંજાડી;
વલે કે વાસરો વિઞા, ગિની વીંજીણી. અચો મુંજા. ૬
આંઇની મુંજા આંઉ આંજી, વેદ ચે વાણી;
રણછોડ ચે રખજા ગાલ, પ્રીત પ્રમાણી. અચો મુંજા. ૭

દોહા.

સિંધુ સુતા સેવક સહીત, માનહુ મન વિશ્વાશ,
દ્વેશ ભાવ કછુ ના કર્યો, દ્વારા પતિ મતિ દાસ. ૧

છપય.

ઉત્તમ દિવશ ઉમાસ, તરુણી ઉપરાગાજાણી;
ભક્ત હ્દય હુલાસ, પરેલ મેં ભઇ પધરાણી;
મંડલી સાધુ સમાજ, કીએ સતસંગ સુખ દાની.
કીરતન કથા રસાલ, જ્ઞાન ભક્તિ રસસાની;
મુગત મચુ સમે જાન, કિય નિરણે ધર્મ નિરધાર;
જગત ભગત કી રીતમેં બિબી લચ્છન વઇવાર. ૧
હિત ઊપદેશ સુભાવ, કહિ કછુ કરી મસ હાસી;

શિવ રિપુ મિત્ર સરૂપ, તબે તત મનમેં પ્રકાસી;
કંચન નૃપ મલી નામ, ગામ નવ નીત નિવાસી;
જનક દેવકી સેવ, ધનક ધારનકે ઉપાસી;
ભક્તી ભાવ દ્રઢ એક રસ, જગત જાની પરપંચ;
સંત સીખામણ ઉપરે, રીસ ન માનત રંચ. ૨
વિષ્ણુ કવંન પ્રિય વસન, કવન કછ દેશ હુંકારો;
વિધિ વાહન નૃપ તાત, કવન મનસે નિરધારો;
બરન બાત કા ત્રતિય, હરન અબ શેશ ઉચારો;
તિનમેં જો દો અંગ, તુરંસ સંગ કરત પસારો;
તે ઉપર અસ્થાન હે, હરી જનકો વિસરામ;
નિત સતસંગ કીરતન કથા, ધન રણછોડ સો ધામ. ૩

કુંડલીયા.

પુરુસોતમ પહિચાનીયા, થર હરી હે ભરભુર;
જનમ મરણ જોખમજે, રહત સદા સો દુર;
રહત સદા સો દુર, નૂર અંતરકા ખુલિયા;
પીછે પુરા જન, જાઇકું સત ગુરૂ મલિયા;
કહે દાસ રણછોડ, અનુભવ ઉદે સૂર;
માલમ નહી માજુર, માને નહી મુરખ ભુર. ૧
પ્રીતી પુરૂસોત્તમકી, શું જાણે સંસાર:
ભેદુ જન ભટકે નહીં, લહે તત્વકો સાર;
લહે તત્વકો સાર, ચાર સે ચિદ ધન ન્યારા;

ગીતા કું ગમ નાહી, અઢારાં લહે ન પારા;
કહે દાસ રણુછોડ, ખટ બાવન સે બાર;
વિરલા જનુની જાએ, શબ્દાતીત હે સાર. ૨

કાન સ્વામી પ્રતે કુંડલીયો વાલજી ભક્ત દ્વારાએ મુકયો તે. ”

કહો વાલજી ભકત તુમ, હમરી બિનતી બખાન;
કાન સ્વામી સુખ દાની કોં, જુગલ જોરીકે પાન;
જુગલ જોરીકે પાન, ગંગ સત સંગ નહાવો;
કાશી નિજ અસ્થાન, સંત જન સંગ રહાવો;
કહે પદ રજ રણુછોડ, પતીકું કીજે નિરગુમ
હમરી બિનય બખાન, વાલજી ભકત કહો તુમ. ૧

શ્રી કાન સ્વામીએ પ્રતી ઊત્તરમાં મુકલેલ કુંડલીયો.

પરાલબ્ધહી પ્રબલ હે, વિરતી ભઇ ઉદાશ;
અન્નોદક રૂચતા નહી, ચિત ચહુ કાશી બાશ;
ચિત ચહુ કાશી બાશ, યહા ક્રિશ બિધ અટૈયે;
ચિતહી ચલા શિવપુરી, રોંક કે કિસ બિધ રૈયે;
કાન કહત હે સંત? પઠાયા તુંમે સત સબ્દ;
વિરતી ભઈ ઉદાસ, પ્રબલહી હે પ્રાલબ્દ. ૨

શ્રી કાન સ્વામી પ્રતે મુકેલ કુંડલીયો:

પંગુ સોઇ પ્રારબ્ધહી, પુરૂષારથ હે અંધ;
અંધ પંગુ જબ દો મિલે, કરતા કાજ પ્રબન્ધ,
કરતાર કાજ પ્રબંધ, એકસે હોવે નાહી;

પુરૂષારથ બિન કોન ? કાશી કોં પહુચે જાહી;
રણછોડ જયોં ફલ પાય, અંધ પંગુ મિલ સંગુ;
પુરૂશારથ હે અંધ, પ્રારબ્ધ હે સોહી પંગુ. ૩

અર્થ:—એક બગીચામાં એક પાંગલો અને એક આંધલો બેઠા હતા. તેઓને ક્ષુધા લાગી એટલે તેમણે વિચાર બાંધ્યો કે, આંધળાના કાંધ ઊપર પાંગલો બેસી અને આંબાના ફલ વૃક્ષમાંથી લઇ ભક્ષણ કરી ક્ષુધા નિવારણ કરીએ. અંધ પંગુ ન્યાંયવત પુરૂષારથ અને પ્રારબ્ધ બનેથી કાર્ય સીદ્ધી સમજવી મહદ જનોએ સ્વીકારેલી છે.

માટે હે કાન સ્વામી ! કૃપાળુ ! આ પ્રસંગમાં પુરશારથ જાગ્રત કરવા નિરચ્છા ધારણ કરો એમ સર્વે જીજ્ઞાસુ જનોનું અતી આગ્રહ પુર્વક પ્રાર્થના સ્વીકારવી એ આપ જેવા મહાત્મા પુરૂશ કરૂણાબ્ધીની પરોપકાર જન વત્સલ વૃતી સ્વભાવિક સિદ્ધ છે.

શ્રી કાન સ્વામીએ મુકેલ કુંડલીયો.

પ્યારા ઊકતી આપકી, સમજ ભયે સુખ લીન !
અંગ સખ્સ કોં જાનીયે, પંગુ કે આધીન;
પંગુકે આધીન, અંધ જબ આજ્ઞા ધારે,
અરસ પરસ આધીન, કરમકી ગતી વિચારે;
કાન પ્રબલ કિસમત્ત. રહત નાહી ઊનકી ધારો;
સમજ ભયે સુખ લીન, આપકી ઊકતી પ્યારી. ૪

વ્યાખ્યાન કરતાં એ કુંડલીયા બહુ વિસ્તાર પામે માટે સ્થળ સંકોચથી વ્યાખ્યાન બંધ રાખ્યું, પણ છેવટમાં બહુ જીજ્ઞાસુ જનોની વિનય ચરચા ચાલતાં શ્રી કાન સ્વામીએ ઉદય થયેલ શંકલ્પ શમાધાન કરી અને સુખ સાગર કાન સ્વામીએ સર્વ જનોને શાંતીપરાયણ કર્યા. ઇતિ ચર્ચા.

કુંડલીયો.

નામ નિંજાન હૈ કુંઅબે, પ્રીછ લીયો પ્રીતમ;
સદા પ્રકાસી રહત હે, યહાં નહી જરી તમ;
યહાં નહી જરી તમ, હમ ઓર તહાં ન કોઇ;
વ્યાપક પુરણ બ્રહ્મ, સ્વતંતર વિલસ્યા સોઇ,
કહે દાસ રણછોડ, રિદે મેં સમજણ આવે;
ફેરી જ્ઞાનીસે ગુજ્જ, જમ્મકા જોર ન ફાવે. ૧

દોહરો.

ગનપતી ગવરી નંદન, કહું બેહુ કરજોડ;
કૃપા કરી માએ આપીએ, સંકલ્પ સિધ રણછોડ. ૧
સરસતી માતા વીનવું; વાહન તુમહી મરાલ;
સોહે બુધ્ધ માએ આપીએ, તમહો દીન દયાલ. ૨

રાગ મારૂ

દેશ મેલી આવ્યા પરદેશ, સુબેમાં કરીઉ પરવેશ.
દાણા અંદર મોહી રહે ભાઇ, તીઆં આવેઆ મિઠા બાઇ,
હાંવેઆ લક્ષ્મી બાઇ સંજોત આવીને તીઆં કરી છે વાત,

શ્રોતાજન સાંભરજો દઇ કાન, બોલ્યા જોજા બાઈ બુધીવાંન.
ભાઇ સાધુ થયારે સુજાન, મિઠાં બાઇ કહે પરમાણ.
ભાઇ કુમખો આપો અમને, હવે જોસે બંધવ તમને,
નવ જોઇએ હીર ચીર, માની લેજો મોરા તમે વીર.
નવ જોઇએ ઘમડી ધુકાની, સાચું કહે છે મિઠાં બેની.
જોઇએ નાણો ન એક બદામ, સંભળાવો શ્રી રામનું નામ.
સતસંગ કરાવશો ભાઇ, કમખો લેવા આવી બાઇ.
સંભરાવો કથા કરી ગ્યાન, શ્રવણ કરસું ધરી ધ્યાન.
ભાઇ વાંચ મિઠાબાઇ કરીઉં જે ઓચાર, ભાઇ મનમાં લીધો વિચાર.
બાઇ કરૂં કમખાની વાત, જેનો વેદ કરે છે વિખ્યાત.
સત ગને મહીમા ભારી, સાંભરજો તમે નરનારી.
કમ .. . પટી પ્રભુ પ્રીતી, બં બાંઉ સુરતી નિવૃતી.
માંહે મોઢીઆ છે તેજદાર, માની લેજો વિવેક વિચાર,
ખણ ખરચે મડે નહી દામ, સમાધાન સમજ ઊપરામ,
ગંગા જમના નીતી ભગતી, તે તો ઓપે મોઢીઆ ઉપરતી.
ગણા ગોખરૂ સોભાધાર, સીલ સંતોષ સુધરમ અપાર.
સમદમે પાસાં માંહે સાર, થાંભલી દયા ક્ષમા ઉચાર;
કેવડો કૃષ્ણ નામ ઓચાર, કાંઠલો કહે સહુ ઉપગાર.
સરસ સર સમતા ગંભીર, બાઇ માંગી લેજો કહે વીર.
જુગતી જંડી ધાર બુધી બૂટા, તેને જોતાં હરી નથી છેટા.
કમખામાં શોભે કશ ચારી, શ્રધા ઊદાર ધીર દાતારી,

પેરો કમખો મિઠ્ઠો બાઇ, જેથી જનમ રણુ તે જાઇ.
કમખો અમૂલ અવીનાસી, બાઇ પેર ધન છે છખાસી.

રાગ કાલીગડો.

બાઇનો કમખો રે, કમખો પેરે વિરલા કોઇ,
બાઇ ,, દેખી અક્ષરાતીત મોઇ ૧
બાઇ ,, કમખો વિરલા લેસે લેરી,
બાઇ ,, કમખો પેર્યો શંકર લેરી. ૨
બાઇ ,, કમખો શેશ ગુણ ગાય;
બાઇ ,, કમખો અભંગ કહેવાય. ૩
બાઇ ,, કમખો રેસ રેણી દીપે,
બાઇ ,, કમખો મોટા મુંનીજન જપે ૪
બાઇ ,, કમખો રે અખંડ સોભાગ,
બાઇ ,, કમખો દેસું અમે લાગ. ૫
બાઇ ,, કમખો વિષ્ણુવ જનને વ્હાલું
બાઇ ,, કમખો તે હું તમને આલું ૬
બાઇ ,, કમખો હદ બેહદથી પાર,
બાઇ ,, કમખો બોલે બાવન બાર. ૭
બાઇ ,, કમખો જાણે જાણુ હાર,
બાઇ ,, કમખો વિલસ્યો ચરાચાર. ૮
બાઇ ,, કમખો પેર્યો વ્રજની નાર;

બાઇ ,, કમખો વસ કેર આ મોરાર
બાઇ ,, કમખો સતચિદ આનંદ સોય.
બાઇ ,, કમખો જનમ મરણ દે ખોય. ૧૦
બાઇ ,, કમખો મુનીવર ધ્યાન ધારે,
બાઇ ,, કમખો પ્રીત પડે વિચારે, ૧૧
બાઇ ,, કમખો રીટે નાંઇ,
બાઇ ,, કમખો સમજાવું મનમાંઇ. ૧૨
બાઇ ,, કમખો અમર કહેવાય,
બાઇ ,, કમખો નિગમ નેતિ ગાય. ૧૩
બાઇ ,, કમખો આદે અંતે મધે એક,
બાઇ ,, કમખો એકથી અનેક. ૧૪
બાઇ ,, કમખો નઇ રેખ,
બાઇ ,, કમખો અજર મારે મેખ. ૧૫
બાઇ ,, કમખો નિરઇ વિકાર,
બાઇ ,, કમખો નિરાલંબ નિરાકાર. ૧૬
બાઇ ,, કમખો સેવે નઇ ચાર ખાણુ.
બાઇ ,, કમખો નિરવાણુ. ૧૭
બાઇ ,, કમખો શીયાણા સમજે સાર.
બાઇ ,, કમખો શું જાણે ગેમાર. ૧૮
બાઇ ,, કમખો પરાથી ઇ પાર,
બાઇ ,, કમખો પેરે આ વ્રજ નાર. ૧૯

બાઇ ,, કમખો પેરેઓ મીણાવંતી;
બાઇ ,, કમખો પેરેઓ સો દ્રુપતી. ૨૦
બાઇ ,, કમખો પેરેઓ પારવતી;
બાઇ ,, કમખો લીધો સ્રરસતિ. ૨૧
બાઇ ,, કમખો પેરેઓ કુંતામાતા;
બાઇ ,, કમખો પેર્યાં મદાલસા રંગરાતા. ૨૨
બાઇ ,, કમખો આપીઉં ઇ ભાઇ;
બાઇ ,, કમખો તેમા સઈ કીધી નવાઇ, ૨૩
બાઇ ,, કમખો આદે અંતે પરબંધ;
બાઇ ,, કમખો બાંધી ધુનીઆમાં સનંધ. ૨૪
બાઇ ,, કમખો વીરપસલી ભાઇ ઇ આપ;
બાઇ ,, ,, બાઇએ સતસંગ માંગીઉં દાપ. ૨૫
બાઇ ,, ,, ઇતો નાવે માયા માપ;
બાઇ ,, ,, તેને કાલ કૈયે નઈ કાપ. ૨૬
બાઇ ,, ,, જેનો સદા ઈ મહીમાય;
બાઇ ,, ,, માસ શ્રાવણમાં ગવાય. ૨૭
બાઇ ,, ,, અંગ અનંત ઇ જાએ;
બાઇ ,, ,, તે તો પુરાણે ગવાએ. ૨૮
બાઇ ,, ,, ભાઇ બીજ જમના ગાય;
બાઇ ,, ,, રવી સુત નઇ લઇ જાય. ૨૯

બાઇ „ „ જેમે ગર તરતે ગવાય;
બાઇ „ „ સંકલ્પ સિધ થાય; ૩૦
બાઇ „ „ વિરલા સો પાય,
બાઇ „ „ દાસ રણુછોડ બલ જાય. ૩૧

દોહા.

સંવત સો ઓગણીસમે, સાલ અઠાવન સોઈ,
સુકલ પક્ષ આશાઢ મેં, પંચમી કપડા હોઈ. ૧
શ્રાવણુ મહીને શોભતો, વીરપસલી કે દિન,
ભાઇ કમખો આપતાં, બાઇ મન પરસન. ૨
રાજી રેજો મનમા, જાઓ સવરીએ ગામ,
સદા સત સંગ કીજીએ, જપીએ જગદીશ નામ. ૩

રાગ કાલીંગડો.

બાઇનો કમખો રે, જો જો પ્રેમ પેટી માય,
બાઇ „ નીતિ ભગતી સોહે બાંય. ૧
બાઇ „ મોઢીઆ બે માંઇ એન;
બાઇ „ સમાધાન તે તો સેન. ૨
બાઇ „ ઘણુા ખરા મજેદાર.
બાઇ „ ઇ તો વિવેક વિચાર. ૩
બાઇ „ ગમે ગોખરૂ લીયો જોઇ,
બાઇ „ તતીક્ષા ઉપરામ હોઇ. ૪
બાઇ „ માંઈ ગંગાં જમના જોઇ;

બાઇ	,,	દયા ક્ષમયા માંહે સોઇ.	૫
બાઇ	,,	થાભલી એ શોભે સાર;	
બાઇ	,,	સુરત નિવરતી બલહાર.	૬
બાઇ	,,	પડખા પાસા ઇ તો ઓપે;	
બાઇ	,,	શીલ સંતોખ સો દીપે.	૭
બાઇ	,,	સર સુધરા શોભે તેમાં,	
બાઇ	,,	સમદમ ક્ષમેઆ એમાં.	૮
બાઇ	,,	કેવડો નામ કુસન,	
બાઇ	,,	કાંઠલો મન પરસન.	૯
બાઇ	,,	બુધી બૂંટા જોયા જેવો;	
બાઇ	,,	કહ્યો જાય નઇ એવો.	૧૦
બાઇ	,,	માહે સુંદર કસ ચારી;	
બાઇ	,,	ક્ષધા ધીર પ્રીતીં દાતારી.	૧૧
બાઇ	,,	રેણી રેસ માંહી રંગ,	
બાઇ	,,	પેરે તે હોય અભંગ.	૧૨

રાગ સામગ્રી.

કોડે કરી માંગીઓ, કમખો ભાઇ આપો અમને,
દેવો ગટે બંધવને, તે તો કહ્યો અમો તમને. દાદ
રેશમ રુપીયા જોઇએ નહીં, નથ જોઇએ પરવાત,
કરશાન કથા સંભરાવીએ, જેથી મટે મરણ ગાત. કોડે

અવીનાસી કમખો આપીએ, સતસંગ કરાવો.
સાચીં વસ્તુ જે કહે, તે મુજ ચિતમાં ધરાવો. કોડે
નિત નવો કમખો આપજો, ફાટે ફીટે નવ જાય,
અનંત જુગતે વીતતા કાલ કંઇ નઇ ખાયે. કોડે.
હુ કોણુ જગત જણાવીએ, એવી સૂજ પડાવો,
વીર ઇઆં વિલંભ ન કીજીએ, ગરૂગમ દરસાવો. કોડે.
કમખો લેવા અમે આવીઆ, તે તો અમને આપો,
બાઈ મિઠાં બાઇ બોલીયા, કાલ ચકર દર કાપો. ૫

રાગ રામગ્રી.

સાધન બિન સમજે નહી, જો ઊપદેશ આપે;
પાત્ર વિના નો પોખતાં, અરથ આવે નઇ દાપે. ટેક.
અધિકારી વિના આવે નઇ, જુઓ વાત વિચારી;
ભુખ વિના ભાવે નહી, માનો બેન અમારી. સાધન બિન. ૧
અમર અમૂલ એ કમખો, પેરે પેરણુ હાર;
જનુની જાયા વિરલા, ધરે નહી અવતાર. સાધન બિન. ૨
અકથ કહાની એવો કમખો, કહ્યો કેનાથી ન જાય;
મન બુધી પોંચે નહી, વિરલા તીહાં ઇ સમાય. સાધન બિન. ૩
મન રચાવ્યો જગતને કહે વેદ પુરાણ;
અપ્રોક્ષ અનુભવ આવતો, જાણો બાઇ સુજાણ. સાધન બિન. ૪
નિરમલ નિશ્ચલ કમખો, પેરે જે જન કોઇ;
ભાઈ કહે છે બાઇને, આવાગમન ન હોઇ. સાધન બિન. ૫

રાગ જંગલો.

"ભજન બનત નાઇ મનતો સેલાનીયા—એ રાગ."

સતસંગ કમખો માગ્યો, આવ્યાં મિઠાં બાઇ;
કુધરત કેરી વાણી, બુધીમેં જનાઇ. સતસંગ. ૧
મન માને સત મંત, દુર્લભ દરસાઇ;
બલવંત મહા બલીયા, તીનો દેવ ચાઈરે. સતસંગ ૨
સમરે સારદ નારદ, બીણાજો બજાઇ;
સબ મુની જપતા જાકું, શેશ જશ ગાઇરે. સતસંગ. ૩
વેદ જાકો પાર ન પાવે, ગેબ ગર આઇરે;
કહિ ન જાત કહા કહું, બરન્યા ન જાઇરે. સતસંગ ૪
અક્રિય અજીત એસા, સાને સમજાઇ;
બંધવ બોલે સુનીયો સકર, કુધરત કાઇરે. સતસંગ. ૫

રાગ સારગ. ગણેશ પાટ બેશારીએ. એ રાગ.

કેને જઇ પૂછીયેં કે યાન કમખો અમે માગીયેં સાભરો મારા વીર;
ધગતી જોઇએ નઇ, નવ જોઇએં હીર નેં ચીર. ૧
અવર કોય ઇછા નઈ, લીધો જગતમા જોઇ;
અમર કમખો આપજો, બેની કહે એ મોઇ. ૨
અવીનાસી અજબ કઇએં, આતમ દીયો ઓરખાઇ;
મનમાઇ મારે હા પડે, જો અભે પદ દરસાઇ. ૩
તારે તો બંધવ બોલીયા, સત સત મોરી બેન;
ઓરુખ્યા બિન આરામ નહી, ઉપજે ન ચિતમેં ચેન. ૪

અર અખરથી પાર એ, અક્ષરા તીત એ જાણ;
દિલ દરસણ બિન ના આશરે, પરગટ તે પરમાણ. ૫
જુકી બાજી આ જગતની, મિથ્યા માયા મોહ જાલ;
સત સબદે સજે, લેવા આવે ન કાલ. ૬
શાંત પદ સોઆમણું. જીહા કોટિત લગત સૂર
બાઇ કહે છે બાઇને, નખ શિખ જોઉં નૂર. ૭
ભગતી કમખો પેરતાં, વાલોજી વશ થાય;
કુરણા ઉપજે આપના, તીહાં ત્રભોવન રાય. ૮
અંતર વિરતી ધારીએ; બાહિર બાઇ મગોત;
પ્રેમદા પાસે રહે, અખંડ અનુભવ હોત. ૯
સમજણને સમજી રહે, વ્યાપક સઘલે રામ;
જીઆં જીમે તીઆં ભૂખ જાય, અંતર હોય આરામ. ૧૦
આવવું જાવું જીહાં નઇ; હરખ નાંઈ સોક;
સત સોયણા જાણતા, કરોડ માંઈ કોક. ૧૧
સહુ સતી નારી ન નીપજે, સૈલ સૈલ માણક ન જાણ;
કોઇક હસ્તી માંહે મોતી કીઆં કનકની ખાણ. ૧૨
માન સરોવરમાં મુગતા ચુગતા હંશ હીર;
સગલે ટોરા નવ સમજીએ, બેની સુણો કહે વીર. ૧૩
નાગ ઘણા ફુફાડતા, તેમા મણી ધર કોય;
સાધુ સરવ ન સમજીએ, બાઇ વિરલા હોય. ૧૪

કમખો કોઇક જ પેરતા, જેના પુન્ય હોય વિસાલ;
માનો બેની તમે માહરી. મે' કયો સત સોવાલ. ૧૫
ચાર દીવસ સતસંગ કરો, મન કરમ વચને ભાઇ;
ખાતરી દિલમાં ખરી હોય, સાચુ' કહે જ ભાઈ. ૧૬
અભ્યાસ બિન આવે નઇ, અદભુત અકલ અજીત;
ખાંખત કરી દિલ ખોજીએ', જીહાં નાહી ઉષ્ણુતા સીત. ૧૭
લાગી લગન તે જાણુવી, ભાસે જગત સમસાણુ;
સત સબદને' સોધીએ', તેએ' પાઇએ' પદ નિરવાણુ. ૧૮

રાગ સિંદુનો રાસડો.

કુમખો લેવા અમે આવ્યા આજ રે, કહુ' વીરીયા.
દેવુ પડશે મરસે અમારા કાજ રે, કહુ' વીરીયા. ૧
રેશમ રૂપીયા જીંદગાની નવ જોઇએરે, ,,
સત સંગ કરાવો તેમા ચિત મોઇએરે, ,, ૨
ગણુા વરશનો લાગો જાજો ચડીઉંરે, ,,
તેમાથી અમને કાઇ જરી નવ જડીઉંરે, ,, ૩
પૂરામાં પૂરો લાગો અમે લિસુ' રે, ,,
તેમા ઓછો આપશો તો તમને અમે કેશુંરે, ,, ૪
ઉંમરંગ આવ્યા ધરી દિલમાં આશી રે, ,,
અમારો કમખો આપો, અમને અવિનાસોરે ,, ૫
જોઇ જગતને મનં મારૂ' બહુ' ઠરીયુરે,,,

થાય પ્રીતે પરમેશ્વર શું? આ કરીયું રે, „ ૬
અટપટી નટડી માયા સહુને લૂંટેરે, „
સત બોધે બંધવ સે તણા તે ત્રટે રે, „ ૭
વખત આ બીતી જાતો રેશેરે જાણોરે, „
આતમ ઓલખ્યાનો આવ્યો હુમણું ટાણોરે, „ ૮
આતમ જ્ઞાન ઉપદેશ આપો અમનેરે, „
સમજાવી દઇ કઇએ છઇએ તમને રે, „ ૯
ખપી ખલક આ સરવે જોતાં જા તી રે, „
જેમ મંદીરમાં બૂજાએ છે બતી રે, „ ૧૦
ઝુંપડા જંગલમાંઇ વારે આવાસારે, „
જોઇ જગતની જુઠે જુઠી આસારે, ૧૧
ચાર દીવસનો ચટકોરે આખર મરવું રે; „
અક્ષેપદ અભંગ અમર વરને વરવું રે, „ ૧૨
સંસાર સુખ પરબત કેરા પાણી રે, „
વેતા લાગે નઇ વાર વાત પ્રમાણી રે, „ ૧૩
રાતમાં ભૂલો દીવશ માં ગર મલસે રે, „
દીવસ નો ભૂલો રજનીમાં રડવડસેરે, „ ૧૪
દુલભ દેહ આવ્યો છે તે જાણો રે, „
બાઇ બોલે છે જમીએ ભરેઓ ભાણોરે, „ ૧૫

રાગ સોહેનીના સુરમા.

"બંગલા ખુબ બન્યા હે, જામે નારાયણ બોલે—એ રામે.
શાકર મિઠાં બાઇ ઊલટ અંગ ન સમાઈ કમખો લેવા આવ્યારે
શાકર મિઠાં બાઇ. દો.
મીઠી મીઠી મિસરી નામ, તુમેરા બાઇ;
ગુણ તેવા તે વરતતાં, મેં સું કરૂં બાઇ, કમખો.
સતસંગ કમખો માંગ્યું, નિગમ નેતી ગાઇ;
અગમ અગોચર એનો મહિમા, બરન્યો ન જાઈ. કમખો.
ક્ષર અક્ષરથી પારમાનો, પૂરન પ્રીત લગાઇ;
અક્ષરતીત અસલ અવીનાસી, બુધીમેં ચમકાઇ. કમખો.
બાલ બોલવાને લાગા, અવઘ ઘો ઉડાઇ;
તિમર તારે જાતો રેસે, તરણી તે ઊગાઇ. કમખો.
કમખા વિના કાલ ન મેલે, ચાલે નઇ ચતુરાઇ,
એવો જાણી અમો આવીઆ, લાગો લેસું ભાઇ; કમખો.
ધન દોલત નવ જોઇએ, સુખ સંપતિ પાઇ,
અમર કમખે ઇછા રેતી, દિયો દીલેં દરસાઇ. કમખો.
સંત વિના સમજણ નહિ આવે, કોટ કરે ઉપાઇ,
પસલી દેવી પડશે, તમને જગત રીત રહાઇ. કમખો.
અમે લેસું તમે દેસો, તેમાં શી નવાઇ;
આદ અંત મધ ઉગતી બાંધી, કેમ કરી તોડાઈ. કમખો.

જગત ઝેર આ કડવો લાગે, દેખ તડા મરજાઇ.
આ આડંબર અમને ભાસે ફીનું ને રચાઇ. કમખો.
સંગ સાહેબી કાંહે નચાલે, જોતીરે લુગાઇ,
કોરવ જાદવ જોરાવર જે, જુમી મા સમાઇ. કમખો.
ભગતી વિના ભૂલા ફરતા, જાય કાલ ખાઇ,
પ્રભુ ભજવા વિના પાંપરા, ઠાલી ઈ ઠકરાઇ. કમખો.
ભગતી કમખો પેરસું, કૃષ્ણચંદ લવ લાઇ;
બાઇ કેછે ભાઇને, આવે અરથ સચાઇ. કમખો.
ઘણા ગુંચાણા માયા માંહી, મન રહીઉં લોભાઇ;
સાને સમજાવી દઇએ, ચિતના ભરમાઇ. કમખો.
જેવું હતું તેવું કહ્યું, સાચે સાચ મિલાઇ,
ખોટું હોય તો પાછું દેજો, મારા સમભાઇ. કમખો.
રાતા પીરા કારા નીલા, સરૂપ સુપેતાઇ;
જેવો હોય તેવો જણાવો, ત્રણ તાપ ઓલાઇ. કમખો.
આવ્યા ઈઆં જાવું કીંઆં, તે દીઓ ઓલખાઇ,
બાઇ મિઠાં બોલીઆ, કરવી છે કમાઇ. કમખો.

છંદ નારાજ.

ગુરૂ ગોવીંદ જાણીએ જી ઉજલ સોપાનીએ
ભેદ ચીતમત માનો ઉરમે એક આનીએ
પુરણ પરશોતમ સતગુરૂ શો આપહે

અજા અળગ રેતરે નાઈ ત્રવધ તાપ મેં
સ્વામીજી સચરાચર સો ભર ભરે રેતહે
જાકુ શત્રુ મિત્ર નહી સુરતી સત કેતહે
અંતરશે આડંબર પડે પ્રતીતી જાનીએ
દેખોજી દરપનમે દ્રીત પરમાનીએ
સતગુરૂ પ્રસાદસે દિલમેં દરશાવતા
અભેદ એક આતમા સોએ શો પરકાશતા
પડે ફડકા કાલકા ફારજ તબ હોત હે
વૈરાગ બન બસત જે જનમ હોત મોતહે
આએ અજબ શેરમે સત વસતુ વોરીએ
વીચારીએ વવેકશે કરી ખરીદ ખોરીએ
હોત સત સમજમેં અસત જગ જાનમેં
ડરતા રેત કાલસે ડેરા યો સમશાનમેં
તીવર વઇરાગશે વાસના લીંગ જાતજો
સને સબશે તોડતા ગુરૂ ચરણ આતઓ
વીશે ફેરી દલીલના રેત તપત તનમે
મછ જીઉં જલબીન આતુરતારે મનમે
આરત લગની લગે બ્રમવેતા સો ભેટતા
અલખ એ લખાવતા જમ જોખમ મેટતા
નીવત અંતર આશા. ચીત ચિંતા ન લાગતી
ત્રસ્ના ઇરશા નંઇ મોનીંદ વતી જાગતી

સતગુરુ પ્રતાપ તે અનુભવ પ્રકાશતા
મધુર મે અધેરશો કછું નઇ ન ભાશતા
કામ કરોધકો નઇ અદ્વીત એજ આતમા
વલસી વ્યાપક રએ પુરન પરમાતમા
સતગુરૂકું સેવતા તાકે બડે શોભાગ હે
કર જોડ રણુછોડ સેવા સદા શોભાગ હે

દોહુરા.

રવી હુર તજીઉ રજની, તીઉ ગુરૂ હુરત અગ્યાન,
તન મનશે શેવીએ, તજી ગરવ ગુમાન. ૧
ગુરૂ પંકજ નીત શેવતા, પ્રગટ હોત હુલાશ,
ધરત ધેઆન જો દીલમે, ભાશત બ્રહ્મ વીલાશ. ૨
સદા સરનમે રેત હુ હરી ગુરુ દીન દેઆલ,
ગુરૂ મઇમા બરન તમે, ચિત્ત ચાહુત મતી બાલ. ૩

ધન ધન ભાગ માનતમે મેરે, હરી ગુરુ ભેટત મેટે ફેરે. ૧
જાકે દરશ કરે અગજાતા, મે જાચક સત ગુરુ શો દાતા. ૨
દેતા દાન સો નરભે કરતા, જીનશે જમ જો રેતા ડરતા. ૩
શત ગુરૂ મેરે બ્રહ્મ હે બેતા, તાકે ચરણુનમે ચિત્ત દેતા. ૪
ગુરૂ અવનીપે કદમ ધરતા, તીન ભોમીકું પાવન કરતા. ૫
ગુરૂ સબસે સમરથ હે ભારી, તનપદકી રજમે સીરધારી, ૬

જો સત ચીદ આનંદ અવનાસી, સો સત ગુરૂ પુરણ પરકાશી. ૭
મન વાણી જ્યાં પોચત નાઇ, સો સત ગુરૂ જલ થલ કે માઇ. ૮
નેતી નેતી જો નગમ ઓચારા, શો સત ગુરૂ હે સચરાચારા. ૯
અમર અવીચલ સત શરૂપા, સો સતગુરૂ હે આપ અનુપા.૧૦
જનકું જોગેશ્વર જો જપતા, સો સત ગુરૂ રેતા હે રમતા.૧૧
જીનકું શંકર સેશ જો ગાતા, સો મેરે ગુરુ ઘટ ઘટ રેતા.૧૨
જાદવ કુલમે કૃસ્ન ચંદા, સો સત ગુરૂ હે આનંદકંદા.૧૩
જન જશોદાજી ગોદ ખેલાઆ, શો સત ગુરૂ આનંદ મીલાઆ.૧૪
જન જમલા અરજણ ઓધારે, શો સત ગુરૂ સરસ હે સારે.૧૫
બ્રજ સુંદરીકા લીઆ ચીર, શો સત ગુરૂ બલવદ્ર વીર.૧૬
જન જમનાકો રોકત ઘાટ, સો સત ગુરૂ ફોડે મઇ માટ.૧૭
ગોવાલ બાલશે અન્ન મગાઆ, રશી પતનીકા ભોજન પાઆ.૧૮
મોવન કર ઓલાવે મઇઆ, જન ગોપીનકા મખન ખઇઆ.૧૯
નંદ આગનમે ગોરશ ગમકે, તાં નાચે હરી ગુગરી ઝમકે.૨૦
શ્રીકરશન બલબદ્ર ભઇઆ, માગત મઇઆશે દુ ગધ દઇઆ.૨૧
શો શબકા હે કરતા હરતા, જશોદાજી આગુ કર ધરતા.૨૨
જીન જશોદાકા ભાગ શો ભારી, જા ગર લીલા કરત મુરારી.૨૩
નંદ મંદરમે જુલત ઝુલે, જીનકુ શીવ બ્રહ્મા નઇ ભુલે.૨૪
ઘર ઘર ગોપી જશોદા આ ગર, જાં બેરાજે નટવર નાગર ૨૫
ભવન ભવનશે ગોપી આતી, બરનન કર કનઇઆ ગાતી.૨૬
નંદ ગલીનમે ગોવાલન સંગે, તાં હરી ખેલે નવીન શો રંગે.૨૭

જીનકુ શીવ સનકાદીક ગાતા, સો હરી આએરકા અન પાતા.૨૮
સબ જન શામરે જોગી જતી, તનકુ રમાવત જશોમતી.૨૯
જીનકી કુદરત જાત ન જાની, લાડ લડાવત નંદકી રાની.૩૦
ગુરૂ શીવ બ્રહ્મા વિસ્નુ જાનો, તીન ચરનનકુ ઊરમે આનો.૩૧
ગુરૂ ગોપાલ ગુરૂ શોએ કાના, જનકુ વંદત વેદ પ્રરાના.૩૨
પરવાના ગુરૂ શે લીખ લિના, શો નર નરભે આતમ ચીના.૩૩
જીન શુજ ગુરૂકી મનમે ધારી, ધન શો નરનારી બલહારી.૩૪
પ્રગટ પુરાણ પુકારે ગોપી, તન મનકી મરજાદા લોપી.૩૫
સુન મુરલી ગોપી જન જાતી; જાં ખટ માશ કરી હરી રાતી.૩૬
બ્રજ બીનતાંક રાશરમાઆ, શો શતગુરૂ સબમે દરશાઆ.૩૭
જીન જમનાપે વેણુ બજાઇ, શો શત ગુરૂ મેરે શુખદાઇ.૩૮
ગોકલકી ગઉ ગોવીંદ ચારી, શો મેરે ગુરૂ હરી અવતારી.૩૯
જીન બગા અગાસુર મારે, શો સત ગુરૂમે મન વીચારે.૪૦
જીન કંશ મામો મારે માશી, શો સત ગુરૂ હે શબ નવાશી.૪૧
જીન કુબરી ઘર કૃસ્ન સ્વામી, શો શત ગુરૂ મેરે બઉ નામી.૪૨
જીન દ્રુપતીકા પુર્યાં ચીર, શો શત ગુરૂ હે સુખકી શીર.૪૩
જીન જરાશંઘકુ જા કર જાચે, શો શત ગુરૂ હે રંગમે રાચે.૪૪
અચલ અવનાશી બ્રહ્મ અડોલે, શો શત ગુરૂ શબહીમે બોલે.૪૫
જીન ઓધવ શે કરી એકાંત, શો શતગુરૂ હે વ્યાપક શાંન્ત.૪૬
જીન ગુરૂકા પદ પ્રેમે પુજે, તીન લોક અંતર તન સુજે.૪૭
જીન જાદવ કોરવ સંધારે, શો શત ગુરૂ હે દલમે ધારે.૪૮

જીન અવનીકો ભારા ઉતારે, શો શત ગુરૂ હે પ્રાણ પીઆરે.૪૯
જીનકી લીલા અધભુત હોતી, શો ગુરૂ હે હંશ ચુગતા મોતી.૫૦
કેશે કેશરી શીંગ શબ હોતા, મલે મણુધરકો મછપે ગોતા.૫૧
જલ જલ કમળ કણુ નઇ હોતા, તીઉ સતગુરૂ વીરલેમે રેતા.૫૨
ગુરૂ ગમ બીન કારજ નઇ હોતા, જુગ અનંત જાતા જો રોતા.૫૩
ગુરૂ ગેઆની મીલેઆ નઇ જાકું, જનમ મરણુ હોતાહે તાકું.૫૪
ગુરૂ બીનયા નર નારી ફરતા, લખ ચોરાસી શો અવતરતા.૫૫
ગુરૂ ગોવીંદમે ભેદ ન ધરના, ભવશાગર જો જનકે તરના.૫૬
ગેઆન ગરજ ગુરૂમે નઇ ધારે, તાકું જમરા મુદગર મારે.૫૭
ગુરૂ મુરતીકા ધ્યાન ધરતા, તીનકુ જમ જોખમ નહીં કરતા.૫૮
જીન ગુરૂકી શેવા ઉર ધારી, તા પર કીયા કરત મુરારી.૫૯
ગુરૂશે અવન શપારે પ્રીતી, શબ ધરમ ધારી તન નીતી.૬૦
ગુરૂ બન દુઃખ જાતા નઇ ભાઇ, શત કઉં મોઇ રામ દુવાઇ.૬૧
ગુરુ શમ જગમે નાઇ કોઇ, વેદ પુરાણુ કયે સબ શોઇ.૬૨
શતગુરૂ દેવનકા હે દેવ, અકલ અખંડ અજીત અભેવ.૬૩
ગુરૂચરનનકું ચીતમે ધરના જુગલજોર કર બીનત કરના.૬૪
ગુરૂ દેતા આતમ ઉપદેશ, ત્રિવધ તાપ તાં નાઇ કલેશ.૬૫
ચઇતન ચિદગન રે ભરપુર, જાંકે જલકત નીત શો નુર ૬૬
બ્રહ્મ અખંડ આતમ અદ્રીત શો મેરે ગુરૂ તીનગુન રઇત.૬૭
આર અવસ્થા તુરિઆતીત, સો સત ગુરૂ હે આપ અજીત.૬૮
ગુરૂ સો શબદાતીત લખાએ, જાં શકલ પશો શબ શમાએ.૬૯

સત ગુરૂ મેરે દીનદઆલા, જાની અપનો નીજકર બાલા.૭૦
કરિ કૃપા જબ ગ્યાન બતાઆ, સો સતગુ હુરદેમે પાઆ.૭૧
ગૂરૂકુ પ્રકમા જે જન દેતા, શો ભવજલ જોપુર ન વેતા ૭૨
ચરણામૃત ગૂરૂકો જે લેતા, સબ તિરથ કરેઆ જોજેતા.૭૩
જીન ગુરૂકી પરશાદી પાઇ, વેદ વિધી ખુખ જગન બતાઇ.૭૪
ગુરૂકી નીદા સૂનતા કાને, નરનારિ શોએ હોત હેરાને.૭૫
જશારશના ગુરૂકા નઇ ગાતિ, કેસે કલેશ જાતો દીનરાતી.૭૬
સેવક સ્વામી શેજે ઇ લડતા, ઘોર, નરકમે શોઇ પડતા.૭૭
ગુરૂકી ગાદીપે પાવ ધારે, શિવ બ્રહ્મા વિષ્નુ તશકારે.૭૮
ગુરૂકી સેવામે તતપર જે, તાપે જમજો નાઇ ગરજે.૭૯
શતગુરૂકી જીન આગ્યાધારી, તાકા પુન અગણીત હે ભારી.૮૦
ગુરૂ મઇમાકો વીરલા જાને, શત શબ્દકુ જો પઇચાને.૮૧
ગુરૂ કીપાબીન ગ્યાન ન હોતા, કર જોડી રણછોડ શો કેતા.૮૨

દોહરો.

ગુરૂ મઇમા શ્રવણ જો કરતા જે નરનાર,
તાકા પાતક જાતહે પ્રગટ હોત વીચાર. ૧
ગ્યાન દાન ગુરૂ દેતહે બડા ગરીબ નવાજ
કંકરપર કીપા કરી દીઆ અભે જીન રાજ ૨
ગુરૂ મઇમા અગમહે કોઇ ન લેતા પાર,
કર જોડી રણછોડ કે વેર વેર બલહાર. ૩

છંદ મોતીદામ

પીયુરશી પામે આનંદ અપાર,
તેનો કર્યો કદી શીઘ્ર વીચાર.
કંચનનો અતિ મોહ અપાર,
સેવે જન કે તજી દેતા સાર,
કમળ પુષ્પે હેતે પ્રીતે ભાવે,
અન્યાયી લોકો તેમાં કેમ આવે.
કમળો બીજો જે નરે છોડ્યો,
જેને વેદમાં સાર શંકર ગાયો
કમળો આ છે કે સદેવ બીજો,
જેને જોઈ જદુપતી તે રીઝ્યો.
કમળો એ નરનારી મીની જાણ,
માંહી મેલ ભરી નાખે પ્રમાણ.
કમળામાં કેસ હેતુ ઝીંગે દીપે,
તેને નિરખીને આકાશ શશી પે.
કયું કમળ અંજન મજીઠાર,
પેરે મીન પુન તજ્યો નહીં પાર.
લીધો કમળો સાચો એ હરીજન,
જેને વશ કીધું ચીંતા તણું મન.

ભરે પગ અવની તે પાવન,
વેદ કુલકએ તેનું ધન ધન.
તેનુ સફલ સમજો અવતાર,
કરે હરશ અગરે ન લગાર.
પેરે કમખો દુલભ તેનો સંગ,
જેને શતગુરૂ તણો લાગો રંગ.
પીધુઆદ તે નરલે નરવાણ,
અમર કમખો પેર્યું જેણે જાણ.
તેને ત્રન તાપ લાગે નાઇ કાંઇ,
જેની સુરતી મન મોવન માઇ.
અવનેશ ભજનમા ભરપુર,
સતગુરૂ ઉગાડેઆ ઉર નુર.
સત ચીદ આનંદ ધન અપાર,
પેરે કમખો ચીતમાએ વીચાર.
જેના જશ જોગી મુની રઆ ગાએ,
કમખાએ વીરલા જન જે પાએ,
પાંચ તતવ ત્રણ ગુણથી તીત.
જેને વીસે નાઇ બેઉ હારજીત.
અવશતા ચાર ચતુર ન લંગ,
અવચલપદ અમર અભંગ.
પેરે કમખો જે કરે તે વીચાર.

સુરૂગમ વીન્યા સુજે ન લગારે.
સતગુરૂ દરશાવે દલમાને,
ખેલ પ્રગટ જે આવે નઇ ધાને.
ગુરૂ ગમ જેના હુરદામા હોએ,
તેને જમ જોખમ લાગે નકોએ,
અભે કમખો ઉજાગર અમર,
બાઇ બોલ રવી તીઆ ન તમર.
વીત તતવ આતમ જરીઆણુ,
પડે ચોર નાઇ અખુટ એ ખાંણુ.
જીઆ નાઇ કોએ કરમની હાણુ,
સેવે સમસાણુ મશાણુ મજાણુ.
ચઇતન ચીદ ઘન પરમાણુ,
હોએ હાકમ જે આપે નઇ ડાણુ.
સદોદીત સ્વામી અમર રઆંણુ,
પડે પ્રીતમ સાથે નાઇ ભંગાણુ.
લીધો કમખો બાઇ ગ્યાન વેગ્યાન,
કયું રણછોડ મુની ધરે ધ્યાન.

રાજ જંગલો.

જીવન જાણ્યા વિનાના વરશ વીતીઆરે
વીતાઆરે આવી નઇ રીતીઆરે

જીવન જાણ્યા વીનાના, વરશ વાતીઆરે
જીવન જાણ્યો વીના.

પુરપંચમાં આયુશને ખોઇ ચીસીયનમા
વીરતીને મોઇ રહયો માયામા મોહ
મન ન જીતીઆરે જીવન.

ગરધંધામાં રંગો ઘુંચાઇ અંતર કેરી
આંખ મીચાઇ ગોઝે ચોલી ગ.ફલીનીચાઇ
છોડે ધરમ નીતિઆરે જીવન.

કુડ કપટથી ભ.તા થેલી ચણાવે મેડી હવેલી
સુખશાએબી જાતુ મેલી પડીરે વાડી
ખેતીઆરે જીવન.

સતસંગમાં કઇએ ન આવે પડેઓ પાસો
આટે દાવે દાસ રણછોડ કે કોણ મુકાવે
મારે જમંરા જુ તીઆરે જીવન.

ઠાકરથારી.

[રાગ સોહીની]

મારે ઘેર આવજો માવા, સખા સંગ ચાએ પીવા ટેક.
તજ તીખા ને સુંઠ જરી કેશર કેરૂ રંગ,
નૌતરાથી જીવન લાવ્યા જમનાં જલ ગંગા. મારે ઘેર

ઘેરણડા ઘેર પધારો મારો મુકયા લવંગ,
ગોવાલ આતો તેડી લાવો બળવંતને સંગ. મારે ઘેર.
દુગધે દાણા ડાંગની ભોજન ... ની ...
આદુ આવદ બોલતી ... ગોવીંદ. મારે ઘેર.
સાકર સારી પેઠ માંએ ... અંકુરની જોડ
અર્પભરીને કાનજી આપું પાન રે રણછોડ. મારે ઘેર.
ઘડા બેરહી પ્રીતે પીરસુ લોભ નહી લગાર,
કરજોડ રણછોડ કે છે માની લેઓ મોરાર. મારે ઘેર.

ગારી

રાગ ધનાશ્રી

મોહન મંદરમેં આયા ... હરખાયા,
દાસ હુએ હરખા મોવન મીંદરમે આયા.
ચીનાઇ ચાંદો સૌનં સતાણું તાકા કોપ બનાયા. મોવન.
ચલકત ઝલકત મોતી ચમકે હીરા ... મોવન.
ગરમા ગરમ ... ગીરીન ... મોવન.
દાસી ... મોવન.
... મોવન.

પદ
(રાગ ધનાશ્રી)

ગાફેલ ચેત નહીં અજાણ્યા સરપર રેતા જમ જોરાણ્યા

જેએ બીલી ચુવાકુ પકડે તીતરપર શીયાણા. ગાફલ.
જેએ બગલા મછલા પકડે ચાંચમેહુ ખાણા. ગાફલ.
મકી મેસ્સાતુ માલ ખજીના ૫ ડે રએ કીરીઆણા. ગાફલ.
મો નીદરામે મુરખ સોત તશગર ઘરથી લુટાણા. ગાફલ.
માન મુસાફર કયા મેરા એકદીનમે જીય જાણા. ગાફલ.
ક્ષણુભંગુર કાચી આ કાયા સેવે સબ શમસાણા. ગાફલ.
જરાસંઘ જોરાવર જાદવ શોએ ઘોર સમાણા. ગાફલ.
ભુલ્યા ફરતહે સુતવીત માઇ તામે રે રીઝાણા. ગાફલ.
સુપનકી બાજી સાચી માની તનમે મન લુભાણા ગાફલ.
હરી ભજનમે હેત ન કરતા કેરણછોડ લુવાણા. ગાફલ.

પદ બીજું.
[રાગ ધનાશ્રી]

કોજાણે વીરલા જાના એશા અચરત દેખો કાની,
એશી અચરત દેખો કાની કોજાણે વીરલા જાની. ટેક.
બીના મુલશે તરોવર ફુલે તાપર ભમર લોભાની. કોજાને.
બીના બાદલશે મેઘ જરતહે ડુબત હે બીનપાની. કોજાણે.
બીના જનમ શબહી મરતા જરતા હે શમશાની. કોજાણે.
વિજયા સુતકા વંશ વાસ્તારા તામે જાચકદ.ની. કોજાને.
દાસ રણછોડ દલખેરી ખોજશે ગુરૂગમશે પહેચાની. કોજાણે.

પદ ત્રીજું

(રાગ ધનાશ્રી)

કોઊજાનતહેજીન જાની જીનકી પ્રગટી પ્રીતી પુરાની.
કોઊજાનતહે જીમ જાની ટેક.
બીના પીવેશ પંથ કટતહે આવત અકત કહાની. કોઊજાન.
બીના ચીંચ હંશ મોતી ચુગતા નેન બીન દરશાની. કોઊજાન.
બીના પાંખડી પંખી ઉડે સુનત કાન બીન બાની. કોઊજાન.
ખશબુ નાશીકા બીના લેતહે બાલ બુઢા નઈ જુવાની. કોઊજા.
દાસ રણછોડ શતશ્રા કહેતા કાલ કરમ નઈ હાની. કોઊજાન.

કચ્છ દેશ મુંદ્રા તાલુકા ગામ શ્રી પત્રી સેવક જાડેજા કુંવર પ્રતાપસંગજી વી. જુંણાજીને મુંબઇ તેડાવવા વાસ્તે પત્ર લખ્યો હતો, તેના ઊત્તર તેમના તરફથી અમને તે પત્રમાં વાંચવામાં આવ્યું જે ગુરૂને વીશે પરમેશ્વર ભાવનાથી તેઉનાં વચન અમોને કેદમાં નાંખ્યા છે. પ્રપંચ ઉપાધિ-વ્રહેવારથી છુટી ઘડી એક, પણ નિવૃતિ આવતી નથી તેણુ ફરી અમોથી મુંબઇ અવાએ તેમ નથી, કેમજે તમો અમને કેદમાં નાંખ્યા છે તેનો ઊપાય બતાવો જેથી સંસાર સમુદ્ર દુસ્તર કેમ કરી તરાએ. ૧

તેનો ઉત્તર છંદ મેરાચ.

અચલ આતમ એક વિરતી નિરમલસે,
ગુરૂ ગેયાન બતાયા, સમજ સો દિલસે:
બંધ એ મુગત નાઇ, ભાવતસે બાહર ભોલે,
સુન સો વસતી નાઇ, ગુરૂ ગેઆન જો ખુલે.
જાનત સુજાન તુમ અણલરે રસજમે.
મોતી બોલે નાઇ મૂલ સરાફ સો દિલ રમે,

કેક ભેદ કછુનાઇ, કારણ સમાઇ દીયો.
સંકલપ સંસસોએ જાનો જુગજુગ જીયો,
રૂપ રંગ રેખનાઇ, શબ્દ સોએ સમાએ.
મૂલજો કરમ નાઇ, કલેસ કોઉન આએ,
અમર અખંડ આપ જ પેજો અજ પાજાપ.
સેવે નાઇ સમસાન લગે ન ત્રિવિધ તાપ;
અજેબ ખેલાઇ પેર, ગેબ ગુલતાન શોઇ.
બંદ જરે ના નમરે, છેદ ચીયે નાંઇ કોઇ,
છંદ જાકે ઓર ચીજ, મુગત સાખીક રચે,
ગગન કરત ગેર, પડદા પડે શોભ એ.
કુરના વાણી ~~પરગાસ ઉતપતી~~ મન કરે;

અડગ આતમ એક, મુની જન ધ્યાન ધરે,
અકલ અજીત એશા, પાએ પાર નાંઇ શેશા.
બડે બડે કૈસા કેસા, તીન ગુન દેખ જેસા,
ધરે ધ્યાન નિતઇ, મારે ડુબકી જલમેં.
એક અપદ સાએ, આનંદ રએ દિલમેં.
એકસેં અનેક હોત, શોના સોએ ઘરણાઇ,
વીવાકી તો વાત નાઇ વાગે ઢોલ સરનાઇ.
વર વીના જાંન જાત કોંન દીએ પરણાઇ.
ખાને બીન મુખ ચલે રૂચી રેત નરણાઇ.
સોપનેમેં રાજ પાયે નીચાં કરે અદલાઇ,
જાગે જબ જાન પડે આગેં એક નાંઇ પાઇ.
જાંજવેકા જલ એસા મોલ નાંઇ લવલેસા,
વાંજણીકો સુત રોત, પડે પોક જગદેસા.
તંનસેં તરૂ પકડે, મેરેકું છોડાઇ દીએ,
ગુમરી ચકરી ખાત, ઓર દેખ ચલરીએ.
બાલક અલક તાંણે, પાની મેલ નાઇ કરે,
મુખસેં પરત બોંમ, પીડ ચીતમાંઇ ધરે.
જેવરી સાદ્રસપણું પ્રતીતી પ્રરત નાગ,
ચલે પીછેં ગીરગએ, સિરપુટે પીડ જાગ.
ચૈતન વિમલ એક, ચિદઘનમાંએ મોજ,
ચરાચર વિલસેઇ, હોત ગ્યાનં તન ખોજ.
કસ્તુરી મરગ મધ્ય, સુંગે સોઇ બાજઘાસ.
સુંઘસો સરૂપ હોત, સબમાંએ અવિનાશ.

અખંડ સરલ નેરે, ગુરૂ ગમેં કાજ સરે,
સંત સેવ ઉર ધરે, જનમ નાઇ નમરે.
તીન ગુનસેં અપાર, નેતિ નેતિ કહ્યે ચાર,
ધાંતે આતા જો વીચાર, નાંમ રૂપકા આધાર.
ચારૂ અવસતા બાર, કોએ નાંઈ લએ પાર,
નિરાલંબ નિરાકાર, સબકા સોએ આધાર.
હાર જીત હોએ નાંઇ, અકત કાંની આતમા.
પૂરન પ્રકાસી હરી, વરણુ નાઈ નાતમા,
દિસ અવી દિસ નાઇ, ગત અવીગત એનાં,
મન વાંણી તાં ન પોંચે, ગુરૂ સંત સત એના.
લગુ બુધી લાગ નાંઇ, જાને બુધવાન કોઇ,
ઉદે અસતતા નાઇ સમજત સાંન સોઈ.
સમજત ચિત્તમાંઈ, તુમહી સો ઓતપાત;
રણુછોડકે રંગરે, સિંધ સૈન નાઈ હોત.

દાહરો.

બંધ મુગત સો કલ્પના, મન કરતાહે જાણુ;
જીચુંકા ત્યું અસ્થિતહૈ, અમરપદ નિરવાણુ. ૧
કીયાં કેદકી ઊતપતી, કૈસા તિનકા રૂપ;
દખત નૈંમેં સતસો, પકડ કર દેખો ભુપ. ૨
બંધ મોક્ષસો મનહે, તુમ નઇ મન લવલેસ
રણુછોડ રામ સરલસો, પડી બાત પરદેસ. ૩

ઇતીશ્રીનારાયછંદ સંપુર્ણ.

દોહરો.

અમર કંચવો આપણો, મરે ન મારયો જાય;
સાકરબાઈ સમજીએ, ગુરૂગમ દિલહરસાય. १
બરે સડે નહી સૂકતા, ભીંજે નહી લગાર;
અવનીમાં આવે નહી, આકાશ અલગો ધાર. २
પાંચ તત્વસેં પારહે, કરહું મન વિચાર;
મીઠાંબાઈ માનીએં, નાહી કાલકો આર. ३
પૂર્ણાહુતી કરી કમખો, શ્રવણ ધરે નરનાર;
અનંત શંતશો પેરીઓ, કરત મુખ ઉચાર. ४
શ્રી વીરપસલી પુસ્તક, સોય સંપુરણ જાણ;
મહીમા અગમ અપારહે, પ્રગટ કેત પુરાણ. ५
સંવત સો ઓગણીસમેં, કીયા કપડા જાણ.
શાલ અઠાવન સમજીએ, અશાડ માસ પ્રમાણ. ६
શુકલ પક્ષસો પંચમી, તિથી તે મનમેં ધાર.
કમખા પુરણ જો ભયા, સાકરબાઈ સાર. ७
પ્રીતે પેરીએ કમખો, સમજ ધરો દિલમાંહી;
બ્રહ્માનંદ આનંદમેં, રણછોડ ચિત લચલાઇ. ८

દોહરો.

અંતર અનુભવ પ્રગટયા, ભયાદિલ દરશન;
પેરયો પ્રેમે કમખો, ...કોનિશ મન પરશન. १
મિલે જલ જયું મચ્છકું, તીયું ચિત આરામ.
અનુભવ કમખો પેરિયો, બાઇ કહે પરનામ. २
ધન પિયરસો માએરા, શુકલ ભયે અવતાર;
અભંગ કંચવાં આપીયો, મિઠાબાઈ બલિહાર. ३

ૐ તતસત્ શ્રી બ્રહ્મણે નમ:
શ્રી ગણેશાય નમ:

સ્નેહ છવીસી. *

ચોપાઈ.

મંગલ કર લીલામૃત મનહર,
રાધે માધે સુજસ સુધા કર;
અભિ મત દાયક યજ્ઞ *હુવીસી,
રસિક સુરજન સ્નેહ છવીસી.

પ્રસિદ્ધ થયેલ,

સાધુ શ્રી રણછોડદાસજી બાવા શ્રી હરીદાસજીની કૃપાથી

રચનાર,

શ્રી પ્યારે રામ પ્રતાપે પ્રતાપ હરી જુણાજી જાડેજા–કચ્છપત્રી

* યજ્ઞનો હવીશાન ભાગ જેમ ઇષ્ટ વસ્તુ દેનાર છે તેમ.

॥ૐ॥

શ્રી અર્પણ પત્રિકા.

શ્રીયુત કૃપાળુ માંગલ્ય મુર્તિ મહાશય:—

સાધુ શ્રી રણછોડદાસજી બાવાશ્રી હરિદાસજી,

આનંદાશ્રમ કચ્છનીરોના હાલ શ્રીમુંબાપુરી.

આપ કૃપાબ્ધી! દિવ્યાંબક! દિવ્ય કૃતિ દર્શક જન હિતાર્થ સુબોધ શ્રી ઇશ્વરવાચક સુવાકય વૃષ્ટિથી જનાનંદ પોજવવા પુરૂષ પ્રયત્ન પ્રકાસો છો તેમ મુને પણ સત સંગાનંદ સમર્પી કૃતાર્થ કર્યો તેથી હું સદૈવનું આભારી અનુચર સ્નેહ સ્મર્ણાર્થે આ સ્નેહ છવીસી લગુ ગ્રંથ મોટા માન અને હર્ષ સહીત અર્પણ કરી અત્યાનંદ માનું છું.

દોહરો. "શ્રી રણછોડ અષ્ટક.

સંશ્રતી શોક સમાવતા, કલુખ કટત અતકોડ;
દરસાવત દીદારકો, રટ મન શ્રી રણછોડ. ૧
અનુભવ અખીયા ખોલતા, તિમિર દેત સબત્રોડ.
નિજાનંદ નિરખાવતા, રટ મન શ્રી રણછોડ. ૨
આતમ અરક પ્રકાશતા, ગેબી મિટાવત ગોડ.
કરૂણાબ્ધી મંગલ કરન, રટ મન ગુરૂ રણછોડ. ૩

પ્રેરત હો પમાર્થ મેં, ખોટી ટાલત ખોડ;
જારત જોખમ જબરકોં, રટ મન ગુરૂ રણુછોડ. ૪
સીધી સડક ચલાવતા, ફંદ ગહુન ગિરી ફોડ.
પરવાના કર પ્રબલદે, રટ મન ગુરૂ રણુછોડ. ૫
ઉરસેં દેત ઉઠાઇ અરી, મમતા મોહ મરોડ;
સુભ સાધન સુખ સૈન્ય પ્રદ, રટ મન ગુરૂ રણુછોડ ૬
શાંત સ્વતંર કરત સદ, જપટ હુરત જગ ૧જોડ;
અસરણુ સરણુ અનાથકે, રટ મન ગુરૂ રણુછોડ. ૭
વંદતહો શ્રી હુરિ ગુરુ, સંત સકલ સિરમોડ;
વસ્તુ રૂપ એકત્ર *વપુ, રટ મન ગુરુ રણુછોડ. ૮

હું છું રચનાર આપનો કૃપાકાંક્ષી.

૧ભૂત. *એક અને રૂપે ત્રણુ.

ૐ

श्री ગણેશાયનમ: ॥

શ્રી સ્નેહ છવીશી.

દોહા.

ગૌરી નંદન ! અજસુતા ! વંદહું વારંવાર;
સેવક સુખ કારણ સદા, મન વંછીત દાતાર. ૧
વ્રજ બનિતાના વિમળ જસ, સરસ સદા સુખ રૂપ;
યથામતી વર્ણવ કરૂં વંદી યુગલ* સ્વરૂપ ! ૨
સ્નેહ છવીશ ગ્રંથનોં, પ્રેમે કરૂં પ્રકાશ;
કરૂણા રસ સંજોગીયો, રાધાકૃષ્ણ વિલાસ. ૩

" કાવ્યોત્પત્તિ " દોહા.

ઘટ ખર્પર કવિની કૃતિ, યમકેં કાવ્ય જડેલ;
સરસ સરલ મન મોહની, ગંભીરપણેં ગડેલ. ૪
સુર× વાકયામૃત શોભિતા, વદતાં વિશદ વિશાલ;
કાવ્ય મનોહર શ્લોકના, બાવિશ છંદ રસાલ. ૫
તેની છાયા ગ્રહણ કરી, કલપ્યા નામ નવીન;
શ્રી રાધા વ્રજ નાયિકા, નાયક કૃષ્ણ પ્રવીન ? ૬
પ્રાકૃત નામ પ્રકાશતાં, વ્રથા જન્મ સંસાર;
ઈષ્ઠ નામ આનંદપ્રદ, જગ મંગલ જયકાર. ૭
માટે રાધાકૃષ્ણને નામે કરૂં કલોલ;
મહા મોક્ષ સુખ માણવા, બોલું અમૃત બોલ. ૮

---

* શ્રી રાધાકૃષ્ણ × સંસ્કૃત.

કાવ્ય વિષય વર્ણન.

દોહા.

કૃષ્ણચંદ આનંદ ઘન, વસ્યા વિદેશે૧ વાસ;
રાધાદિક દિલ રંજની, અબલા બની ઉદાસ. ૯
વિરહણી વ્યાકુલે મન વિશે, સુંદરિ વૃજ સુકુમાર;
વર્ષા રૂત વર્ણવ કરે, આંખે આંસુ ધાર. ૧૦
વળી વદે વાદળ પ્રતે, સંદેશો સમજાવિ.
વિવધ પ્રકારે વીનતી ! મેલો પિયૂ મનાવિ ! ૧૧
કોડ પ્રકારે કલ્પના, એમ કરે અહુનીશ;૨
વ્યાકુળ પ્રબલ વિયોગથી, જાપ જપે જગદીશ ! ૧૨
વર્ષા રૂતા વિરહણિ દશા, દરશાવ્યા દેખાવ;
કૃષ્ણ કૃપા કરી આવીયા, ભામા નિરખી ભાવ. ૧૩
ઇત્યાદિક આ કાવ્યમાં, કથન વિષય સુખ કંદ,
છટાદાર છંદે રચું, ઉપજાવે આનંદ. ૧૪

પુનઃ મંગળ

દોહો.

સ્નેહ છવીશી ગ્રંથ કરૂં, આનંદે આરંભ;
નમન કરૂં તે નાથને “ જે ” પ્રગટયા૩ ફોડી થંભ ૧૫

---

૧ શ્રી મધુપુરી “ મથુરા ” ૨. રાત્રદિન ૩. પ્રહલાદ સારૂ જે પરમાત્મા નરસીંહ અવતાર ધારણ કર્યો.

૨ થ્રુ-કુંજ ભવન શ્રી રાધા વાક્ય સખી પ્રતે

સવૈયા.

કુસ્મ સુગંધ લતા વિલસી દ્રુમ, સૂંદરતા પુલ વાડી સુધારી;
ખાસ નિવાસ વિલાસ પ્રસંગ, સુશોભિત મંદીર માલ અટારી;
આલી સમાજ ! અરે ! હું વિયોગણિ, આ સ્થળમાં ભખુ ભાન દુલારી
ચેન નહી દિન રેન વિશે, રટવું રસના પ્રિય ! કુંજ વિહારી !

વિયોગાકૃતિએ વર્ષારૂતુ વિલોકતાં વર્ણવ.

શિખરણી છંદ

રૂતુ વર્ષા વિલસી, વિવિધ રચનાથી અહુનિશે !
અરે ! આલી કયારે, નટવર પધારે વૃજ વિશે !
વિના વા'લા ! વાલી ? ગર વન વિશે રેવું ન ગમે
કહો કેવી રીતે ? દુસહ દુખ વેલા નિરગમે ? ?

હરિગીત.

વાદળ છવાયા નભ વિશે પચરંગી છબિ રળિઆમણી,
વનિતા વિરહણી ખોદતી ૧ ક્ષતી નખથી મન ગ્લાની ગણી,
જલથી પડે રજ ભૂપરે રંજન જાુકી ૨ પાવસ જડી,
૩ સવિતા ૪ સુધાકર બિંબ જોવા યત્ન, કરતીં આંખડી.

સવૈયા એકત્રીશા

હંસ યૂથ ભય પામી ભાગે ? થતી ગર્જના વિવીધ પ્રકાર !
સાંજ, સુશોભીત તદપી ન શોભે ઇંદુ 'વીના વ્યાપો અંધકાર;

૧ પૃથ્વી ૨ વર્ષાદ ૩ સૂર્ય ૪ ચંદ્ર .

નવીન નીર નિરખી હરખી ૫ શિખી મધુરા બોલે બોલ વિશાલ,
કુંદ ૬ દંતિ ! પીક બેની ! સુનેનિ ! વીલસી વર્ષા રૂતુ રસાલા !!!

શાર્દુલવિક્રિડિત છંદ.

મેઘે આવ્રત વ્યોમ રાત્ર વખતે, દીસે ન તારા કૃતી;
આનંદે સુખ ભોગવી હરી† સુવે, સ્વીકારિ નિંદ્રા વૃતી;
ગર્જે છે ઘન ગોર ઇન્દ્ર ધનુષે, આકાશ આભાસિયો;
તર્જે સૈન્ય સમાન ક્રોધિત થયા, મસ્તિ વિશે હસ્તિયો.

ચોપાઈ.

દામની દેખિ અતિ મન દર્પે, ગિરી ગુપ્ત સ્થલ વાસ્યું સર્પે;
ગુફાવિશે જલ જરણા જરતી, સુંદરિ ! અજબ છબી મન હરતી.

સ્યામ સ્મર્ણ વર્ષા વિચિત્રતા વિલોકી.

સવૈયા બત્રીસા.

કોણ કૃપાલ ! કંથ મનરંજન ! સત્વર અહિં લાવે આજે.
કાંતા સુખ રતિ વિચ્છેદનથી, વસ્યા વિદેશે રૂઠા જે; !!!
ઉત્કંઠિત પ્રિય વટેમારગુ, ઘન ગંભિર ધુની ગાજે;
તેની પ્રિયા વિકલ્પતા વેઠે, વિરહા નળથી દિલ દાજે ! !

ગીતી.

કમલ રવિ કિરણોથી, છાદિત નભથી શોકાંબુ પડતાં;
રતિ પતિ સર અતિ પીડિત, પ્રોષિત પ્રમદા વિકલ વદે રડતાં.

---

૫ મોર ૬ પુષ્પ 'મોગરાના' જેવા દાંતવાળી. † સિંહ,

શ્રી સ્યામ સુંદરને વાદલા સાથે સંદેશો.

સવૈયા.

વાદલનું દલ ચાલ્યું વિલોકી, વિમાસી વદે વનિતા દુખિયારી,
આ અબલાનો સંદેસો હે વાદલ! સ્વામી વદો વીસતારી;
કેમ દયા તજી બેઠા હજી પરદેશ વીશે નીજ નારી વીસારી;
પ્રાણુ તજે તે બિયોગ બિમારીથી, માટે બચાવો *નીકેત પધારી.

કવિત.

વાદલ પથીક પ્રતી પ્રોષીતા+ કે' મારાવતી,
મારા પતી પ્રતી મારૂં વીનય સુણાવજો;
શકતીવંત નિરાલસુ જટ પંથે જઇ શકો,
માટે કૃપા કરી સો સો રીતે સમજાવજો.
અન્ય દેશ રતી તજો સ્વદેશ જવાનું સજો;
સાજ આજ સદ્ય જઇ રામાને રીઝાવજો.
અત્ર રે'વું થશે તત્ર પ્રાણુ જશે પછી જશ;
તીહાં પ્રીયા તણી ક્રીયા ભાવથી જણાવજો.

મોતીદામ છંદ

સકોમલ સુંદર સોભીત ઘાસ, મધુર જળે ગઇ ચાત્રક પ્યાસ;
શિખી કાંતા ઘન નાદ વિલાસ, વીનાપતિ શું ? રતી ! ચીત્ત ઉદાસ.

*ઘરે +જે નારીનોપતી વિદેશ હોય તે

ભુજંગી છંદ.

ખુસી મેઘ નાદે મચુરો ચિંગારે, રોદે પ્રોષીતા શોક વાકયો પૂકારે; !!
થતી પીડ મેઘા* ગમેથી ॥કૃસાને, અરૂંધ્યો ઉદે કામ રૂંધ્યો ગલાને.

મહીદીપ છંદ માત્રા ૨૨ અંતે ગુરૂ ૨

પ્યાર શું ! વીસારી પ્યારથી ન દ્વાર જાઓ;
પંડુ =વર્ણ દેહ વીખરી કેશની લટાઓ;
વીરણ શોક સીંધું મધ્ય વિકલ બુડવાથી;
જીવે તે જીવન શ્રી ગુણ ગણ ગાવાથી.

પ્લવંગમ છંદ માત્રા ૩૧ આદ્યાંત ગુરૂ ૧

કાનન કુસ્મિત કુંજ ! , લલિત વિલસી લતા ! ;
અંતર અતિ ઉદાસ !, મલિન મુખ વીનતા ! !,
ગેરા સરિતા નીર !, ખલકતા ખુબીએ;
પ્યારા નહી સંભાલ, અરે મારી લીએ ! ! !.

રૂચીરા છંદ.

માર્ગો મેઘ વર્ષતા વિણસ્યા, નહીં પ્રતક્ષ પડતા નજરે;
વીનવતી વિરહા તુર વનીતા, *વેધિત અંગ ડઅનંગ +સરે;
ગંભીર ધુનથી ગગન ગરજતો, આ અવસર હું દુખીયારી
પીયુ વિયોગે ॥શોકાનળથી, દાજે દિલ સજની પ્યારી.

છંદ નારાચ અક્ષર ૧૬ લઘુ અને ગુરૂ.

નવીન નીર બિંદુ યુથ જયોતિની જળા મળી;

---

*મેઘ આવવાથી ॥શુકી ગયેલી શરીરવાળી =શરીર પીળો પડી ગયો છે.
*વીંધાએલી ડકામ +બાણ ॥શોકઅગ્નીથી

ચલીત =મારૂતે'થી ગાજ ના અવાજ વીજળી !
નિકેત કામ કેલી–÷કાનને રચેલ ! કં'તના !
વિરૂધ્ધ ભાવ તે સ્થળો ! દેખાવ દે દેહાંતના !!

સવૈયા "સુરતરૂ સમક્ષે"

×કામદ ! વ્રક્ષ પ્રતક્ષ સુશોભિત તું ! પ્રગટયો જન પુન્ય પ્રતાપે !
આશ્રિત આશ સ'પૂરણુ કારણુ તુંને કૃપાળુ રચ્યો *જગબાપે;
મ'જરી પુષ્પ વિલાસ લતા અવલોકતાં આન'દ વ'છિત આપે;
હુ' અબલા બલિ જાઉ' ઉદાર તું ? "સુમ બને કેમ શ્યામ મિલાપે.

સવૈયા "કદ'બાદિક વૃક્ષો પ્રત્યે"

વીનવિ વ'દુ નવીન કદ'બ ! તુને ! વન વૃક્ષ દીપાવણુ હારા;
ભાસ પડે તુજ પુષ્પના હાસ વિલાસમાં કામ નિવાસનિ પ્યારા
હાસ્ય પ્રકાશ કરેથી ડરે દિલ મારૂ' બળે તન વ્રેહ અ'ગારા;
શાંત પમાડ તું' હાસ્ય હવે હુ'ઉદાસ વિના પ્રિય ન'દ દુલારા;
હે દ્રુમ ! શીશ નમુ' તવ ચર્ણ સપ્રેમથી વીનવુ' +સ'પૂટ પાની,
ખીલી રહ્યો મૂજને શું ? વધારવા દાહ વિયોગ તણો દિલજાની;
કુસ્મના હાસ્ય વિલોકવાથિ ઉર ત્રાસ પડે પરિપુર્ણ ગ્લાની;
હા! સહસાતન ત્યાગ કરું' વૃજ રાજ વિના આ વ્રથા જિ'દગાની.

કુ'ડલીયો

સોભે ઉજ્વલ સુમનથી, વેલી વિટપ વિશાલ;
÷વારિદ વારિ બિ'દુએ, જાળકે ક્રાંતિ જાલ;

=પવન ÷પનમાં ×કલ્પવૃક્ષ *જગતકરતા "કંજુસ. +હાથ જોડીને

જલકે ક્રાંતિ જાલ, શ્રવે મકરંદ મધુરતા;
જુઇ ચંબેલી જાય, પ્રકાસી છબી મન હરતા;
સુક પિક ભ્રમર ગુંજાર, લલિત રસ ચુંબન લોભે;
વેલી વિટપ વિશાલ, સુમન સુભ્રેથી સોભે;

છંદ કાવ્ય કિંવા રોળા.

વર્ષાઋતુ સાફલ્ય સમજીએ સજની ત્યારે;
।।ઇંદ્રાયુધ ઘન ઘટા, આછાદ્યા પિયુ પધારે;
રતી ઉત્સવ સુખ રમણુ વિલાસે રસીયો રંગે;
અંગે વધે ઉમંગ! રમુ સુંદર વર સંગે.

વિરહે વિવ્હલ દશાનું વાદલાદ્વારાએ સંદેશો શ્રવણ કર્યું.

સવૈયા.

વાદલથી વિનતી એ સુણી, વિરહાનળ પીડિત પ્યારી પ્રિયાની;
છે સતિ સૂંદરી વાકય યથારથ વ્યાધી વિજોગે નહી બચવાની;
જાવું જરૂર સ્વદેશ વિશે અતી આતુર પ્રીત પ્રકાશી પુરાની;
સત્વર સંકલ્પ જાવા થયું પહિચાની પવિત્ર સૂનેહ નીશાની.
ચાલ હવે ચિત આતુરને મલવા ઊર આતુર ત્યાં અલબેલી;
હાલ બેહાલ હસે તજી હોંશજ કોકિલ કંઠી બેહોંશ બનેલી;
કિંવા હશે દિલ હાલના ઢાલમાં દાખલ વ્યાધી વિયોગ ગ્રસેલી;
પ્રેમમાં ઘેલી બનેલી છકેલી સહેલીને સંગ હસે કે અકેલી;
શાંતિ ધરો શશિ આનની આવ્યો હું કાનની વાતને માનની માનો;
શોક તજો શણુગાર સજો તંત સુંદરી રાસ રંગે રમાનો.

।।આકાશમાં ઇંદ્રધનુષ.

આનંદ દાયક આપ મિલાપથી એક નિમેશ ન ન્યારો થવાનો;
સત્ય કહું હે સુલોચની સંકટ મોચની પ્રીતિ તજી ન જવાનો.

દોહા.

આપી મુને અવલથી, છેલ છબીલી છાપ,
ગોપીવર ગોવંદની, જપું તમારો જાપ.

કવિત.

અનેક સ્વરૂપી કુંજ વિહારી કરૂણાકારી
એકરૂપે વ્રજ વશી રાધા આદિ રીજવી;
સકુમારિ નારી પ્યારી નિમેશ ન કરે ન્યારિ
સુંદરીના સ્નેહ ભાવે સ્યામ વ્રતી ભીજવી
અનુંરાગી પાગી પ્રેમ રંગથી સુહાગી સંગે
પ્રિયા ઉછરંગે વંદે વારી વીનવી;
અખંડ વિલાસેં મહાનંદ રંગે રંગી રામા
રંજન વિલોકે લીલા રસીલી નવી નવી

છપય છંદ.

શ્રી હરી! વ્રજે હમેશ, એક તન ત્યાંથી રાખ્યું
વ્રજ ત્યાગી નહી જાઉં એમ શ્રી મુખથી ભાખ્યું;
જન મન પૂરણ કામ, સ્યામ સુંદર સુખકારી,
જય ભંજન ભગવંત, કૃપાળુ કુંજ વિહારી,

શ્રી રાધાકૃષ્ણ કૃપાયતન, સચરાચર વ્યાપક હરી,
સ્વેં કૃષ્ણચંદ આનંદઘન, અદભૂત લીલા વિસ્તરી.

છંદ રૂચિરા.

સ્નેહ છવીશી સ્નેહ પ્રકાસક, શ્રી રાધા વર ચરણ વિશે;
શ્રવણ મનન નિદધ્યાશ પઠનથી, જગ આનંદ મંગલ વિલશે.
કૃષ્ણ કૃપાય ચાર પદારથ, પ્રાપત પાતક હરનારી;
હરી પ્રતાપે રચે હેતથીં યથામતી જસ વિસ્તારીં.

ગીતી. "સ્થળ સમય અને નામ."

૧ ૯ ૫ ૭
સંવત શશિ રસ સર મુનિ, અગહ ન સની સુદ દ્વિતીયા અભીરામે;
ત્યારે રામ પ્રતાપે, રચી પ્રતાપ હરિ કછ પત્રી ગ્રામે.

સમાપ્ત

વેહેંચવામાં આવનાર છે, ઇનામોમાં રોકડા રૂપિઆ, સોનાની બંગડી, સોનાની વીંટી, સોનાનો હાર, બાઇસીકલ, હારમોનીયમ, કબાટો, સોફા, ચેર, ચાંદીના બટનો ઘડીઆળો, છત્રીઓ વિગેરે પુષ્કળ વસ્તુઓ ઈનામ વહેંચવામાં આવશે.

વારષિક મુલ્ય ફકત રૂ૦ ૨-૦-૦ પોષ્ટેજ ૦-૬-૦

તાકીદે વધારે ગ્રહાક મેળવી આપનારને સારો લાભ મળશે.

અમારૂં બીજું માસિક—દરેક ગ્રાહકને એક એક ચાંદીનો અછોડો ભેટ ઉપરાંત "પ્રેમ પર્ણકુટી" નામનું અતિ ઉત્તમ નવલકથા ભેટ મળશે.

વારતા વિનોદ

આ માસિક ફકત નવલકથાના શોખીનો માટેજ ગયા સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૩ થી પ્રગટ થયું છે તેમાં પ્રથમ નવલ કથા "તારા" કિંવા "જોધપુરનું રમણીય રત્ન" આ નવલ કથા મુસલમાનોના વખતમાં હિંદુ રજપૂત સ્ત્રીઓનાં સતિત્વ નષ્ટ કરવાને કેટલી યુકિતઓ રચાઇ અને તેમ છતાં હીંદુ પવિત્ર બાળાઓએ કેવી રીતે રક્ષણ કીધું તે વિગેરે અતિ ઉત્તમ ચિતાર આપ્યો છે. બીજી નવલ કથા "ચંદ્રશેખર" અતિ ઉત્તમ નવલ કથા પ્રકટ થાય છે.

વારષિક મુલ્ય ફકત રૂા. ૧-૦-૦ પોષ્ટેજ ૦-૪-૦ (ભારત જીવન માસિકના ગ્રાહકોને પોષ્ટેજ માફ.)

વિનોદ સુંદરી–સુંદર આઠ ચિત્રો સહિત નવલ કથાપૃષ્ટ ૩૦૦ રૂા.

રતિશાસ્ત્ર યાને કોકપ્રિયા--ગુજરાતી ભાષાનો અપુર્વ ગુપ્ત ગ્રંથ, ફરીથી નહી મળે તેવો મુલ્ય રૂા ૩-૪-૦ પોષ્ટેજ સાથે.

ડાહ્યાભાઈ રામચંદ્ર મ્હેતા.

મેનેજર 'ભારત જીવન" અને "વાર્તા વિનોદ"

કાળબાદેવી રોડ—મુંબઈ.

દરેક દરેક આદમીને એક સુંદર રાહબર મીત્ર, પ્રવીણ [illegible]
અને એક [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], દરેક ગુજરાતી ભાષાના [illegible] માટે

ભારતનું જીવન

આજ હિંદુસ્તાનમાં [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] આ [illegible] [illegible] છે, [illegible] ની [illegible] [illegible] દરેક દરેક આદમીને એક સુંદર [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], અને [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ની [illegible] [illegible] [illegible] હિંદુસ્તાનના [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છે.

વારષિક લવાજમ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ૦-૧-૦
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible].
મૅનેજર "ભારતજીવન" અને "[illegible]" [illegible]—મુંબઈ.